

Poštarina paušalirana

ŠUMARSKI LIST

ZDAJE JUGOSLOVENSKO ŠUMARSKO UDRUŽENJE

Uređuje redakcioni odbor. — Glavni i odgovorni urednik :
prof. dr. Aleksandar Ugrenović

Br. 11. Zagreb, 1. novembra 1925. God. 49.

Sadržaj:

ing. Andrija Perušić: „Krajiške Imovne Općine“ (svršetak). — Инг. Драгољуб С. Петровић: „Шуме и шумска привреда у Македонији“ (наставак). — Ing. A. Šivic: „Gozdarsivo Slovenije leta 1923.“ (nastavak). — Dr. Hufnagl — prof. Veseli: „Praktično uredjivanje šuma“ (nastavak). — Trgovina i industrija. — Nauka, naslava i literatura. — Praktično šumarstvo. — Ovstvo. — Iz Jugosl. Šumarskog Udruženja. — Lične vijesti. — Oglasni.

o. 11e

49 Année

Revue Forestière

Pour les affaires forestières, de l'industrie et du commerce de bois.

Rédigée par le Comité de Rédaction.

Rédacteur en chef: Prof. dr. Aleksandar Ugrenović

Édition de l'Union Forestière Iougoslave 2 Rue Vukotinović Zagreb, Iougoslavie.
Parait chaque mois. Conditions de l'abonnement pour l'étranger Din. 120 par an.

Résumés en langue française.

Sommaire:

ing. Perušić: „Les Communautés des Confins Militaires“. — Ing. Petrović: „Les forêts et l'exploitation des forêts en Macédoine“ (suite). — Ing. A. Šivic: „Les affaires forestières de Slovénie en 1923. (suite.) — Dr. Hufnagl — prof. Veseli: „L'aménagement des forêts pratique“ (suite). — L'enseignement et les sciences. — Commerce et industrie de bois. — Literatur. — Législation. — Vénerie. — Union. — Nominations et mutations. — Adjudications.

Šumarski list

izlazi svakog prvog u mjesecu na 3—5 tiskanih araka.

Članovi redovni J. Š. U. dobivaju ga besplatno nakon podmirenja članskog god. doprinosa od 50 Din.

Članovi pomagaci a) kategorije plaćaju godišnje 25 Din.

b) " " " 100 Din.

Članovi utemeljitelji i dobrotvori dobivaju ga nakon jednokratnog doprinosa od 500 dot. 3000 Din.

Pretplata za nečlanove iznosi godišnje 100 Din.

Pretplata se šalje za članove iz Slovenije na Podružnicu J. Š. U. u Ljubljani na ček. broj 11.054 ili po poštnoj nakažnici, za sve ostale pak na ček. J. Š. U. 34.298 ili na adresu blagajnika: Zagreb, Vukotinovićevo ulica 2.

Uredništvo i uprava nalazi se u Šumarskom domu Zagreb, Vukotinovićevo ul. 2. Telefon 6—60.

Za oglase plaća se:

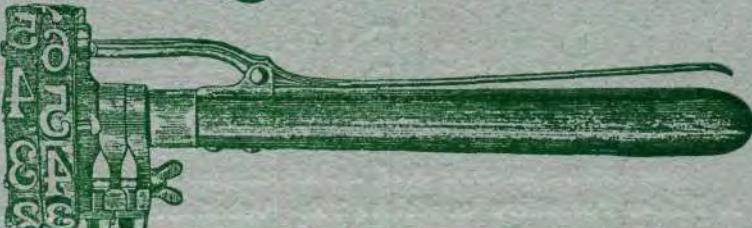
Za stalne oglase (inserate) kao i za dražbene oglase:

$\frac{1}{1}$ strana 500 (petstotina) Din. $\frac{1}{4}$ strane 175 (stosedamdesetpet) Din.
 $\frac{1}{2}$ strane 300 (tristotine) Din. $\frac{1}{8}$ strane 90 (devedeset) Din.

Kod trokratnog oglašivanja daje se 15%, kod šesterokratnog 30% i kod dvanaesterokratnog 50% popusta.

Sakupljači oglasa dobivaju nagradu.

Za šumske industrije i trgovce drva:

Pravi Göhlerovi kolobroji, šumski čekići, čekići za daske, klupe za mjerenje, vrpce za mjerenje, brojevi iz ocijeli u svim veličinama najbolje vrsti, šumske krede i olovke kod

Šandora Schnellera

rezbara

ZAGREB, STROSSMAJEROVA ULICA BROJ 6.

Ing. Andrija Perušić [Ogulin]:

Krajiške Imovne Općine.

(Prilog uređenju uprave i gospodarstva sa šumama Krajiških Imovnih Općina s naročitim osvrtom na Brodsku Imovnu Općinu).

(Svršetak).

Sastojala je dijelom iz domaćih, dijelom iz austro-ugarskih vrijednosnih papira. Tadašnje domaće zlatne krune pretvorio je rat g. 1919. u papirnate po prilici 70 puta manje vrijedne od zlatnih. Danas se na te papire primaju kamati u papirnatim dinarima, koji su isto tako mnogo manje vrijedni od zlatnih dinara. Austro-ugarski vrijednosni papiri sastoje većinom iz obveznica ratnih zajmova. Ovi papiri danas nose samo oko 27.000 Din. Kamati vrijednosnih papira, koliko sam upućen, imali bi nositi po predratnom računu do 600.000 zlatnih ili današnjih 42.000.000 kruna. Koliki će još biti gubitak na ovim papirima, utvrdit će se riješenjem ovoga pitanja međunarodno pravnim putem u koliko ono ne dodje na riješenje reparacionoj komisiji. Za Brodsku je Imovnu Općinu odlučno, da već sedmu godinu ne računa sa nepotrošnom šumskom glavnicom.

Kako je dakle ogroman imetak Brodske Imovne Općine vrlo umanjen, ako ne bude možda i izgubljen, nastalo je takovo i toliko poremećenje u prihodima, da je nastala neodložna potreba obaviti glavnu reviziju gospodarstvene osnove, a do dovršenja iste imalo se bezuslovno obustaviti izdavanje jednog dijela dosadanjih pripadnosti pravouzitnika.

Iz toga je razloga postojeća gospodarska osnova postala pravno i gospodarski bez valjanosti. Sve i kad tako nebi stajalo, pogrješni su neki bitni rekviziti stare gospodarske osnove.

Tako u prvom redu ne стоји računanje sa vanrednim užitkom u finansijskom gospodarenju; ne postoje vanredni užitci ni nepotrošna glavnica, već se radi o prehvatu; dosadanja šestarska metoda iskorišćavanja starih hrastika nije zadovoljavala ni načelno ni konkretno, već je bila vrlo štetna. Ne odobravamo, zašto nije osnovom za sve jedinice predviđeno iskorišćavanje medjutimnog užitka-prorede i zašto se nije uprava bolje brinula za nabavu ogrijeva. Potrebno je, da se posebno na ovo osvrnemo i ako smo čvrsto uvjereni, da će sadanji uredjivač g. Markić uzeti na ovo potreban obzir. Kako se je stara osnova provodila u praksi, reći će se zasebno.

Nepotrošna glavnica, dakle kapital u novcu, nastao je preobraćajem drvnog kapitala, prezrelih starih hrastovih šuma, u novac, a

kamati od toga novca odnosno zarada na tom kapitalu, imala je služiti za pokriće potreba Imovne Općine. Od ovoga novca nabavljeni su po propisu §. 27. Naputka A. austro-ugarski državni papiri ili prioritete željeznica, za čije kamate jamči država. Dakle, glavnica ima ostati trajna, nedirnuta, kao i ostalo šumsko tlo i nju valja za sva vremena osigurati.

Raniju sjeću starih hrastovih šuma smatra taj §. izvanrednim drvnim prihodom (auserordentliche Holznutzung) za razliku od redovitog potrajnoga užitka. Ovakovo je shvatanje u bitnosti neispravno.

Moje je mišljenje, da ranija sjeća prezrelih šuma kod Imovnih Općina nije vanredni užitak već predhvata, a logično poslije toga osporavam nepotrošnost glavnice, nastale takvim vanrednim užitkom.

Gospoda prosesori šumarstva bolje će znati, da li kodifikovanja ovako neispravnoga shvatanja odgovaralo i šumarskoj nauci onoga vremena. Odnosni zakonski propis bio je obavezan za uredjivače šuma imovnih općina, dok nije donešen Zakon od 26. III. 1894., kojim se uredjuje stručna uprava i šumsko gospodarenje u šumama, stojećim pod osobitim javnim nadzorom i Naredba od 23. IV. 1903. br. 23.151. o sastavku gospodarskih osnova, odnosno programa itd. (Zbornik 1903. V. Vidi djelo A. Kern: Praksa o uredjenju šuma u opće). U §-fu 36. Nap. A. toj naredbi utvrđeni su pojmovi vanrednoga prihoda i predhvata i naveden konkretan primjer za obračun godišnjeg prihoda za slučaj, da se mora skratiti uporabno doba zbog prezrelosti stabala.

Kako je poznato, spomenuti Zakon sa provedbenom Naredbom i Naputkom u glavnom je dobar i osnovan na novijim principima nauke o uredjenju šuma. Ovih se uzakonjenih principa nauke imao držati taksator svake Imovne Općine. Uredjivači šuma Brodske Imovne Općine sa g. A. nisu se mogli u god. 1897. držati propisa Naredbe od g. 1903. ali im je bila dužnost, da po donošenju te Naredbe uz predhodnu dozvolu vlasti smjesta obave glavnu reviziju gospodarske osnove i dovedu ju u saglasnost sa postojećim zakonskim i ispravnim stanjem.

A sad konkretno. Nepotrošni imetak Brodske Imovne Općine sastoji u glavnom od zemljišta i novca. Ona je, stvarajući nepotrošnu novčanu šumsku glavnici, proširila s tim prividno svoj nepotrošni imetak, a to nije ničim opravданo i ne odgovara istini. Evo kako! U šum. ekonomiji jedinica proizvodnje jedinica površine (u našem slučaju jest jedno jutro) šumskog zemljišta. Naša je zadaća dići rentu tla do najviše moguće visine. Kad je Brodska Imovna Općina primila od države svoj dio šuma, na 74.000 jutara primljene produktivne površine nalazila se po jutru drvna masa razne vrijednosti. Dok se na nekim površinama nalazila drvna zaliha manja od normalne ali vrlo vrijedna stara hrastovina, dotle je na drugim površinama bila površina ili gola ili loše obrasla sa lošijom vrsti drveta ili manjom količinom drvne mase, koja se nije mogla iskorišćavati ili šumarski rečeno: Brodska Imovna Općina imala je vrlo abnormalan razmjer dobnih razreda, od kojih su srednje dobni razredi gotovo manjkali, dakle njezine šume nijesu bile ni u uredjenom ni približno normal-

nom stanju, već je ovom stanju trebalo težiti t. j. starije abnormalne dobne razrede trebalo je ranije užiti na račun praznina u srednjim dobnim razredima. Ako se nešto uzima na račun ili zahvata prije reda, onda je to t. zv. predhvata.

Polazeći sa strogo stvarnoga dakle ne sa užega šumsko-privređnoga gledišta šumsko tlo odnosno zemlja radja na svojoj površini travu, stabla i ostale upotrebine stvari. Dok se trava, žito, upotrebni svake godine, drvo, stablo dolazi do upotrebe istom nakon više godina ili onda, kad je ono uporabivo ili kad je najviše vrijedno.

Kamati se šum, tla ne uživaju svake godine i na svakom mjestu površine, već samo na određenom prostoru, na određen način, u određenoj količini. Stoeća stabla ma kako ih ekonomski klasificirali (branjevina, mladik, prastare sastojine prištednje, abnormalno velike drvne mase na jedinici površine itd.), čine strogo uzeto samo jednostavne kamate šumske glavnice ilidrvnu rentu, koja se iz gospodarskih razloga godišnje mora gomilati. Prema kvaliteti tla i ostalim klimatskim odnosima ovi šumski kamati moraju u izvjesnom vremenu odnosno broju godina predstavljati neku odredjenu količinu drvne mase, koja odgovara vrsti drveta, medjusobnom odnosu drveću tlu i klimi.

Stvarno uzeto, stabla dakle plodovi zemlje, koja se posjeku prije sječnoga reda iz bilo kojih razloga (prezrelost, bolest, pretvorba tla u drugu vrst kulture, itd.) ne mogu predstavljati pravu šumsku glavnicu već dobiveni novac za posjećena stabla ima svoju posebnu i pravnu i gospodarsku narav. Takva se stabla napose ne mogu smatrati nepotrošnom šumskom glavnicom jer novac dobiven od plodova zemlje, jest po svojoj prirodi potrošiv.

Ako pogledamo na stvar i sa užega šumarskoga shvatanja, po kojem se šumska glavnica sastozi iz tla stojbine ili staništa a onda iz glavnih i sporednih proizvoda toga tla, ne možemo takodjer naći razlog za stvaranje nepotrošne šumske glavnice.

U normalnoj šumi imala bi se po starijim teorijama nalaziti normalna zaliha, normalan prirast i normalan razmjer, pače i normalan poredaj dobnih odnosno debljinskih razreda.

Ova normalna zaliha jesu u stvari nagomilane drvne rente, a u najstarijem dobnom ili debljinskom razredu koncentrovan je i predstavljen godišnji prirast drvne mase ili godišnji prihod tla cijele šume. Ovaj prihod iskoristićemo svake godine ili periodički prema svrsi gospodarstva, odnosno kategoriji vlastništva.

U starim hrasticima Brodske Imovne Općine nije bio koncentrovani sav normalni prihod šuma i ako su te šume svrstane u najstariji dojni razred, jer te šume nijesu imale normalnudrvnu zalihu po jutru već mnogo manje, što je konstatovala još godine 1869. interparlamentarna komisija,* po kojoj te šume nisu imale 66.3 norm. hvata po rali. God 1895., pred sastav gospodarske osnove, imale su još manje. Normalni prihod tih šuma bio je dakle mnogo manji. Da je bio prihod veći od normalnog, mogli bi ustanoviti taj višak kao vanredni prihod i jedino u tom slučaju imali bi predstavnici Imovne

* Vidi Šumarski list g. 1908. str. 267.

Općine odlučiti, što će s tim vanrednim prihodom, hoće li uvećati nepotrošivu matičnu šumsku glavnici, kupivši od utrška toga vanrednoga prihoda nove šumske površine ili stvoriti nepotrošnu novčanu šumsku glavnu ili inače s tim novcem raspoložiti.

Posljedica ove osnovne pogriješke u shvatanju i provadjanju gosp. osnove i po donošenju Naredbe od god. 1903. jest ta, da je nestručno, a kasnije i nelegalno stvarana t. zv. nepotrošna šumska glavnica, koja je god. 1917. dosegla sumu od 36 i pol miliona dinara. Proširena je šumska nepotrošna glavnica Brodske Imovne Općine na štetu samih pravoužitnika. Sav taj kapital uložen s kamatima na kamate, imao se upotrijebiti za pokriće potreba Imovne Općine u mlađim gospodarskim razdobljima, u kojima postoji gospodarski vacuum (jer neće biti dovoljno drva za prodaju ni za doznaku pravoužitnicima). Od kamata te nepotrošne glavnice imao se kupovati ogrijev i nabavljati gradja za pravoužitnike. I prije nego je došlo do rata uprava je trajno zahtijevala, da se snizе kompetencije pravoužitnika. Čemu snizavati, dok se imao trošiti i kapital i kamati u mlađim uporabnim razdobljima? Tim se znatno prikraćene i sadaće i pozniye generacije pravoužitnika bez opravdanoga razloga. Ova će se prikrata uvećati, ako se izgubi posve ili dobar dio bivših austrijskih i madžarskih vrijednosnih papira, od kojih znatnim dijelom sastoji nepotrošna glavnica.

Prilikom sastavljanja nove gospodarske osnove, na kojoj se danas radi, doći će do izražaja ova načela, koja smo branili, jer je to jedino ispravno t. j. neće se stvarati nepotrošna šumska glavnica na ovakav način a dosadanji rad podvrći će se reviziji i reparaciji, što ne treba suviše komplikovati. Inače nikada kraja. Pri tome će se i konačno utvrditi, da su i sve kasnije na novo prikupljene šume (Pleternica, Velika, Stražeman, Kaptol i Klinovac) nabavljene na račun potrošive šumske glavnice i da se s njima kao s takvim može gospodariti slobodno po načelu produkcione potrajnosti, kako će zahtjevati osnove za matične šume.

Pošto smo pobili postojanje vanrednoga užitka i tim nepotrošive šumske glavnice reći ću nešto o dosadanjem načinu iskorišćivanja starih hrastika i pleterničkih šuma.

Skraćeno uporabno doba za stare hrastike motivisano je po gospodarskoj osnovi naglim propadanjem hrastika, što također ne стоји u onoj mjeri, kako se tvrdi. Starih hrastovih šuma primila je Imovna Općina od države preko 30.000 jutara dakle najmanje 600.000 stabala. Moralo ih je biti mnogo više, jer su stari hrastici pred 5 decenija bili gušći. Danas ih ima na površini od kojih 5.000 jutara preko 90.000.

Stare hrastove šume nisu sve jednakobroke. Neke su vrlo vrijedne, jer su ne samo zdrave, već i kvalitativno odlične, tako, da se slavonsko hrastovo drvo smatra luksus drvom. Takve su Radišovo, Trizlovo, Boljkovo, Rastovo, Svenovo-Paovo, Orljak, Kragujna, Radjenovec, Čunjevci, Jošava, Istočna Kusara, Luščić, Padjenovec itd. Mnogo su lošije Krivsko, Ostrovo, Kunjeveci, Gradina, Ripača, Dubovica.

Po propisu stare gospodarske osnove sječene su sve te šume bez obzira, jesu li bolje ili lošije, zdrave ili natrule, prema tomu, kako su po osnovi — a po Hartigovoј metodi — bile na redu u tako zvanom skraćenom uporabnom vremenu ili tačnije rečeno, predhvatom, umjesto, da su sastojine redovito čišćene vadjenjem suhih, polusuhih i bolesnih stabala po svim šumama, a zatim sječene slabije i konačno najbolje šume, bez obzira na to, što slabije prirašćuju i slabe.

Sve dok to nije uprava u godini 1923. obustavila, vršio se striktno propis gospodarske osnove a tim nanašala Imovnoj Općini osjetljiva šteta, jer su suha i bolesna stabla i dalje propadala, čekajući na svoj red i po više godina, a sjekla se vrlo zdrava šuma, koja je na redu i ako je mogla da još godinama čeka na sječu. U šumi Čunjeveći bilo je još godine 1924. preko 1000 suhih stabala sa sadržajem od preko 5000 m³, ali ta se stabla nisu smjela sjeći, jer nisu po osnovi bila na redu. Takova su stabla doznačivana kadkad i pravoužitnicima na račun gradje i ogreva i ako se istovremeno za susjedna sela dobavljala gotova bukova gradja iz Pleterničkih šuma.

Ne razumijem, zašto se sastavljač takovih osnova žurilo, a zašto se nadležnim faktorima i danas žuri, da se sve te stare hrastove šume što prije unovče i nabave vrijednosni papiri. Nije mi poznato, da bi koji stručnjak tu bržu sječu stručno temeljito obrazložio. Fred 20 godina uvjeravalo se, da su hrastici na granici svoje starosti i da ih se ne isplati držati t. j. da gubimo tim, što se ne posjeku. Danas, poslije 20 godina, vide stručnjaci, da nema velike razlike u izgledu tih hrastika a nema je ni stvarno, o čemu su nas i trgovачki krugovi uvjerili, koji su te šume pred više od 20 godina izradjivali.

Postotak sušenja hrastika nije pojava pozničega vremena, jer se u tim hrasticima nalazilo sušaca i pred više od 50 godina isto onako, kako se to opaža i u mlađim hrastovim sastojinama. Ispitujući zimi g. 1923./24. zdravost nekih hrastovih sjećina, nismo se uvjerili, da počimaju naglo propadati. Istina, ne prirašćuju, jer u istom razmjeru u vrhu propadaju. Jedina je šteta, što ih na jutru nema više od 10 do 20 komada i što više od polovice površine ne nosi direktnu korist Imovnoj Općini već indirektnu, jer pravoužitnici imaju tamo vrlo dobru pašu i žirovinu, dok bi sa šumskog gledišta mnogo korisnije bilo, da se moglo na tim silnim hrastovim površinama pošumiti slobodno tlo sa jasenom, brijestom, topolom, grabom, već prema tomu, kako to mjesne prilike dozvoljavaju. To bi se izvršilo samo na onim površinama gdje bi se moglo takovo tlo, kad se posjeku stari hrastici i mlada šuma, izdavati u zakup kroz nekoliko godina i tim pokrivati troškovi krčenja, buduće sadnje, kao i gubitak na prirastu za vrijeme zakupa. Ili, ako to ne, trebalo je nastojati, da pravoužitnici u takvim šumama, gdje je obilna paša i žirovina i gdje se iz toga razloga ne može uzgajati tako potrebno ogrijevno drvo, plaćaju izvjesnu pristojbu, kako bi se naknadno gubitak zbog slabije proizvodnje drveta. Zadatak je Imovnih Općina, da u prvom redu proizvode ogrijev. U koliko bi pravoužitnici za volju veće paše bili voljni, da se odreknu odgovarajućeg dijela ogrijeva, ne bi trebali plaćati takse za pašu.

Daljnja istraživanja u pogledu zdravosti odnosno izdržljivosti starih hrastika treba nastaviti prije sastavka posebne osnove za nji-hovo iskorišćenje prema izloženim načelima.

Uprava Općine nije mogla provoditi gospodarsku osnovu u onom pravcu, da se god. 1934. proda zadnje staro hrastovo stablo i da se po tom opterete pravoužitnici taksom i ako je prijašnji taksator uporno insistirao na tomu, da se god. 1923. mora prodati po osnovi osim 15 sjećina i sjećina Istočne Kusare, dok smo mi odredili prodaju samo devet lošijih sjećina, skoro toliko, koliko je trebalo. Da se iznijelo na prodaju više sjećina, ne bi se postigla tako visoka cijena, što su nam potvrdili i sami trgovачki krugovi na dan dražbe. Znamo i to, da je slavonska hrastovina sve skuplje drvo i samo zbog velikog pada našeg novca nisu postignute veće cijene za našu hrastovinu, kako je to pred rat bilo u izgledu. Istom predprošle godine postignuta je ona predratna cijena. Nema ni izgleda, da bi konkurencija mogla naškoditi našoj hrastovini. Nje nestaje i onaj, tko bude razumno i postepeno posljednji prodavao, prodaće najbolje.

Istina je, da se računskim putem dade dokazati, da je opravданo stvarati velike novčane glavnice, čijim bi kamatima navodno Imovna Općina trajno sve godišnje potrebe pokrila, no takav je račun u toliko nesiguran, jer se ne može stalno tvrditi, da će i u daljnjoj budućnosti recimo jedan prostorni metar ogrijeva stajati bar približno jednak kao i danas. Kad bi cijene tako stalne bile i kad bi takovo gospodarstvo, i ako je ono daleko jednostavnije i ugodnije od bilo koje vrsti ekonomije, davalо garancije za mnogo vremena unaprijed, van sumnje je, da bi se našlo vrlo mnogo malih i velikih posjednika, koji bi sve svoje nekretnine unočili i od kamata živili. Naprotiv vidimo, da nam život to ne potvrđuje, a mi moramo tražiti sigurnu bazu. Finansijski i bankovni stručnjak dr. Belin izjavio je nedavno, da nam visoki kamatnjak kraj niskoga kursa vrijednosnoga papira mnogo ne vrijedi.

Nema sumnje, da će se i po novoj osnovi o iskorišćavanju starih hrastika upotrebiti kraće vrijeme za sjeće na bazi i načelu skraćenog uporabnog doba. Koliko će to vrijeme iznašati, odlučit će zdravstveno stanje količina i uporabiva vrijednost pojedinih hrastika. Takav užitak dijeli se na redoviti godišnji i na predhvati ili užitak prije reda odnosno na neispravno nazvani vanredni užitak. Prema dosadanjem stanju stvari i dosadanjoj praksi, kako je rečeno, trošeni su redoviti užitci, redovite potrebe, dok su glavnice unovčenih predhvata i ako legalno ali pogrešno ulagane pod naslovom »nepotrošive« glavnice.

Dok bude starih šuma za prodaju, kupovati će se iz kamata od dobivenog novca za te šume drvo i pokrivati redovite potrebe. Kad jednom tih hrastika nestane i kad u šumama ogrijevnog drva dovoljno ne bude, početi će se trošiti i uložene glavnice u razmjeru i vremenu, koje je potrebno da iz istih šuma dobijemo nove, po mogućnosti što veće prihode za pokriće potreba pravoužitnika. Razumije se samo po sebi, da će se takove glavnice ulagati u prvom redu u državne vrijednosne papire a djelomično i drugih domaćih zavoda, no iz toga ne slijedi, da se za volju što veće glavnice moraju u što

kraćem roku prodati sve stare šume. To ne čini ni naša država sa svojim šumama, iz kojih bi mogla stvoriti dosta znatne gotovine, da joj nose danas mnogo veće kamate od kapitala, uloženoga u šumi.

Prodaju tih hrastika trebalo je po našem mišljenju produžiti na onoliko vrijeme, koliko je trebalo, da mlađe šume dorastu, te u isto vrijeme sa prodajom hrastovine izradjivati i šume Pleterničke, pročistiti i prorediti sve šume, a gotov novac, koliko ga je bilo, uložiti u kupovanje novih susjednih priyatnih šuma.

Suviše velikim skraćivanjem uporabnoga doba pretvorene su ogromne šumske površine u branjevine, često pod samim selom a s tim je narod u paši i žirovini bio nepotrebno prikraćen, dok je trebalo voditi više računa o opravdanim gospodarskim i životnim potrebama članova Imovne Općine. Na površinama starih hrastika trebalo je uzgojiti podstojnu sastojinu prelazne naravi, a proredjivanju posvetiti osobitu brigu.

Da se proredjivanju i čišćenju sastojina nije posvećivala potrebnna pažnja dokazuje upit zastupnika najveće slavonske šumske firme ne bi li Brodska Imovna Općina odstupila toj firmi prorede u imovinskim šumama. Poslije ovog upravo frapantnoga pitanja u prvo vrijeme moje uprave uvjerio sam se zaista već u najkraće vrijeme, da najveći dio mlađih i starijih (do 80 godina) šuma u ravnici i u brdu nije pročišćen ni proredjen, tako, da je s tim Imovna Općina trpjela dvostruku veliku štetu. S jedne strane nijesu se uzbajale i njegovale šume, već su sastojine zaostajale u prirastu, produkcija bila je slabija, lošije vrsti drveća preoptimale su maha, brže se širila medljika i gusjenica, dok je s druge strane propadalo potištено drvo, koje se moglo dati za ogrijev pravoužitnicima, čim bi se uštedio znatan novac na kupovanje gotovih ogrijevnih drva. Jedan se takav teško oprostiv slučaj desio u šumi Stara Zabrana, u kojoj su od reda sjećena vrlo lijepa zdrava hrastova i jasenova stabla u naponu prirasta, sposobna za gradnju a i doznačena većim dijelom za ogrijev pravoužitnicima, a oko te šume osobito južno od nje, propadalo je na hiljade metara ogrijeva zbog neproredjivanja i čišćenja. U koliko su ipak proredjivane neke starije šume, radilo se to u režiji. Uprava je obustavila ovu nepotrebnu režiju osim u nekim izuzetcima, a pravoužitnici su u proredama bez štete sami stabla rušili, radili i privažali. Tim je Imov. Općini opet uštedjena znata svota novca. Na moj upit, zašto se tako radi, odgovorio je tamošnji taksator, da pravoužitnici prave silne šumske štete, kad sami i u proredi sijeku i zato se mora proredjivati u režiji. Ovo dakle nije stajalo. G. Agić napisao je u Šumarskom listu g. 1905. da pravoužitnici sami proredjuju šume, u koliko im fali drva i da oni mjesto šumara vrše taj gojidbeni posao. Ovo je nerazumljivo, jer kod prorede treba i stručnjak dobro da pazi, što se obilježuje, a malo koji šumokvarac vadi najlošije stabalje, kad mu je na volju, da sam bira. Dakle, s jedne strane pravoužitnici sprečavaju normalni razvoj šume, a na drugoj kupuju na desetke tisuća metara drva.

Već prošloga proljeća započelo se sa čišćenjem sastojina, a prošloga ljeta proredjen je dobar dio šuma tako, da će se kroz 3—5 go-

dina sve šume pročistiti, prorediti i podmiriti više godišnji zaostatci na ogrijevu.

Moram spomenuti, da su izaslanici bivšeg šumarskog odsjeka najoštrijie osudili postupak prijašnje naše taksacije sa mladim šumama i branjevinama, a naročito pogledom na iskorišćenje starih hrvastova.

Vrlo je pogriješno, što se Brodska Imovna Općina nije dovoljno starala, da se osigura sa ogrijevom iz državnih i privatnih šuma, kako je to učinila Drugobanska Imovna Općina.

Odmah u početku g. 1919. mogle su se ugovorom sa državnim erarom osigurati veće količine ogrijeva na duže vrijeme. Da se to učinilo barem za pravoužnike Općine i okolišna sela, ne bi se iz Pleternice moralo dovažati skupo ogrjevno drvo. Ovako Općina mora kupovati ogrijev kod državne šumske uprave na dražbama kao svaki drugi trgovac i nije sigurna, hoće li kad što kupiti. Onaj ogrijev, koji je imao stići iz Pleternice za krajeve u blizini državnih šuma, mogao se prodati i tim uštediti troškove dovoza državnom željeznicom a za dobiveni novac kupiti nešto više ogrijeva kod državne šumske uprave. Moglo se pokušati i sa zamjenom sa državnim drvima, koja se šalju u Beograd, tako da bi Imovna Općina svoja drva slala u Beograd, a država svoja u šumi prepustila Imovnoj Općini. Slično se mogla osigurati i stanovita količina gradje u drž. šumama za pravoužnike a ona gradja, koju Imovna Općina šalje iz Latinovca za pravoužnike, koji živu u blizini državnih šuma, takodjer bi se prodala u Latinovcu kao ogrijev.

Krajevi južno od Andrijevaca, oko 18 sela vrlo su oskudni na šumama. Djakovačko vlastelinstvo, čije šume graniče sa imovno-općinskim, nudilo je Brodskoj Imovnoj Općini na prodaju kroz više godina godišnje oko 20.000 kubika ogrijeva i nešto gradje. Tim bi gotovo cijela potreba tamošnjih sela bila podmirena. Tadašnja uprava nije htjela da »špekulira«, već je smatrala za svoju dužnost kupovati sa strane skupo ogrjevno drvo i istovremeno iz ruku puštala gotovo jeftinje drvo. Tako danas umjesto Brodske Imovne Općine izvozi ta vlastelinska drva jedna firma svojom željeznicom kroz naše šume sagradivši u Andrijevcu pilanu.

Grad Zagreb eksplorativao je u blizini posjeda Brodske Imovne Općine Rakodzajevu šumu za vrijeme rata i vozio ju svojom šumskom željeznicom u Veliku kraj Požege. Kao susjedu ponudila je gradska općina Imovnoj tu željeznici i Ministarstvo ponudu preporučilo. Brodska Imovna Općina nije htjela da kupi tu prugu i ako su uslovi bili povoljni a za koju godinu morat će se tamo graditi nova šumska željezница sa velikim troškom.

Isto se tako moglo prije lako osigurati i uštediti par stotina hiljada kubika drveta kupujući drva od vlastelinstva nuštarškog i grofa Eltza, ali, na žalost, nije bilo ni malo spretnosti ni nastojanja, da se uštedi, gdjegod je moguće. Pred očima u Novim Jankovcima prodana je veća šuma istog vlastelinstva a uprava se Imovne Općine nije pobrinula, da kupi tu šumu, koju bi sami pravoužnici u više godina radili i vozili, već je naprotiv u pomanjkanju drva posjećena

mlada hrastova šuma u Dionici od blizu 500 rali, koja bi u budućnosti i te kako dobro došla za pokriće potreba na gradji i potrebe na novcu.

O tom smo se uvjerili interesujući se za dobavu ogrijeva od susjednih vlastelinstva, ali na žalost, danas se mogu kupovati kod njih samo male količine drva, dok ostalo sve treba zbog agrarne reforme za tamošnje zemljoradnike. Rečeno je već ranije, da se propisi osnove u detaljima nisu posve vršili, da se kod Brodske Imovne Općine nisu šume čistile, proredjivale, pomladjivale itd. Göhlerov čekić i promjerka nije bila često u porabi i ako najskromnije šumsko gospodarstvo mora da se tim bezuslovno svagdje služi. Negdje se stabla za gradju obilježavala, kad je komu trebalo i olovkom. Stabla za gradju u sitnim šumama doznačivala se ljeti, sve se obilježavao samo doznačnim čekićem, a ništa Göhlerovim osim veleprodaja, što je kod nekih Imovnih Općina pred 40 godina zavedeno. U matičnim šumama izdavana su takova tanja hrastova stabla za ogrijev, koja su za gradju sposobna a uprava je bukovu izradjenu gradju merala iz Pleternice dobavljati na skladišta za skupe novce i doznačivati ju besplatno ljudima, umjesto, da se je tamo u Pleternici bolje drvo prodalo a dole u nizinskim šumama stablo doznačivalo za što je sposobno, a ogrijev nabavio sa strane. Od sad se stabla sposobna za sitniju gradju izdaju za tu svrhu i tim će se opet nešto uštediti. Pošto drva u matičnim šumama dovoljno nema, moralo se ono nabavljati sa strane, odnosno ljudima davati novce mjesto drva. Zaista, s obzirom na sve veće potrebe pravoužitnika nestaje drveta sve više, ali se je ipak još kroz koju godinu moglo pravoužitnicima doznačivati sitno, suho, polusuho, bolesno drvo u svim šumama. Nerazumljivo je, kako se je moglo uvjeravati narod i podpisanoj bivšeg upravitelja, da drveta nema, a moglo se kroz par godina iskoristiti na hiljade metara drva putem prorede i čišćenja sastojina. U Podvinskoj (sad Brodskoj) šumariji godinama su propadala bukova stabla u uvalama i prema provincijalu, zapuštene površine nisu se pošumljavale, dok su bliže selima sjećene zdravije i mlađe šume. U tamošnjim drvosjecima ostavljene su ogromne količine stabala, koje pravoužitnici nisu mogli ili htjeli isjeći, činile se ogromne šumske štete, a u Brod su kriomčarena silna drva. Čim je sprečeno kriomčarenje drva u Brod, smanjene su šumske štete, počelo se sa uredjivanjem drvosjeka, zavodjenjem reda u sječinama tako, da se najprije odpočelo sa pošumljavanjem i popunjavanjem kojih 50.000 jutara površine, pročišćenjem i proredjivanjem, vadjenjem suhih, polusuhih, bolesnih i prestarih stabala. Kako je napred rečeno, na taj način naći će se toliko drva kroz nekoliko godina, da neće trebati kupovati drvo u onolikoj mjeri, kako je to bilo ranije predvidjeno.

Po staroj gospodarstvenoj osnovi ima 18 gospodarskih jedinica sitnih šuma. Predprošle je godine uprava nekoje, a prošle godine gotovo sve čiste sječe obustavila i predhodno uvela novi način gospodarstva, dok se sve šume ne pročiste i ne prorede.

Stanje šuma tako je zanemareno po ranijoj centralnoj upravi, da izgleda, da se je odredjivalo gdje, što i koliko će se sjeći, samo iz sobe po osnovi. Drvosjeke nije taksacija pregledavala niti je dr-

vosječne predloge sastavlja prema faktičnom stanju sastojina. Ovo je sve naknadno prijavljeno nadzornoj vlasti.

U Pleterničkim šumama započelo se pred više godina eksploratišati Dilj goru, mladju bukovu šumu u površini od kojih 700 jutara, dok šume u Stražemanu, a naročito u Kaptolu zbog prezrelosti propadaju. Eksploraciju u Dilju treba dovršiti a nastaviti u Kaptolu i Stražemanu, kako je napred rečeno. Na proredjivanje u tim šumama nije se pogotovo mislilo. Prošle godine započelo se sa proredom u revirima bliže željeznici. Najbolje bukve ne cijepaju se više u ogrijev, već će uprava trupce i prvoklasne cijepnice prodavati a za novac kupovati ogrijev od države ili privatnika u blizini naselja pravoužitnjika.

Upravitelji šumarija imali su posve vezane ruke, da se nisu mogli maknuti u svojem stručnom radu, niti ih se u stručnim stvarima pitalo. Mnogi lijepi predlozi upravitelja u pogledu uprave, uzgoja i iskorišćavanja šuma nisu se u opće uvažali, najviše zbog toga, što je gospodarski ured odnosno taksacija kočila svaki rad, koji se nije slagao sa osnovom, pa makar to bilo i na štetu Imovne Općine.

O uzgoju šuma kod Brodske Imovne Općine reći ću u kratko, da su se šume pomladjivale prirodnim i vještačkim putem bez ikakvoga obzira na budući omjer smjese a još manje na prirodne zakone i nauku. Prirodno se pomladjuju šume sjemenom, rukom popunjavaju žirim praznine u predzabranama, dok se sitne šume pomladjuju izbojcima iz panjeva. Žir se sadi pod motiku. Posljednje vrijeme počelo se sadnjom raznovrsnih biljki najviše američkim jasenom.

Koliko sam se uvjeroio, u posljednjih 10 a možda i više godina nije se posvećivala potrebna pažnja uzgoju šuma. Hrastova se stabla u predzabranama sječla, kad je po osnovi na njih došao red, bez obzira na to, je li tlo pomladjeno. Ovo je opet jedan nedostatak šestarskih metoda uredjenja. Po sjeći ili nije bilo žira ili žir nije nikao ili su ga životinje pojele, tako, da danas ima 6 do 7 hiljada jutara vrlo loših branjevinu. Negdje opet u opće nije bilo predzabrana. Stara se šuma posjekla i čeka se na sadnju žira.

Medljika je osobito u ceranskoj šumariji pred više godina uništila nekoliko stotina jutara mlade hrastove sastojne, tako, da je na toj površini ostalo raštrkano po gdjeko stablo ili grupe stabala. Nije se provela potrebna sječa ni pošumljavalо, a uprava Općine nije o tom vodila brige i ako je upravitelj te šumarije podnašao uredu valjane predloge o uredjenju toga pitanja. U nekim revirima Brodske i Trnjanske šumarije takodjer nisu sječine pošumljene kako treba. Mnoge kržljave hrastove sastojine gotovo bez prirasta trebalo je odravna isjeći a tlo valjano pošumiti. U mnogim branjevinama ima preostalih panjeva tutnjaša, vrba, iva, topola, drveća, koja su prerasla sastojinu i koja se moraju posjeći da ne prave štetu, da se omogući bolja i veća produkcija drveta. Tako je samo u jednom reviru Brodske Šumarije u Vranovom dolu predprošle zime doznačeno pravoužitnicima do 10.000 metara uračunavši samo uporabni dio ogrijeva od ovakovih preostalih starih stabala, koja su već odavna morala biti odstranjena. Tadašnja mjesna šumska uprava nije pokazala potrebne spreme i nastojanja, da se te sastojine urede i tim na redovitim sječama uštedi znatan dio drvne mase.

Po programu uprave osnovani su šumski vrtovi na više mjesta. U njima će se uzgajati biljke onih udomljenih vrsti drveća, koje brže rastu i koje su vrednije. U vremenu od 5—10 godina moglo bi se popraviti sve lošije branjevine, pošumiti sve gole površine, a ako bude ikako moguće i močvare, koje nisu duboke. Već prošloga proljeća zasadjeno je u pleterničkoj i vinkovačkoj šumariji više stotina hiljada hrastovih i jasenovih biljki. Tim se je prekinulo sa više godišnjim neradom u pošumljavanju. Kržljave sastojine treba isjeći i nanovo boljom vrstom drveta pošumiti. Mnoge trnjake u stotinama možga i hiljadama jutara treba zapaliti i iskrčiti i da se umanje troškovi za pošumljavanje, izdavati u zakup na više godišnje uživanje, zatim, poslije nekoliko godina pošumiti.

Bez obzira na najnovija istraživanja o uzrocima propadanja hrasta neka se sjećine pomladaju i hrastovim žironom. Inače treba izbjegavati čiste hrastove sastojine, sabirati samo žir sa ranih hrastova, što više forisirati uzgoj jasenovine, jer je tamošnje tlo domena jasena koji raste brže, a daje odličan ogrijev i vrsnu gradju. U sitnim šumama forisirati sa uzgojem kanadske topole zbog vrlo velikoga prirasta, a na mjesto kržljavih brdske hrastika preći na bor ili bagrem.

U pleterničkim šumama kraj domirajuće bukve uzgajati na odgovarajućim ekspozicijama četinjače zbog gradnje pravoužitnicima i bijeli javor, koji će u brdu naslijediti skupu hrastovinu u ravnići.

U ovim nabačenim predlozima mogla bi se ispisati čitava knjiga, ali nam prostor lista ne dozvoljava, već skrećemo na ovo pažnju danasnjeg uredjivača, pravoužitnika i nadzorne vlasti sa željom, da se u našem stručnom organu povede stručna rasprava o jednom od najtežih zadataka uprave Imovnih Općina.

Možemo na kraju reći i ovo: potrebno je da već sad načelno pristupimo izradjivanju jednog tipa upravljanja i uređivanja komunalnih šuma, koji bi odgovarao odnosima u čitavoj državi. Osim u neznatnom sjeverozapadnom dijelu neće kod nas još skoro doći do individualnog šumskoga vlasništva. Mnoge današnje državne šume u Bosni i Srbiji, dio takvih u Hrvatskoj, mnogi privatni veliki šumski posjedi prijeći će u ruke naroda. Jedna važna zadaća Ministarstva Šuma biti će ta, da sve i sadanje i buduće razne oblike komunalnih zemljoradničkih šuma unificira ili da nadje barem što podesniji način uređenja i upravljanja sa takvim šumama.

Želja nam je, da i ova raspravica tomu bar donekle posluži.

Communautés des Confins Militaires.

La partie de la Croatie-Slavonie, limitrophe de l' Empire Ottoman était soumise à un régime spécial et nommée Confins Militaires. Elle possédait de grandes communautés forestières qui existent encore aujourd' hui. Les forêts de ces communautés couvrent 360.000 hectares de terrain. L' auteur de cet article critique l' exploitation et la gestion de ces forêts.

Rédaction.

Инг. Драгољуб С. Петровић [Алексинац]:

Шуме и шумска привреда у Македонији (У ОКРУГУ ТИКВЕШКОМ.)

(Наставак.)

Шуме у овом округу има око 132.000 хектара, по окуларној процени. То чини око 31% површине округа. Овога велики процењенат је зато, што су у шуму урачунати сви делови, који носе шуму ма и најкржљавију и најгорег облика. Како је заступљена која врста дрвета види се из прегледа на стр. 643. Како је и где која врста дрвета распоређена, види се на карти шума овог округа која је у прилогу бр. 8. Као што се види, шуме су највећим делом по планинама. Да би преглед био лакши узета је подела по комплексима, како је већ од природе дата.

Како се из прегледа на страни 643 види, главна су дрвета храст, буква, граб и четинари. У знатно мањој мери јављају се прнар, Juniperus, јасен и питоми кестен. Ипак и њих има доста.

Шуме су ниске и високе. Из прегледа на ст. 644 и 645 види се колико и од које врсте дрвета има једних, а колико других. И једне и друге су подједнако заступљене. Овога рас прострањеност изданачких шума последица је поступања са шумом. Шума се само искоришћавала, секла, без икакве бриге о подмлађивању, остављајући да се за ово брине природа. Како су велике површине шуме састављене из оних врста дрвета, која одлично теражу изданаке и које су се на овај начин подмлађивале, то је јасно зашто има много изданачких шума. Јасно је још да ове шуме неговане изданачке шуме, шуме уређеног газдовања. Начело газдовања је било: сећи где се хоће, колико се хоће, кад се хоће и у које доба године се хоће. Овакво газдовање пак није могло створити добру шуму. Изданачке шуме су ближе насељеним на местима, а високе су на удаљенијим и теже приступачним местима. Ово потпуно одговара укорењеној употреби да се секу танка дрвета из оближњих шума. Те оближње шуме су већином у низним деловима у којима долазе оне врсте дрвета, која већином изданаке. Велике површине храстових младих шума секле су се за производњу угља.

Преглед на стр. 646 показује колико има чистих шума. Ове износе 40%. Како су те шуме распоређене види се на приложеној карти. Храстове чисте шуме су великим делом изданачке.

Сви ови бројеви у наведеним табличама не могу се сматрати као тачни, јер су добивени на основу грубе окуларне процене.

В р с т д р в е с т а

Пејзажнији објекти назив комплекса	Кодате	Редни број	Управа на територијални и мешовити шумски комплекси												
			Извештај	Приказ	Сврха	Садржај									
1 Родобилска планина	1140	2000	2200	—	200	200	—	200	—	—	—	—	—	60	
	19	33·4	36·7	—	—	3·3	3·3	—	—	—	—	—	—	1	
2 Рожденска планина	4000	6700	3150	4600	1700	210	230	—	210	—	50	—	50	—	
	19	32	15	22	8	1	—	—	1	—	0·25	—	0·25	—	
3 Кожух и Маријанска пл.	18000	12000	3600	1600	500	400	400	2685	200	400	50	100	—	6000	
	45	30	9	4	1·25	1	1	6·725	0·5	1	0·125	0·25	—	—	
4 Градачка пл. са Благушем	15000	2400	10985	—	—	400	300	450	300	50	—	10	25	—	
	50	8	36·65	—	—	1·3	1	1·5	1	0·5	—	—	0·05	—	
5 Беласица и огранци	11110	2500	3570	40	210	420	420	—	—	—	1050	—	—	—	
	52·9	11·9	17	0·2	1	2	2	—	—	—	5	—	—	—	
6 Огражден	6000	2000	4000	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	43	14·3	28·4	14·3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Укупно	55250	27600	27505	8240	2410	1630	1550	4185	1330	550	100	1050	60	40	
	41·8	20·9	6·24	[1·82	1·24	1·17	3·17	1	0·42	0·08	0·08	0·8	0·45	0·03	0·038
													0·04	0·175	
													0·045	0·132000	

В и с о к е ш у м е о д

Пријавни број	Назив комплекса	Хектари	Марк. број/%	Броја	Жетве	Хект. број/%	Хект. број/%	Хект. број/%	Свега	Извлачење	Извлачење	Извлачење	Хект. број/%	Хект. број/%	Хект. број/%	Хект. број/%	Свега	
										јакнке јакнке								
1	Родобилска пл.	540	2000	30	400	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	3370	
		9	33:4	0:5	6:7	—	—	3:3	3:3	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	Рожденска пл.	3750	6700	—	2100	4600	1700	210	230	50	—	—	50	—	—	—	19440	
		17.8	32	—	10	22	8	1	1	0:25	—	—	0:25	—	—	—	—	
3	Кожух са Маријанском пл.	2000	12000	5	30	—	—	1600	500	400	50	100	10	—	—	20	10	
								1	1	0:125	0:25	0:025	0:02	—	—	0:05	0:025	
4	Градачка пл. са Благушем	7500	2400	—	1985	—	—	400	300	—	—	10	—	—	—	—	12595	
		25	8	—	6:65	—	—	1:3	1	—	—	0:034	—	—	—	—	—	
5	Беласица	3110	2500	—	—	40	210	420	420	—	—	—	8000	—	110	—	7610	
		12:9	11:9	—	—	0:2	1	2	2	—	—	—	38	—	0:50	—	—	
6	Огражден	2800	2000	—	—	2000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6800	
		20	14:3	—	—	14:3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
	Укупно	19100	27600	30	4485	8240	2410	1620	1550	100	100	60	20	800	50	130	10	
		14:8	20:9	0:0225	3:4	6:24	1:28	1:24	1:17	0:08	0:08	0:045	0:015	0:6	0:038	0:1	0:007	66915

Редни број	Назив комплекса	В р с т а д р в е т а								Свега
		храст	буква	граб	бор	прнар	платан	хек.	%	
1	Родобиљска пл.	300	5	300	5	300	5	—	—	—
2	Рожденска пл.	2000	9·5	3000	14·5	1500	7·1	2600	12·4	—
3	Коњух са Маријанском пл.	9000	22·5	10000	25	600	1·5	1000	2·5	1200 3 2·5 0·05 21.825 —
4	Градачка пл. са Благашем	5000	16·6	600	2	600	2	—	—	100 0·33 1·5 0·05 6315 —
5	Беласица	4000	19	2500	11·9	1570	7·5	40	0·2	500 2·4 — — 8610 —
6	Огражден	3000	21·5	1000	7·1	1000	7·1	—	—	—
	Укупно	23·300	—	17400	—	5570	—	4640	—	1800 40 52.750 —

Интересантно је знати како су заступљене шуме по класама старости. С погледом на изнете прегледе као и напред изложено може се лако закључити, да су највише заступљене прва класа старости (од 1—20 г.), и најстарија класа (од 81. на више). Многи мањи делови припадају средњим класама. Ако би која од тих шума и имала нешто већу физичку старост, ипак по своме узрасту и маси не може изаћи из обима прве класе. То исто важи и за друге ситне неизданачке шуме (*Juniperus*). Ближе шуме су сечене као младе, а даље, теже приступачне шуме пак нису искоришћаване или су врло мало искоришћаване, те имају мање више облик прашуме. Може се узети да у првој класи има око 50% шуме, а у последњој око 35%.

Каквоћа шуме је такође огледало прилика. Изданачке шуме у опште изостају по каквоћи иза високих. Када се не негују, као овде, то је још више случај. И те изданачке шуме морају постепено пропадати, јер се не обнављају из семена. Изгледа, да је за ово леп пример принарева шума у околини Дојрана. На извесним кречњачким местима принарева шума је на издисају, а земљиште добија изглед краса. Кад се само сети, да се овде кроз толико векова сече прнар за риболов и друге потребе, онда ће горња појава бити разумљива. Високе шуме су мањом пруживеле, дosta дрвета има рђавих. Храстових дрвета у опште има мало добрих. Њих су људи онаказили. Често су на таквим местима која по својим особинама не могу дати добро дрво, ни по облику, па ни по каквоћи. Велики број малих стругара, како је то раније било, није тако исто новољубо утицао на каквоћу. Била су бирана и сечена дрвета боља и млађа, која су се лакше преносила, а старија и гора су и даље остајала. Четинасте шуме су још најбоље каквоће. Но и од борових дрвета има дosta општег искоришћаваних за борину. И букава има дosta рђавих. Као што је изнето раније у овоме округу налази се високе планине, нешто и преко 2000 м. Знатан део је прави планински део. Како су шуме највећим делом по тим планинама интересантно је видети до које се надморске висине пење шума т. ј. која је шумска граница. Колико сам могао запазити горња граница не иде више од 1800 м и то у Кожуху, а граница дрвета до 1900 м. Ту границу достиже јела. То је само на једном мањем делу на северној или северозападној страни Кожушког масива. Разређеност и закрјљали узраст наводе на мисао, да је овде та горња граница природна. У великом делу Кожушког масива и у Рожденској планини та граница је низа и креће се од 1600 до 1700 м највише. Ту границу образују црни бор и јела. По свему судећи, та граница није природна. Шума је на тој граници честа и још у врло добром стању и узрасту, према надморској висини. Прелаз у непошумљени пашњачки део је нагао, без постепености. Из тога се може закључити, да је та граница вештачки спуштена ради проширивања сувата, како би се добило што више површине за пашу. Овакав закључак је најзад и природан, када се има на уму да је сточарство играло врло велику улогу и још сада игра, и да је шума била потчињена тој попами. Најзад и по казивању мештана има

се закључити исто. Они наводе да је шума паљена, да би се добило места за попашу.

Експозиција је важна чињеница у шумарству, те ћемо и о њој нешто напоменути. Приметио сам да је шума у опште на јужној експозицији на висини до 500 м од прилике слабија у сваком погледу. Јужне стране су услед велике жеге и врло топле и суве што све не утиче повољно. Утицај експозиције на топлоту може се лепо видети на принару на извесним местима. У Благушу планини више Удова може се прнтар на секундарним експозицијама лепо посматрати. У низким деловима на 200—300 м надморске висине принар је највећим делом на северним експозицијама. Као висина постепено расте, тако и принар постепено прелази на јужну страну, док се најзад сав не пребаца. На северној страни га не можемо више наћи, тако је и са грабом.

Сл. 14.

На сразмерно доста места, где је нагиб врло велики могло се приметити да дрвета не расту усправно на земљину средиште, него усправно на нагиб. На неким местима је узрок одронљиво земљиште, као у Царкурској р. у Маријанској пл. више села Серменина. На другим местима нема знакова за одронљивост. Но ту су древата поред тога што расту управно на нагиб, још и савијена у мањем или већем луку на доњу страну. Земљиште је на таквим местима плитко. Леп пример за ово даје шума на Чатерни између села Клинова и Мрежичког. Ту је масив доломитног кречњака. Ст. 14 показује ту шуму. Пада у очи да овако највише расте *Ostrya carpinifolia*, а појављује се и граб, али у мањој мери. Приметио сам да *Ostrya* на више места овако расте. Само од себе се намеће питање, да ли узрок овоме није земљиште само, него можда и сама врста дрвета. Нема изгледа да су та дрвета некада била у густом склону, због тога су изчишљала, па да су затим нагло проређена. Приметио сам да оваква дрвета долазе скоро увек на северној експозицији.

На доста места се среће мешавина храста и Juniperus-а, затим граба и Juniperus-а, затим од све три врсте дрвета. У овој мешавини може се видети да Juniperus издржава врло добро засену ових дрвета. Према томе би се Juniperus могао употребити у оваквим шумама за подшумљавање, дакле као доње дрво. Овакву комбинацију сам нарочито налазио на слабом земљишту, са кречњачком подлогом. У колико је земљиште сувље и каменитије, у толико Juniperus све више осваја земљиште, док на веома каменитом и слабом земљишту не остане сам. На таквим местима шума носи карактер макије.

2. ИСКОРИШЋАВАЊЕ ШУМА У ОПШТЕ.

Искоришћавање шума с погледом на производе шумске врши се мање више као и по другим местима, с погледом пак на начин искоришћавања врши се другојаче, те ће се то и детаљније и описати. То само искоришћавање је последица свеколиког живота у овом крају. Пошто је живот примитиван, не може ни искоришћавање бити другојаче, него примитивно.

а) Искоришћавање дрвета. Дрво се сече за разну грађу, огрев, спровођање угља, креча, катрана, борине (луча), тајење свилобуба, риболов и т. д.

За грађу се секу на првом месту танка дрвета, мотке, а дебела само онде где има стругара. Куће се праве већином од слабог дрвног материјала, па биле од камена или чатмаре. Са друге стране износ дрва се врши поглавито магарићима, а ови могу носити само мале тежине. То су узорци овако штетном искоришћавању. За огрев се у опште не секу дебела дрвета него само танка, која се могу лако одсечи, лако натоварити и пренети. То је и узрок што се у близини насељених места налазе већином ситне, изданачке шуме. За време Турака искоришћавање, сече шуме вршена је без икаквог реда и смисла. Секло се где је ко хтео, кад је хтео и како је хтео. Овом правом тиранисању измакли су само они делови, који су били најтеже приступачни. Све се остављало природи. Овој се пак у њеноме послу није помагало, на чему би она у овоме крају била врло захвална, него јој се на сваком кораку одмагало. Не треба се онда чудити често жалосном изгледу шума.

Сеча дрвета се вршила секиром и косиром. Секира има са дугим сечивом (балтија, турска реч) као и са кратким (балтак). Има их и малих (балтијић т. р.). Косир служи обично за сечу танких дрвета и има облик који показује сл. 15. Тестера није у употреби. И дебела дрвета се обарају и трупе секиром. Дебела дрвета, колико се секу, цепају се секиром и климом (ћувија).

Искоришћавање дебеле горе вршено је онде где је било могуће подизати стругаре (нирана, т. р.). Подижу се примитивне стругаре, поточаре са једном тестером. Некад је под Турцима било више ових стругара. Њако је који закупац закупио гору, тако је и подизао стругару, радио на њој неколико година, па је затим напуштао. Оваквих примитивних стругара било је у Рожденској пл. осам, а у Маријанској и у Кожуху 62. Вероватно да је у раније

добра, које измиче памћењу мештана, било више стругара. У другим планинама није било стругара.

Свуда где је износ шумских производа тежак због самог земљишта показује се тежња да се извлаче само они делови, који се могу лако носити или лакше носити. Ако су још преносна средства слаба, онда је поменута тежња још јача. То се види и по овим стружницама. Подизане су по самој шуми код саме сече. Прерадена дрва изношена су магарићима и коњима. Свака стругара је прерађивала дрвета из непосредне близине. Чим би сеча отишла даље, лакше је било пренети стругару, него преносити дрва. И све док се преносне прилике не поправе ове стругаре у шуми имаће свога оправдања и значаја, јер оне једине омотућавају ма какво рационалније газдовање. Разуме се, да се сеча не сме вршити онако, како је вршена под Турцима.

Овакових стругара има још и данас у поменутим планинама. Поред ових има још и две парне стругаре, једна у Рожденској пл., а друга у Маријанској пл. (више села Сermенина). Но оне још не раде, чекајући концесију.

Сеча је вршена у Рожденској и Маријанској планини највише због сразмерно лаког извоза — сплавови и жељезничка пруга. При овој сечи није се много пазило на подмилађивање. Брига за ово остављана је природи.

О томе колико се годишње посече дрва у шуми нема тачних података. По податцима шумске управе у Ђевђелији одобрила је та управа у 1922. години следећу сечу:

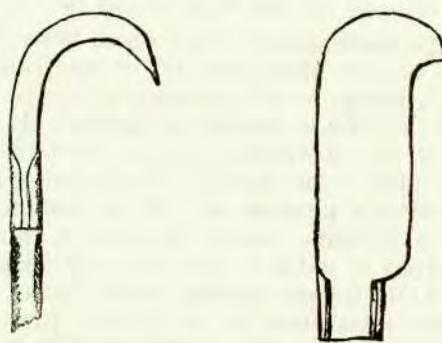
Дрвета од сантиметара												Све		
до 10 см	11—20	21—30	31—40	41—50	51—60	61—70	71—80	81—90	91—100	101—110	110—120	Све	Дрва за грађу у опште м. ³ пр.	Дрва за огрев М. ³ пр.
22.019	3648	450	1786	1042	718	155	47	4	1	7	—	29 877	3369·58	26434·31

Када се у таблици на стр. — види колико је број домова у округу, одмах се може закључити, да је знатно више посечено, него што горњи преглед показује. Ово је могуће услед малобројности шумских органа.

Поред сече танких дрвета среће се и кресање грана дебелих дрвета. Ово кресање не врши се за лисник, него само за огрев и на сечу у главу, неки начин са мало система и реда.

Танка дрвета се, као што је већ речено, секу за гајење свилобуба и риболов на Дојранском језеру. Овоме као жртва пада

прнар. Овај јадни прнар се мора заштитити, што ће се извршити уређењем односа између ових грана привреде. Не може се порећи, да је рибарству неопходно потребан прнар. Но сеча за ово имала би се уредити по начелима за газдовање прнаром и месним приликама. Мора се признати да је прнар веома потребан и за свилобуде, али се тако исто мора признати, да се у исту сврху могу врло добро употребити и метле, које се у Србији за ову сврху гоје узгред по вртовима. Ако се са овим метлама не би успело, или ако не би биле довољне, морао би се прнар издавати, али би његова

Сл. 15.

сеча морала бити уређена по ма ком било начелу газдовања. Најзад и штедњом се да нешто урадити, јер се један исти прнар може употребити бар две године. Главно је, да се шумска привреда мора ставити у одбранбени положај према риболову и свиларству, задовољавајући њихове потребе и захтевајући да се задовоље и потребе шумске привреде. Ово игра још и у толико важну улогу, што су места где се гоје свилобуде далеко од шума, које би им давале довољно дрва за грађу и огрев, те да треба постојеће ближе шуме, које имају доста прнара, оспособити да задовоље и друге потребе, а не само потребе свиларства.

б) Угљарство. Народ у овоме округу се доста бави израдом угљена, те је оправдано опширије о томе говорити.

Народ назива угаљ »веглен« и »ћумур«. У речи веглен осећа се између в и г танко јер. Ћумур је турска реч.

Разликује се две врсте угљена: ковачки и обичан угаљ. Ковачки угаљ употребљавају само ковачи, а овај други се употребљава за грејање, кување и за све остало за што се иначе употребљава овај угаљ. Ове две врсте угљена много се разликују, као што им је и разноличан и начин производње. Ковачки угаљ је знатно лакши од обичног. Размера 1 : 3 т. ј. ковачки угаљ је лакши три пута од обичног. То је за коваче врло примамљиво, јер им тако угаљ долази знатно јевтиније, пошто га купују по тежини. Главне су пак особине да не баца варнице и даје »меку ватру«, како то ковачи обично кажу. Обичан угаљ даје врло јаку ватру, која пре-

гори гвожђе, што је за коваче, разуме се, непријатно. Како се ковачки и обичан угља праве на различите начине, то ћу описати оба начина.

Справљање ковачког угља. Справља се од смреке (*Juniperus*), лешке, како је Македонци зову (*Alnus*), леске (*Corylus*), храста, јасена и бора и то како од сирових тако од сувих дрва. Прави се и од јеле, али само кад је добро сува. Сува дрва се употребљавају зато, што се лако запаље, брзо изгоре и могу се лако угасити. Смрека је готово подједнако добра и сува и сирова. Одличан је угља од лешке. Храст треба да буде добро исушен, дуго да лежи на пољу, готово да већ мало изтрули.

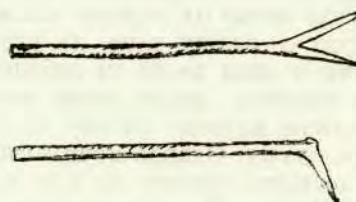
Обично се бира равно место, а ако овога нема, онда се у страни мало заравни. Но ово се чини, ако ће се на једном месту више пута правити угља, иначе се од равнања одустаје. Копати се ипак нешто мора, да би се добила земља за гашење. За тим се исцепају дрва на цепке 10 до 15 см дужине, 6 до 7 дебљине. Ако су облице већ толико дебеле, онда се не цепају. Кад се угља прави од лешке, онда се могу оставити и комади од 1.20 м дужине. Прво се метне ситно суво гралье и шушањ, дакле оно што је лако запаљиво, па се ово слажу дрва у накрст, или без нарочитог реда, пазећи да што више шупљина остане између дрва. Правило је, да се тежи стварању што више шупљина, по могућству равномерно распоређених, како би ватра имала што више промаје и могућности, да сва дрва од једног обузме. Наслађе се највише 2 m^3 пр. а најмане 0.7 m^3 пр. Наслагана дрва, која се ничим не покривају, сада се паде са три, четири стране од једнинут. Ако ватра гори и сувише нагло, онда се прска по мало водом, обично шакачки. Чим дрва прегоре и претворе се у жар, одмах се гаси бацањем земље и мешајући жар са овом земљом. Мора се брзо радити, како би се што мање жари претворило у пепео. Земљом се не затрпава сав жар, јер се овај брзо гаси чим дође у додир са земљом, што се постиже мешањем. Приликом мешања прска се по мало водом. Овим је ковачки угља готов. Затим се пробира и меће у цакове. Обично не сагоре сва дрва, него остану »живи« по нека дебља парчад. Ову парчад називају »гламње«. Гламње се одвајају и опет употребљавају за справљање угља.

Од 1 m^3 пр. сувих, исцепаних дрва изађе просечно 32 кг (25 ока) угља, рачунајући да овакав просторни метар дрва тежи просечно 170 кгр.

Да се један метар дрва угљениши потребно је до 4 часа са свим радовима.

Као што је и сам рад прост, тако је прост и алат, који се при томе употребљава. Употребљава се вила. То је обично какво младо дрво или грана, ракљасто на једноме kraju. Вила је дугачка 1.50 до 2 м, а кракови ракље 25—30 см. Прави се од којег било дрвета. Чим се жар угаси и претвори у угља, одмах се свлачи са угљенарнице, а како је још врүћ, то се мора чинити »гребеном« или »чопом« (турска реч). Гребен се прави такође од дрвета и врло просто, као и вила. То и није ништа друго него вила, којој је један крак

одсечен, а други је само више крив. У колико је кривљи у толико је бољи. Дужина је као и код виле, а прави се од ког било дрвета. Најзад за сечење дрва употребљава се секира. Сл. 16. показује виле и гребен.

Сл. 16.

Справљање обичног угља. За овај угаљ се употребљава храст (зову га даб), буква (бука), граб (табер), јасен, Липа, бели и црни бор, јела и смрека не употребљавају се, јер Македонци налазе да то дрво не ваља. Већином се употребљавају сирова дрвата, и ако знају да је угаљ од просушеног дрва бољи.

По могућству тражи се равно место где би се поставила угљенарница. Но прави се и у страни. Ако је равно место, онда се оно још боље поравна и утаба. Сувише плитка земљишта се још избегавају и стога, што је теже прибавити земљу за покривање. Земља мора да буде сува, без камена и растресита. Глина се избегава, јер се слепљује, када се накваси, а ово утиче врло штетно. Ако се угљенарница мора да прави у страни, онда се равно место добија копањем. Прво се са доње стране направи поцлет од прућа, а са горње се копа и насила. Више добивена земља баца се лезо и десно. Угљенарница је у облику трапеза те се тако и место равна.

Сама угљара — Македонци зову угљенарницом, ћумурницом и само место на коме се слажу дрва, као и наслагана дрва — има за основицу трапез, коме је једна паралелна страна, она одакле се пали, велика од 1.70 до 1.80 м, а друга паралелна страна 2 м. Друге две стране велике су 3 до 4 метра.

Само слагање врши се на следећи начин: Прво се уздуш метну два или три дрвета, ако је могуће дужине као и угљенарница. Употребљавају се и краћа дрва, па и до 0.50 м дужине, само се тада слажу настављајући једно на друго. Ово је најчешћи случај, ова дрва зову се изглавнице (душек, турска реч). Изглавнице су дебеле 7 до 9 см. На изглавнице се слажу попречке дрва, која треба угљенисати. Први ред мора се врло брижљиво слагати, како би остало што мање шупљина. Све шупљине се испуне ситнијим комадима дрва. Ради тога угљари се старају да тај први ред буде од правих дрва. Сврха овог брижљивог слагања је да буде што мање промаје. Ако буде промаје, онда дрва могу да изгоре, а не да се угљенишу. На овај први ред слажу се сва остале дрва опет попречке. Слажу што боље. Дрва не морају бити једнаке дужине. Тако исто могу се мешати и сирова и сува дрва. Слагање ових попречних дрва врши се овако: Од оне стране где ће се палити

слажу се прво најтања дрва 1, 2, 3 см, којима се додају и сува. Ова дрва слажу се за један метар и служе стварно за палење и добијање потребне тошлоте за угљенисање. Зато се и међу та танка дрва. Зато је овај део најнижи и најужи, како би се дрва уштедела. Тај део је висок само 0.50 од метра на почетку, а после се постепено пење. Тек на један метар од »врата« слажу се она дрва која треба угљенисати. Дрва се слажу тако, да угљенарница бива све виша и виша, слажући и дрва до 30 см дебљине, ако таквих има. На 2.50 од метра од почетка, дакле преко половине од дужине угљенарнице, ова достиже највећу висину од 2 м, што зависи од количине дрва која се слажу. Одавде почиње висина угљенарнице да пада све док не достигне висину од 1.50 м. Најдебља дрва се међу у средину угљенарнице. У угљенарници се разликују дакле три дела: први за палење, други и трећи за угљенисање и то други највиши са најкрупнијим дрвима и трећи нижи са тањим дрвима. Трула дрва не смеју бити слагана.

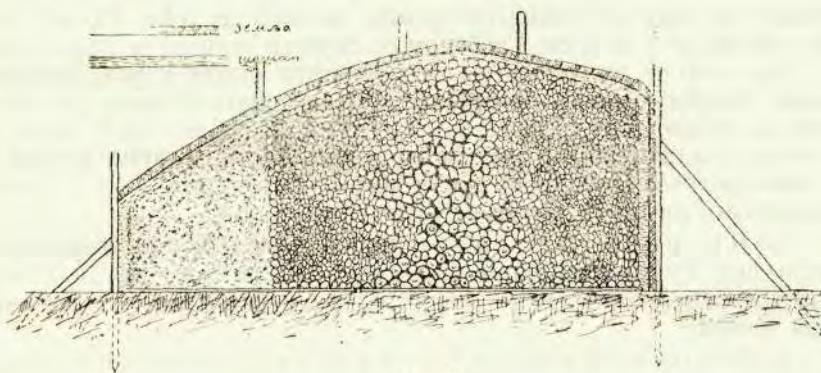
Када су дрва наслагана, онда се покрива. Ово се врши на тај начин, што се и одозго и са стране набаци стари шушањ за 20 см дебљине. Са стране се шушањ угура и између наслаганих дрва за неколико сантиметара. Највише се цени влажан шушањ, који већ стоји 2 до 3 године, нешто слепљен и који је почeo по мало да се распада. Преко шушња дође ситно грање, које треба шушањ да држи. Најзад преко свега се баци земља најмање 15 см деблине. У колико се више земље набаца у толико је боље. Боља је за ову сврху сува земља, разтресита и нелепљива. Најбоља је она земља, која је већ употребљавана и која је измешана са ситним деловима угља. Оваква земља зове се уграк. Земља са стране држи се набијеним кољем или се наслажу једна на другу натруле кладе.

На предњој страни на »вратима« не међе се земља, него само шушањ и грање. Све ово држи се пободеним колчевима, којих има два, а може и три. Рупе за палење праве се врло просто. Према начину на који се слажу дрва јасно је да између првог реда дрва, наслаганог на изглавнице, и земље остаје празан простор, који, испреграђиван изглавницама, образује два или три канала са отворима на предњој и задњој страни. Предњи отвор служи за палење, а задњи за регулисање угљенисања. »Врата« се праве на тај начин, што се изглавнице пусте напоље за 10 до 15 см, а изнад рупе (отвори канала) се попречним гранама или чим другим спречи да лишће пада и затрпава рупе. Задњи део је покрiven земљом, којом су и канали запушени. После се пробуше рупе и тиме отворе канали. Обично се пробуше три рупе и то једна од прилике у средини а две скраја. За палење се праве две рупе.

Угљенарница није велика. Ако је направљена у страни, онда је мања, широка 1.50 м, а дуга 2 до 2.50 м. Сл. 17. показује угљенарницу у уздужном пресеку. Најзгодније је да се угљенарница запали изјутра, јер се тада остали посао врши преко дана. Правило је, да се пали када је лепо и тихо време. Ако је ветар или киша, пали се само онда кад се мора због брзине испоруке угља. На један час после палења обиђе мајстор угљенарницу, да види

да ли ватра добро гори и да ли што треба поправити. Други пут долази после два часа од првог доласка, па онда, ако је све у реду, тек увече.

Први део угљенарнице изгори до подне и тада се покров сруши и затрица све рупе. Тако је сада угљенарница отворена само на задњем делу. Угљенисање треба да напредује равномерно и средином као и левом и десном страном. Ако на пр. десна страна застаје, а лева сувише напредује, онда се лева рупа сузи, а ако је потребно и затвори, док се десна рупа проширује. Дакле регулисање се врши на тај начин, што се сужава, па чак и затвара она рупа чија страна напредује, а шире она чија страна заостаје. Исто је тако са средином. Онде где је угљенисање готово покров се улеже. Ако се пак не улегне, знак је да на томе месту, где се није улежло, има шупљина где може да се створи пламен. Зато се ова места притискују, како би се насиљно слегла. Ово може да се деси кад је киша и када земља за покривање није добра.

Сл. 17.

Кад се сва дрва угљенишу, онда се рупе запуште, па се угљенарница са угљем остави 2, 3 дана да се охлади.

Угљенарница се отвара ноћу и угаљ се одмах меће у вреће. Отвара се ноћу зато што међу угљем могу бити и усијани комади угља, који могу да запале и сав остали угаль. Ноћу се такви комади виде и одмах се угасе потапањем у воду. Тако угашени комади бацају се опет на гомилу. Ти усијани комади називају се горгаш. Међу угљем могу бити и дрва, која се нису угљенисала потпуно. То су гламње, жива дрва или чрлк (тур. р.). Таква дрва се употребљавају за нову угљенарницу.

У једну угленарницу слажу се 4, 5, највише 6 m^3 . Може се и 2 m^3 узети, али се не исплати радна снага. Да се угљенише 6 m^3 потребно је 12 до 14 дана, а да се угљенише 4 m^3 потребно је осам дана. Од једног престорног кубног метра дрва добије се 90 кгр угља, ако је време било суво и мајстор добар, иначе 55 до 65 кгр, ако су прилике неповољне. Обично ради један угљенар са 4 до 5

раденика, образујући друштво или мангу (влашпка реч). Мајстор узима на себе све радове: сечу дрва, пренос до угљенарнице, прављење угљенарнице и остало. Дрва предаје ономе за кога ради, по тежини и то одмах чим се растури угљенарница. Ако се предаја врши у јутру, онда је то за мајстора врло повољно, јер је угаљ у јутру тежи за 20 до 25% услед влаге, коју је преко ноћи купио. Ако мајстор отвори угљенарницу без одобрења онога за кога ради, па угаљ ухвати киша, онда мајстор даје »шконток« колико хоће онај за кога ради. Правило је, да мајстор даје »два шконтока« какав био угаљ. Мајстору се плаћа цео угаљ, а он после исплаћује раденике свога друштва. Сада се плаћа до 50 динара за 128 кгр (100 ока) на месту где се угаљ прави. Уз то се даје лично мајстору динар, два на 128 кгр угља.

Алат је, рачунајући на друштво, следећи: Секира и то за сваког раденика као и мајстора, лопата, такође за сваког раденика и мајстора, два пијука (копачка), две грабуље (гребен) и једна канта за воду у којој се горгаш гаси. Гребен је сав од дрвета обично буковог, са осам до дванаест зубаца, колико се хоће. Размак између зубаца је 5 до 6 см. Гребеном се скупља шушањ и вади угаљ.

Као што се види, оваква угљенарница спада у ред лежећих угљара. Начин је доста примитиван, радна снага и време не искоришћава се као што треба, а тако исто ни добивени угаљ, како би се могло урадити којим другим начином. Доста се дрва изгори и за само палење. И каквоћа угља није беспрекорна. Рад је доста примитиван, па ни резултат не може бити сјајан.

в) Производња катрана. У Рожденској планини се раније под Турцима спровјавао и катран. Нисам приметио да се сада катран израђује. Вероватно да се и овај посао вршио на примитиван начин.

г) Искоришћавање борине (луча) врши се и данас. Овоpak доста штети шуму. Многа су борова дрвета на овај начин општећена. За борину се секиром сече доњи део стабла без икаквог реда и правила. На тај начин пропада најбољи део стабла.

д) Лисник је веома распрострањен начин искоришћавања шуме у овоме округу. Њему се има у многоме да заблагодари за уништење и рђав облик храстових шума. Сада је услед смањеног броја стоке сеча лисника мања. Под Турцима мора да је била у врло великом обиму. Сечи лисника у то време није се правила никаква сметња, нити је ко о томе водио рачуна. Секао је свако где је хтео, колико је хтео, како је хтео и кад је хтео. Шума је била подчињена сточарству и тај нездрави однос није могао бити без штете.

На претерану употребу лисника био је вероватно од утицаја поред великог броја стоке и недостатак у ливадама. Ливаде сам у овите слабо налазио, о чему ће још бити говора код попаше.

За лисник се дрвета крепшу секиром и косиром. Секу се или младе изданачке шуме, или се крепše цела круна старих дрвета. На овај начин постају страшно онакажена, квргава и будчаста стабла.

Кресање лисника врши се за исхрану коза и оваца. Крупна стока се врло ретко њиме рани. За простијарку стоци лисник се не креше. За лисник се креше храст, јасен, брест, липа, клен, топола и багрен. Сече се и буква, али ретко и само у недостатку именованних дрвета. Лисник од храста сматра се као најбољи, јер га стока најрадије узима, а суво лишће не отпада лако са грана. Врло је добар лисник и од јасена и багрена. Буков лисник се сматра као рђав, јер је неукусан, тешко се вари и на влази брзо се квари.

Лисник се сматра као гори од сена. Најпогодније време за кресање јесте месец август, али се креше по некад и у првој половини септембра. Скресано грање се слаже у стогове 2 до 3 милинне, често међу ракњама каквог старог дрвета. Врхови грана слажу се унутра. Храњење стоке лисником почиње обично кад падне први снег, месеца новембра. За једно грло ситне стоке потребно је, колико сам могао дознати, око 2 кгр лисника дневно. За 100 кгр сувих грана потребно је око 300 кгр сирових грана. У 100 кгр сувих грана има око 30 % сувог лишћа.

ћ) Попаша. Овај начин народне привреде је у најтешњој вези са шумском привредом. Она је овде имала велики утицај на стање шуме. Однос пак између ових грана привреде није био здрав. Из тих разлога морам се дуже позабавити са попашом.

За попашу су служила и служе сувати као и сама шума. Колико има сувата види се из прегледа на страни —. Овим бројевима се не може дати нека нарочита тачност, јер су израз само најгрубље окупаларне процене.

(Свршиће се.)

Les forêts et l' exploitation des forêts en Macédoine.

L'auteur publie les résultats de ses études et recherches en Macédoine, la contrée la plus méridionale de notre pays.

Rédaction.

Ing. Anton Šivic [Ljubljana]:

Gozdarstvo Slovenije leta 1923

po statističnih in drugih podatkih.

(Nadaljevanje.)

Pogozdovanja.

Precejšen vpogled v akcijo pogozdovanja leta 1923 daje t a b e l a r i č e n p r e g l e d, v katerem so zbrani podatki posameznih gozdnih nadzorovalnih postaj, ki so obstojale leta 1923.

Iz tabele je razvidno tudi stanje pogozdovalnih kavcij.

Razen oblastno zaukazanih pogozdovanj², bilo je tudi takih, ki so jim gozdní posestniki, zadostujoč gozdnemu zakonu in dolžnostim, izvršili brez uradnega opomina po gozdnih goljavah. V manjšem obsegu se je pogozdilo, kakor tabela kaže, tudi nekaj neplodnega zemljišča, ki naj se z gozdom napravi produktivno.

Da se gozdna oblastva prepričajo o izpolnjevanju ukazov, s katerimi so se odredila pogozdovanja posekanih in golih gozdnih prostorov, so okrajni gozdarji o priliki službenih obhodov in pregledovanja gozdov dotične nasadbe ponajveč ob prisotnosti prizadetih strank revidirali.

Na spomlad so ob priliki pogozdovanja v posameznih slučajih gozdarski organi pomagali malim gozdnim posestnikom z nasvetom in demonstracijami. Založila so se tudi navodila za ravnanje s sadikami in za saditev, ki so se posameznim naročnikom sadik poslala.

Na žalost je v nekaterih srezih opažati, da se mali gozdní posestniki še vedno premalo brigajo za to, da bi gozde, ki se jih pose-

Popravek: Na strani 586 beri: Ljubljana 3.3305 ha, 1.2060 ha, 2.1245 ha mesto 0.3305 ha, 1.2060 ha, 0.1245 ha. Na strani 588 manjka v prvem stolpiču tabele nadpis: »Zasebne drevesnice«, dočim na strani 589. tega nadpisa ni bilo treba.

² Iz tabele o oblastveno zaukazanih pogozdovanj se ne samo strokovnjak, temveč tudi lajik lahko pouči, kolikšno skrb gozdnega oblastva v Sloveniji neprestano posvečajo zopetnemu pogozdovanju sečin v gozdih. Zato mi je neumljivo, kako je mogel ljubljansk dnevnik objaviti dne 19. avgusta 1925. sledečo notico:

»Dečji dan za pogozdovanje.

Gozdarski strokovnjak nam piše: Gotovo je hvalevredna namera ministrstva za šume, da zbudi med mladino zanimanje za pogozdovanje, toda dosti praktičnih uspehov si od tega dečjega dneva ne obetamo. Kateri gospodar pa bo pustil šolski mladini, da bo razkopavala (?) po gozdih in se vadila v zasajanju mladega drevja? Ali pa naj čakajo naše goličave nezasajene tako dolgo, da postanejo se-

kali, zopet pogozdili in privedli v zakonito stanje. V Sloveniji, kjer so gozdi večinoma individuelna last malega človeka, nikdar ni dovolj poskrbljeno za temeljiti pouk kmetskega posestnika. Večkrat so morali gozdarski organi malomarneže ovaditi v svrhu uvedbe kazenskega postopanja. V ozira vrednih slučajih so se pa zamudniki samo znova opozorili, da storijo svojo dolžnost tekom prihodnje pomlad. V nekoliko slučajih je bilo pomanjkanje sadik, v drugih pa pomanjkanje denarja krivo, da so posamezniki pogozditev opustili.

Za potrebno in pravilno čiščenje nasadov so največ storili veliki gozdni posestniki. V tem pogledu so se premalo udejstvovali mali posestniki, ki se bojijo stroškov.

Stroški za posaditev 1000 komadov sadik igličastega drevja so leta 1923 znašali v Sloveniji povprečno 110 do 180 Din., pri čemur stroški za dobavo in dovoz sadik niso vštetni. Nekateri okraji so imeli celo mnogo nižje, drugi zopet mnogo višje stroške. Sajenje sadik listavcev je bilo vobče dražje.

V tabeli izkazana zabrana paše po mladih gozdnih kulturah je bila potrebna. V planinskih krajih se pač začasna prepoved paše premalo upošteva, kar govori za to, da naj bi se tam sekanje na golo čimborjomejilo.

Denarne podpore za pogozdovanja se v letu 1923 niso podejvale.

V nekaterih krajih je še vedno zelo običajna setev semenja po gozdnih posekah. Tako so posebno nekatera veleposestva na Štajerskem posejala mnogo smrekovega semena in želoda. Uspeh pa ni bil prav zadovoljiv.

Prav veliko je gozdnih ploskev v Sloveniji, ki se — ali v prebiralnem ali oplodnem načinu izsekavane, ali pa v obliki ozkih golih sekov izkoriščane — pomlajujejo naravno, ter je treba le tu pa tam z umetnim pogozdovanjem in kompletiranjem priskočiti na pomoč. Tako narava sama veliko pripomore k vzdrževanju gozdov in produktivnosti tal.

danji šolarji samostojni gospodarji? V Sloveniji so se prve leta po vojni vsled visokih cen lesa posekali ogromni kompleksi gozdov, toda le zelo redkokje so jih novo pogozdili. Menda je še v veljavi stari deželnini (?) zakon, ki je ukazoval, da gospodar mora vsako gozdro golčavo v določenem roku nanovo zasaditi. Za izvrševanje zakonskih predpisov so bila odgovorna okrajna glavarstva, oziroma podrejeni jim organi gozdne uprave. Ako ta zakon ni več v veljavi (?), naj izda ministrstvo novo naredbo (?). Namesto predavanja po šolah naj bi prirejali šumske strokovnjaki (okrajni gozdarji) teoretična in praktična predavanja za lastnike gozdov, oziroma nezasajenih gozdnih goličav. Seve je treba te strokovnjake tudi zadostno plačati. Sedaj šumske organi večinoma presedijo v pisarnah, da šumska uprava prištedi na dnevnicah (?). Ministrstvo naj poskrbi, da bo v vsakem okraju dovolj velik gozdni vrt za gojitev gozdnih sadik, ki se naj potrebnim posestnikom oddajajo brezplačno ali vsaj po nizki ceni.

Tako piše gozdarski »strokovnjak«. Mnenje o njem naj si ustvarijo »nestrokovnjaki«!

Območje drž. nadzorovalne postaje	Oblastveno zaukazana pogozdovanja										
	Koncem leta 1922 ostalo v evidenci		Leta 1923 se je od- redilo novih		Leta 1923 odpadlo, ker popol- noma po- gozdeno		Leta 1923 izbrisano, ker dovo- ljeno izkrčili		Koncem leta 1923 ostalo v evidenci		
	sluč.	ha	sl.	ha	sl.	ha	sl.	ha	sluč.	ha	
Brežice	37	81·30	9	294·00	—	—	9	6·14	37	368·86	
Celje I.	Celje	86	203·65	15	16·72	5	5·30	3	3·06	93	212·00
	Vransko	45	97·43	9	17·49	2	4·80	—	—	52	110·12
Celje II.	Laško	69	491·13	25	25·83	4	44·92	1	1·09	89	470·95
	Šmarje	14	26·12	3	2·90	1	0·28	—	—	16	28·74
Črnomelj	115	78·87	8	1·86	16	11·80	—	—	107	68·93	
Kamnik	56	80·45	14	13·28	6	13·00	—	—	64	80·73	
Kočevje	134	280·86	101	164·23	18	54·92	—	—	217	390·17	
Kranj I.	156	240·94	67	116·48	5	1·70	1	0·30	217	355·42	
	43	37·75	10	6·95	—	—	—	—	53	44·70	
Kranj II.	42	91·20	3	1·24	—	—	—	—	45	92·44	
	7	25·46	—	—	—	—	—	—	7	25·46	
Škofja Loka	64	222·80	22	22·40	5	5·50	—	—	81	239·70	
	81	343·80	12	18·48	3	8·15	1	2·00	89	352·18	
Litija	72	265·95	11	14·80	10	14·82	—	—	73	265·93	
Ljubljana	51	91·66	7	12·16	7	11·32	—	—	51	92·50	
Ljutomer	82	65·40	27	16·27	14	14·75	—	—	95	66·92	
Logatec	95	95·19	8	7·60	5	2·60	—	—	98	100·19	
Maribor I.	96	554·13	19	38·09	10	24·00	1	5·74	104	562·48	
Maribor II.	44	132·37	18	25·49	6	3·64	2	0·46	54	153·76	
Radmirje	34	114·00	4	23·00	5	6·00	—	—	33	131·00	
Murska Sobota	36	230·25	100	268·32	—	—	—	—	136	498·57	
Novo Mesto	103	294·95	12	21·81	13	25·76	—	—	102	291·00	
Prevalje	98	331·90	23	75·90	28	55·00	—	—	93	353·80	
Ptuj	98	367·78	20	82·71	11	21·75	1	0·70	106	428·04	
Radovljica	177	243·45	26	27·10	11	10·76	—	—	192	259·79	
Konjice	64	192·93	20	33·30	5	8·00	1	0·80	78	217·40	
Slovenjgradec	181	1056·00	18	57·00	19	378·00	—	—	180	135·00	
Skupaj	2180	6337·77	611	1405·41	209	726·77	20	20·59	2562	6995·82	

Kavcije za zaukazana pogozdovanja											
Stanje koncem leta 1922	Predpisano leta 1923	Vrnjeno leta 1923	Stanje koncem leta 1923	Brez oblastne opozitivne v gozdih izvršena pogozdovanja leta 1923	Prostovoljna pogozdovanja po drugih, predvsem neplodnih zemljiščih leta 1923	Pogozdovanja v drž. in ver. zakl. gozdih leta 1923	Pogozdovanja urad. za zagradbo hudočnikov leta 1923	Pogozdovanja pod neposrednim vodstvom gozd. organov pokr. upr.	Gozdne ploskve, kjer je bila paša leta 1923 zabranjena		
I.	Din.	sl.	Din.	sl.	Din.	sl.	ha	ha	ha	ha	ha
15	7210	4	31500	—	—	19	38710	—	—	—	—
56	14629	14	19100	2	350	72	38879	—	—	—	—
		4	5500	—	—			—	—	—	16·72
28	8997	40	10250	—	—	68	19247	—	—	—	17·49
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	25·83
38	66750	27	33500	3	2500	62	97750	20	13·00	—	—
—	—	1	400	—	—	1	400	10	2·60	1	0·60
45	—	10	8700	3	2125	52	31100	7	14·50	1	1·50
43	17125	4	4300	16	4610	11	3393	8	9·00	—	—
—	—	4	3900	—	—	4	3900	2	0·60	—	—
2	6000	—	—	—	—	2	6000	2	21·00	—	—
2	6000	—	—	—	—	2	6000	—	—	—	—
3	2125	1	7500	—	—	4	2875	10	12·00	—	—
4	13000	2	2500	—	—	6	15500	11	9·25	—	13·16
—	—	—	—	—	—	—	20	6·00	—	—	18·48
2	775	1	375	—	—	3	1150	6	3·80	2	0·70
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16·00
—	—	1	1500	—	—	1	1600	8	3·50	2	0·90
24	28781	6	10625	—	—	30	39406	—	—	—	—
16	27306	6	19280	—	—	22	46582	—	—	—	—
34	4735	—	—	2	532	32	4203	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	131·00
6	9625	1	1500	—	—	7	11125	4	1·20	1	0·30
17	8341	2	8000	2	1250	17	15091	—	—	—	—
6	8125	2	14000	1	6250	7	15875	—	—	—	—
34	39400	17	26550	2	2000	49	54950	8	10·00	—	—
13	17125	11	8550	4	986	50	24689	—	—	—	—
72	13379	5	13500	10	1088	67	25791	15	30·00	—	—
70	301591	163	224280	45	21751	588	504120	131	136·45	7	4·00
										19·16	—
										210·60	5490·98

Vpliv agrarne reforme na gozdarstvo.

Ne bom našteval zakonov, naredb in predpisov, ki so izšli zadnja leta v pogledu agrarne reforme, temveč hočem samo v glavnem označiti dobre in slabe strani, ki so se v Sloveniji opazile pri gospodarstvu z gozdi, spadajočimi pod udar agrarne reforme. Iz umljivih razlogov se izognem navedbi konkretnih slučajev.

Če splošnem je vplivala reformna omejitev svobodnejšega gibanja neugodno na rentabiliteto veleobratovanja. Ker veleposestnik ni siguren, jeli mu gozdno posestvo v celosti ostane ali ne, premalo investira za potrebne stalne naprave, na primer za nova vozna pota, pravila gospodarskih poslopij, obnovo in moderniziranje industrije itd. Izogiba se stroškov za obnovo poteklega gospodarskega načrta za naslednje desetletje.

Dotična gozdna veleposestva, ki se razprostirajo v podoljih, kjer je stalno pomanjkanje lesa in malo gozdov, so zelo prizadeta po odredbah, ki predpisujejo dobavo lesa interesentom po znižanih cenah. Nasprotno pa te dobave veleposestvom, ki ležijo v goratih, gozdnatih krajih, niso prehudo breme. Žlorabe, ki so se dogajale prvotno s tem, da se je nakazoval les ljudem, ki nimajo pravice do njega in so ga prodajali naprej, so se zelo omejile.

Močno je poseglo v premoženje in obratovanje pobiranje 5-odstotnega prispevka agrarnim oblastem, ki ga je leta 1923 moral še vsak veleposestnik plačevati celo od brutto-dohodka za prodani les, naj si je bil fakturiran na panju ali pa — izdelan v sortimente — prodan na železniški postaji. S tem bremenom se je producenta takoreko odvajalo od tega, da bi bil podeloval les v razne sortimente; rajši je prodajal debla v gozdu na panju, ker je v nasprotnem slučaju moral plačati 5 odstotkov tudi od svojih stroškov za delo in prevoz. Te prispevke bi se po zakonu smele pobirati samo od tistih posestev, ki so sekvestrirana.

Nekateri veleposestniki, ko jih tarejo velika bremena in davki, poskušali so gozde čimbolj izrabiti. Premočna izraba pa je vsled po agrarni reformi predpisane vztrajnega gospodarenja v teh gozdih nedopustna. Posebno tam se je pokazalo stremljenje po izkorisčanju gozdov v prevelikem obsegu, kjer so posestva prešla v roke takih podjetnikov, ki jim ne prija gospodariti po gospodarskem načrtu, izdelanem na principu enakomernih letnih donosov lesa, in jim ne zadošča običajni dohodak od gozda, ki nikakor ne more biti povprečno takšen, kakršen je na pr. od bančnega kapitala.

Ima mo pa tudi konzervativne posestnike, ki se trudijo zadostiti vsem bremenom in dajatvam ter vzdržati kljub neljubim vplivom in pritiskom gozdro gospodarstvo na vzorni stopnji, tako da svoje delovanje lahko pokažejo ne le lajikom temveč tudi strokovnjakom.

Varstvo prirode.

Krajevne in gospodarske prilike v Sloveniji ne dopuščajo, da bi varstvu prirode v gozdih posvetili toliko pozornosti, kakor po drugih kulturnih državah. Pri nas mali in srednji gozdniki posestniki skoro ne morejo utrpeti, da jim stalno odidejo dohodki od gozdnih

objektov, ki naj bi ostali nedotaknjeni in neizkoriščeni radi ohranitve prirodnih spomenikov. Pač pa nekateri veleposestniki že mnogo let posvečajo stremljenju za ohranitev redkih ali tipičnih objektov precej pažnje, bodisi da so ustvarili in primerno obvarovali parke z znamenitim gozdnim drevjem, bodisi da so odredili, da ostanejo posamezna imponujoča drevesa (spominska drevesa), ali celo posamezne gozdne ploskve neposekane. Slednje naj ohranijo značaj pragozdov, ki so sicer v Sloveniji vsled prometnega in kulturnega razvoja domalega izginili. Od ideje, da bi se s sodelovanjem poklicanih faktorjev ali oblastev posamezni, za varstvo prirode posebne zaščite potrebni predmeti konsignirali ali inventarizovali, pa smo še daleč!

Leta 1923 je pridobilo Muzejsko društvo v Ljubljani v zakup jako opsežen prostor v okolišu Sedmero triglavskih jezer z namenom, da ostane ohranjen kot alpski prirodni varstveni park.¹ Ta park je zaenkraš bolj na papirju, ker se zakupnik premalo zanima zanj, po drugi strani pa se pojavljajo težkoče vsled interesov, ki jih ima na gotovem delu tega parka Bohinjsko planšarstvo.

Nameri prirodnega varstvenega parka na Ljubljanskem barju se je opustila, ker so izvedenci izjavili, da bo izsuševanje barja v doblednjemu času povsem izpodrinilo barsko floro zemljišča, ki ima danes edino še tipičen barski značaj na sicer že večinoma osušenem barskem območju. Zato pa bi se bilo zanimati za visoka barja, ki jih imamo na Pokljuki, Jelovici in na Pohorju.

Kar se tiče redkih rastlin in živali jih v Sloveniji ščiti zakon iz leta 1922. Ta zakon je vzor zakonodaje o varstvu naravnih spomenikov. Po tem zakonu uživajo popolno zaščito vse redke ujede, nekatere redke rastline in lame s svojimi podzemeljskimi zakladi.

Žal se ljudstvo za predpise tega zakona kljub opozorilu na plakanilih, pritrjenih na železničkih postajah, planinskih kočah in drugod, veliko ne zmeni.² Redki flori preti v nekaterih naših alpskih krajih popoln pogin. So posamezni močno frekventirani kraji, kamor prihaja na stotine obiskovalcev iz bližnje in daljne okolice. Omenjam na primer dan sv. Ane, ob katerem prihrami mnogo ljudstva v Zelenico, kjer si nabere vsakdo čimveč planinskih cvetic, posebno planink, murk in Marijinih čeveljkov.

Važna bi bila ohranitev in razmnožitev kozorogov pri sv. Ani. Leta 1923. je bilo našteti samo še 11 komadov. Razmnoževanje slabo napreduje. Koze povržejo mladiče že v aprilu, torej ob času, ko so vremenske razmere v gorah še zelo neugodne in mnogo mladičev pogine. Pred vojno so koze polovili v malo oboro, kjer so mladiče skrbno negovali. To se sedaj več ne godi.

Glede nekaterih, po cit. zakonu zaščitenih ujed, kakor kani, lunjev, so loveci drugega mnenja, nego odsek za varstvo prirode in jih nekateri streljajo, kadar jim prilika naneße. Kanje sicer sedaj pri nas niso redke.

¹ Beri članek: M. Hafner: Alpski varstveni park v Dolini sedmih jezer (s karto), priobčen v 1. številki »Geografskega Vestnika«, Ljubljana 1925.

² Glej članek: Dr. Janko Ponebšek: Kongres za varstvo ptic, objavljen v »Lovcu«, aprila 1925.

Politični okraji	Gozdarsko osebje v zasebni službi						Posestva, ki niso zadostila predpisom	
	Gospodarsko		Varsiveno		Čuvaji			
	kvalificirano	nekvalificirano	za gozdro varstvo kvalificirano gospodarsko	kvalificirano	nekvalificirano	samo v gozdih		
Brežice	2	—	—	5	—	—	30	
Celje	2	—	—	3	—	2	17	
Črnomelj	—	—	—	1	—	1	12	
Kamnik	—	4	—	—	—	—	11	
Kočevje	6	—	—	11	—	—	48	
Konjice	2	—	—	3	—	—	20	
Kranj	3	4	—	1	—	12	27	
Krško	1	—	—	3	—	6	16	
Litija	2	—	—	1	—	—	17	
Ljubljana mesto	—	—	—	1	—	—	—	
Ljubljana okol.	1	—	—	1	1	13	15	
Ljutomer	—	1	—	—	—	2	—	
Logatec	2	1	—	3	—	14	15	
Maribor	2	4	—	4	11	—	63	
Mozirje	—	1	—	7	—	—	13	
Mur. Sobota	1	1	2	1	2	154	53	
Novo mesto	3	3	—	5	—	5	32	
Prevalje	2	3	9	9	4	—	5	
Ptuj	2	1	—	11	—	—	34	
Radovljica	1	2	1	2	—	2	10	
Slovenjgradec	1	2	—	2	3	—	8	
Ljubljana centrale	—	—	—	—	—	—	—	
Leta 1923 skupaj	33	27	12	74	21	211	446	
						glede gozdrovarstvenega osebja		
						glede gozdrovarsivenoga osebja		

Gozdarsko osebje v državni službi

Uprava državnih in zakladnih gozdov				Zagradba hudošnikov		Agrarne operacije		Agrarna reforma		Pri polit. admin. (nadzorni) upravi		
gospodarsko	tehn. pom.	čuvaji		inž.	tehn. pom.	inž.		inž.		tehn. pom.	čuvaji	
kvalificir.	nekvalificir.	kvalificir.	nekvalificir.	za gozd.	za gozd. in lov. varstvo	kvalificir.	kvalificir.	kvalificir.	kvalificirano	kvalificir.	kvalificir.	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	—
1	—	2	—	2	3	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
6	—	10	—	—	14	—	—	—	—	—	1	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
4	—	1	—	—	—	4	—	1	2	4	1	—
11	—	13	—	2	17	4	—	1	3	12	27	—

Gozdarsko osebje.

Kakor kaže priobčeni izkaz, je bilo v Sloveniji leta 1923. na meščenih po zasebnih gozdnih vele — in srednjih posestvih 72 gozdarskih oskrbnikov (gospodarsko, upravno osebje). Tem je bilo predeljenih za tehnično pomoč in gozdno varstvo 95 gozdarjev. Čuvajev je bilo po zasebnih in občinskih posestvih 657.

Nekatera veleposestva niso zadostila predpisom, ki veljajo za namestitev kvalificiranega odgovornega gozdnega upravitelja, druga zopet nimajo nobenega gozdarja, temveč imajo samo kakega gozdnega in lovskega čuvaja. Ti nedostatki se polagoma odpravljajo.

Izkaz kaže nadalje število osebja, postavljenega leta 1923. za upravo gozdov, ki so last države in Kranjskega verskega zaklada, dalje osebja pri uradu za zagrajevanje potokov hudournikov (bujic), pri lokalnem komisariatu za agrarske operacije (delitve in cenitve gozdov), pri agrarni direkciji, odnosno okrožnih agrarnih uradih in končno pri politično-administrativni upravi Slovenije.

Pripomniti je, da se je število državnega gozdarskega osebja pri posameznih državnih uradih pozneje znižalo vsled redukcije službenih mest.

(Konec sledi).

Les affaires forestières de Slovénie en 1923 (suite).

Aperçu général sur les reboisements. Influence de la réforme agraire sur l'exploitation forestière. Protection de la nature L'administration forestière.

Rédaction.

Dr. Hufnagl — Prof. Veseli [Sarajevo]:

Praktično uređivanje šuma.

(Nastavak.)

19. Ophodnja ili turnus.

Pri određivanju ophodnje valja uvažiti dosadašnji običaj, vrijeme, koje je uobičajeno u susjednim šumama jednake vrsti drveća i gospodarenja i jednakoga položaja, onda konkretnе sastojinske odnose, ekonomski položaj vlasnika, a često i pravne odnose.

Mnoge se privatne i općinske šume iskorističavaju već dugi niz godina, a da nije tačno ustanovljen broj godina ophodnje.

Nagla izmjena dosadašnjega običaja, koja se može postići samo tako, da se korištenje znatno smanji ili poveća, ne spada pod nikoji način u zadatak uredivačev.

Prelaz duljoj ili kraćoj ophodnji ima da se provede tek postepeno.

Povišenje ophodnje znači ulaganje glavnice, čije će kamate uživati tek djeca i unuci. Takovim je uštednjama vlasnik rijetko kada sklon, a obično nije ni u stanju, da to učini. Radi toga je u šumama gospodarsko slabije klase, to jest pri malome šumskom posjedu, već u običaju kraća ophodnja a to će tako ostati i u buduće.

Uredivač će u konkretnome slučaju nastojati, da pitanje ophodnje riješi na ovaj način:

1. Najprije treba ustanoviti, postoji li obzirom na duljinu ophodnje ograničenje pravne naravi.

Za povjerbine i šume sa obavezom supstitucije, nadalje za crkvene šume i zadužbine, a strogo uzevši i za općinske šume postoji — ma da je to katkada samo indirektno izraženo — pretpostavka, da se ophodnja nesmije promijeniti. Ovo je potrebno, jer se misli, da se periodične inventure t. j. od vremna do vremena provedeno izračunavanje šumske vrijednosti mora da oslanja na istu ophodnju, kako bi se rezultati toga računanja mogli među sobom uporebiti. Ako je za takove šume već u prijašnjoj inventuri bila označena ophodnja, zadržati će se ova također pri novome uređivanju. Time pak neka nije rečeno, da ophodnja u šumama, u kojima je slobodno gospodarenje ograničeno, mora ostati za uvijek nepromijenjena. Sniženje će se ophodnje sigurno moći postići, ako se kraći turnus gospodarski opravda detaljnim šumarsko-statičnim prikazivanjem. U takvome će slučaju doduše nadzorne vlasti zahtijevati, da se onaj dio drvne

zalihe, koji se uslijed sniženja ophodnje može dati iskoristiti, pretvoriti u novčanu glavnici, kojom će se postupati kao sa temeljnom glavnicom povjerbine, zadužbine itd. (vidi str.).

Ako ophodnja već unaprijed nije bila određena, može se ona ustavoviti isto tako, kako se to čini kod šuma, koje nijesu opterećene kakovim ograničenjem obzirom na baštinjenje.

Sa pravne strane može se opravdano prigovoriti i produljenju ophodnje n. pr. sa strane onih, koji su ovlašteni na pašu.

2. Ako o uređivanju postoje stariji operati, mjerodavna je tamo označena ophodnja i za budućnost, ako ona ne otstupa znatno od latentnoga vremena ophodnje, o kome će biti govora u tački 4.

3. Bar pogledom na manje šume stvoreni su vremenom za sve predjele i položaje obzirom na trajanje ophodnje neki običaji, kojima je ophodnja ma i nehotice već dovedena u neki sklad sa gospodarskim odnosa jima dotičnoga predjela.

Ophodnja je dulja u gorju, kraća u ravnici, dulja u zakutnjim a kraća u napućenim predjelima.

Najkraća ophodnja iznosi po prilici za bor i omoriku 60, za bukovu i jelu 80 godina.

U ostalom su u običaju ove ophodnje:

Za male šume:

	Ravnica i brežuljci	Sredogorje	Visogorje
Bor	80—100	80—100	
Omoriku	60—80	60—100	80—100
Jela i bukva	80—100	80—100	80—120

Za veliki posjed:

Bor	80—100	80—100	
Omorika	80—100	80—120	80—120
Jela i bukva	80—120	100—120	100—140

4. Svaki je razmjer dobnih razreda u toliko normalan za neku izvjesnu ophodnju, što bi se, da se ta ophodnja uvede, mogla koristiti normalna godišnja sjećina $\frac{p}{o}$ kroz ophodnja i to bez znatne štete po potrajnost prihoda. Nazivamo ovo vrijeme ophodnje »latentnim«. Latentno vrijeme ophodnje je dva puta tako veliko kao srednje doba gospodarstvenog razreda. U primjeru, koji je pod b naveden pri sa stavljanju skrižaljke dobnih razreda, iznosi prosječno doba gospodarstvenog razreda 43 godine. Latetno vrijeme ophodnje iznosi prema tome $43 \times 2 = 86$ ili praktično 80—90 godina t. j. uz ophodnju od 80—90 godina mogli bismo u dotičnoj šumi sa plohom od 2160 ha potrajno koristiti po prilici normalnu godišnju sjećinu.

U vrlo ekstremnim slučajevima, gdje se šuma možda sastoji iz samo jednoga ili nekoliko dobnih razreda ili ako uopće nema sastojina, koje su dosegle naprijed navedeno minimalno doba ophodnje, ne može se da računa latentno vrijeme ophodnje te će uređivač ovde postupati na drugi način. (Usporedi str.—.)

5. U nekim je slučajevima poželjno, da se ustanovljenje ophodnje dovede u odnos sa vrijednošću šume i to tako, da se izračuna, kojom se postotnom stopom ukamaće ukupna šumska glavnica uz ovu ili onu ophodnju.

Pretpostavka je poznavanje šumske vrijednosti i šumske rente za pojedine ophodnje koje dolaze u obzir.

Postotak ukamaćenja je tada

$$\frac{\text{šumska renta}}{\text{šumska vrijednost}} \times 100$$

Ona ophodnja, kod koje je ovaj postotak najveći, smatra se najpovoljnijom.

Šumska se vrijednost sastoji iz vrijednosti tla i vrijednosti sastojina. Budući da se ovdje radi samo o statističnim računima, smjele bi se upotrijebiti i približne vrijednosti.

Šumska se renta ima da izvede iz sječne mjere, a ova se računa za razne ophodnjе, koje dolaze u obzir, kao etat po masi za najmanje $\frac{9}{2}$ godina (eventualno po metodi piščevoj).

Za visinu šumske rente vrijedi poznati izraz: šumska renta = $Au + D - (c + v)$, gdje Au znači glavni užitak, D vrijednost eventualnih međutimnih i sporednih užitaka. Od ovih se vrijednosti odbija zbroj godišnjih kulturnih troškova (c) i svota za porez, upravu, gradnju puteva i t. d. (v).

6. Razmatranja, koja su bila istaknuta pod tačkama 1., 2., 3., a eventualno i 5. ovoga poglavlja, dati će, sravnimo li ih sa latentnim vremenom ophodnje, dovoljno podataka, da se u konkretnome slučaju može odlučiti o tome, koje vrijeme ophodnje valja odabratи.

Odabare li uređivač ophodnju, koja je dulja od latentnoga vremena, slijedi, da se u bližoj budućnosti neće moći korisiti ukupni prirast te će se morati učiniti prišteđnja.

Ophodnja niža od latentnoga vremena imati će za posljedicu, da će se prvih decenija koristiti više od normalne godišnje sječine i godišnjeg prirasta.

7. Potreba dapače i mogućnost, da se, ako postoji razne vrsti drveća u istome gospodarskom razredu, radi sa više ophodnja ili da se izluči više gospodarskih razreda (vidi str. —.), nastupa obično samo u slučaju, ako su vrste drveća prostorom odijeljene, dakle ako tvore za se čiste sastojine ili uopće ako se radi o velikim plohamama.

Mješovitim šumama bora i omorike gospodari se uz istu ophodnju, isto tako i čestim mješavinama od omorike, jеле i bukve.

U ostalom ćemo uvažiti zahtjeve pojedinih vrsti drveća na ovaj način:

- Po gornjim se načelima odredi ophodnja napose za svaku vrst drveća, koja zaprema bar $\frac{1}{3}$ ukupne mase, pri čemu se ne uvaže one vrsti drveća, koje nijesu izdašno zastupane u dva zadnja dobna razreda. Divergiraju li ophodnje, uzima se njihova sredina. Zahtjeve pojedinih vrsti drveća obzirom na ophodnju uva-

žice uredivač na taj način, da će pri sastavljanju gospodarske osnove (str. —.) odrediti za korišćenje pojedine vrsti drveća prema njihovoj zrelosti za sječu, čime će sječno doba po mogućnosti dovesti u sklad sa cphodnjem, koja odgovara dotičnoj vrsti drveća.

- b) Ostavljanje pričuvaka za drugu ophodnju (obično kod hrasta, bora i ariša) ne daje povoda, da se zbog toga računa sa dvije ophodnje o i $2 \times o$. Ovakove pričuvke treba — ma da ih je mnogo — snimiti tačno po broju i masi i zavesti ih u specijalnom opisu sastojina (sastojinskoj skrižaljci). Za računanje etata u glavnome užitku ne dolaze oni u obzir, sve dok ne dostignu dob od $2 o$.

8. Moguće je da se šuma cijelishodno uredi, a da se vrijeme ophodnje brojčano uopće ne ustanovi.

Prepostavkom je za takovo uređenje tačno poznavanje tekućega godišnjeg prirasta. Ako je ovaj ustanoven i skrižaljka dobnih razreda pri ruci, može se lako ocijeniti, smije li se prirast u bližoj budućnosti potpuno izkoristiti, a da se ne ogriješimo o potrajinost prihoda, odnosno ima li se ili smije li se koristiti nešto manje ili više.

Uvjetom su pako za ovakovo uređenje prihoda perijodičke revizije, prilikom kojih će se prirast uvijek nanovo ustanoviti i sa dosadašnjim uporediti. Ovo upoređivanje pruža vremenom dovoljno podataka za određenje etata.

Uz prepostavku, da se ovako od perijode do perijode ustanovi ukupni prirast, postaje i skrižaljka dobnih razreda izlišna za ustanovljen prihoda. Konačno je način, da se etat odredi kontrolnim ustanovljenjem ukupnoga prirasta dobro upotrebiv pri prebirnoj šumi (str. —) za koju ne možemo postaviti skrižaljku dobnih razreda te je ovdje postao i pravilom.

20. Obziri pogledom na potrajinost šumskih prihoda.

Pod potrajnoscu razumijevamo neku stalnu jednakost prihoda. Obično se tu misli na jednakost prihoda obzirom na drvnu masu, ali je često potrebno, da se ovaj pojam potrajnosti protegne također i na jednakost prihoda u novcu.

U smislu uzgajanja šuma osigurava se potrajinost time, da se sjećine u pravo vrijeme pomlade prikladnom vršcu drveća i da se sastojine stručno uzgajaju.

Uredivač se na potrajinost prihoda obzire pri određenju sječne mjere na taj način, da nastoji već unaprijed ustanoviti, za koje će razdoblje prihodi u materijalu i novcu godišnje ili perijodično ostati jednak, odnosno, u kojoj će mjeri oni rasti ili padati.

Potrajni se prihodi traže od svih državnih, zemaljskih, općinskih, crkvenih, zadužbinskih i fidejikomisnih šuma kao i od posjeda, koji je inače obvezama opterećen. I privatnik, koji u svome pravu vlasništva nije skučen, polagati će obično vrijednost na to, da mu

šuma pruža po mogućnosti jednake potrajne rente. U tome pogledu mora uredivač svakako da uvaži želje vlasnikove.

U najtešnjoj je vezi sa potrajanjušću pitanje, za koje razdoblje valja unaprijed odrediti sječnu mjeru.

Za koje razdoblje treba ustanoviti etat?

Način, kako će se riješiti ovo pitanje, ovisi prije svega o tome, da li je predviđena od razdoblja do razdoblja neka revizija elaborata o uređivanju, koliko traje ovo razdoblje i ukoliko promjena sječne mjere spada u djelokrug takve revizije.

Što se manje može računati na stručnu reviziju, na to dulje razdoblje valja odrediti etat.

Obično je 10 godina najmanje razdoblje, za koje se ustanavljuje etat. Pri tome se pretpostavlja, da će se bezuvjetno još prije isteka prvoga decenija ponovno odrediti sječna mjera.

U pravilu se računanje i određenje etata proteže na period od 20 godina, a isto se tako odredi i sječna mjera makar u glavnim potezima i za drugu periodu, uvažava se dakle razdoblje od 40 godina.

Pri tome se uredivač obazire također i na to, kako će i u daljoj budućnosti biti raspoređeni dobni razredi. Pri ovome se radu također drži načela potrajnosti, koje obično ne dopušta, da se zanemari briga za budućnost.

U svakome su slučaju gospodarske odredbe za prvi, a često i za drugi decenij izrađene u detalju te označuju točno sastojine, koje valja koristiti, dok se odredbe za budućnost izraze više općenito.

Pri tome se razabire ova osebina:

Pri određivanju sječne mjere za prvu ili prve dvije periode upotrebljava se obično uređenje po masi, za dalju budućnost uređenje po plosi.

Uzrok za ovaj postupak leži u tome, da sada nije moguće odrediti dovoljnom tačnošću, koju će masu i prirast imati neka sastojina nakon 30—50 godina.

Zato se pri sječnim dispozicijama za dalju budućnost svraća osoba pažnja na to, kakav će biti rasporedaj dobnih razreda. Treba da ovaj rasporedaj postane uvijek pravilnjim, a potrajinost gospodarenja traži, da rasporedaj dobnih razreda ne bude nakon 20 ili 40 godina nepovoljniji od sadašnjega.

Približan pokus za nastupanje ovoga uvjeta pruža nam prosječna dob sastojine (str. —), koja treba da je pri potrajnom gospodarenju $\frac{1}{2}$ (polovina ophodnje).

U tumačenju, koje slijedi, predočiće se računanje etata pod pretpostavkom, da treba ustanoviti dosta tačne odredbe za dvije periode po 20 godina. Ovaj se dalekosežni zahtjev može prema potrebi lako pojednostavniti za kraća razdoblja.

Doznaka sječe po sastojinama za prvi 10—20 godina zove se posebna gospodarska (sječna) osnova, više općenita

doznača za dalje periode pako opća generalna gospodarska (sječna) osnova.

Doznače li se sastojine i za dalju budućnost pojmenice na sječu, ostaje pitanje, hoće li ove odredbe u svoje vrijeme biti umjesne, jer se je međutim možda slika šume uslijed elementarnih dogadaja, promijenjenih nazora posjednika ili upravnika promijenila u pravcu, koji nije bio predviđen u nacrtu o uređivanju.

Ovo se ima potpuno uvažiti i ustanoviti, da temelj korišćenja treba da predstavlja u prvom redu po plosi ili masi izračunana sječna mjeru, dok opća i posebna gospodarska (sječna) osnova tvore samo neki pokretni okvir u kome će se popriliči kretati korišćenje.

21. Određivanje etata (sječne mjere) obzirom na glavni užitak.

Posljednji je cilj ukupnoga posla oko uređivanja taj, da se odredi, koliko drveta kada valja sjeći i otkuda t. j. iz kojih sastojina valja da se namiri godišnji etat.

Etat (sječna mjera) može da se odredi po plosi ili podrvnoj masi. Govori se dakle o određivanju sječne mjere po plosi i o određivanju sječne mjere po masi.

Budući da u svakoj većoj šumi imade stojbina i sastojina razne vrsnoće (boniteta), otpadaju na 1 ha tla i razne drvne mase. Ploha sama dakle ne može da nam pruži sposobno mjerilo za potrajanje iskorišćavanje.

Najbolje je, da se pri računanju etata uvažava koli površina toli i masa, ali će potrajanje iskorišćavanje obzirom na drvnu masu igrati glavnu ulogu.

Pogledom na prvu, a obično i na drugu periodu od 20 godina valja etat ustanoviti po mogućnosti tačno po masi. Za dalje se periodi odrede dovoljno velike plohe. Time će se dokazati, da će — uz uredeno gospodarenje pogledom na uzgajanje šuma — pružati i dalja budućnost ponajmanje isto tolike prihode kao prve periode.

Određenje je etata po plosi neophodno potrebno također pri određenju sječne mjere za bliže decenije, jer će ono služiti kao regulator za etat po masi, koji se uvjek ustanovljuje bar donekle nesigurno.

Put, kojim ćemo doći do određenja etata je ovaj:

- A. Etat se izračuna po plosi uz obzir na razmjer dobnih razreda.
- B. Sječna mjera po masi izvede se iz etata po plosi ili izravno iz drvne zalihe i prirasta.
- C. Oba se etata sruvne na temelju opće i posebne gospodarske (sječne) osnove i po tome se konačno odluči o visini etata svake periode.

A. Određivanje sječne mjere po plosi.

Veličina je normalne godišnje sječine — kako je to opće poznato^p to jest $\frac{\text{površina šume}}{\text{ophodnja}}$. Da se istakne razmjer dobnih razreda, pomnoži se normalna godišnja sječina sa kvocijentom srednja dob $\frac{d}{\text{polovina ophodnje}} = \frac{1}{2} \text{o}$, čime se obzirom na potrajno gospodarenje dobije maksimum godišnje sječne mjere po plosi.

U primjeru na strani — bio bi pri šumskoj površini od 2160 ha, ophodnji od 80 i srednjoj sastojinskoj dobi od 43 godine maksimum godišnjeg etata po plosi $\frac{2160}{60} \times \frac{45}{40} = 29 \text{ ha.}$

B. Izračunavanje sječne mjere po masi.

Za ovo ćemo izračunavanje navesti razne metode:

1. Izvođenje etata po masi iz etata po plosi.

Ako su poznate mase i plohe najstarijih sastojina, koje će se predvidno iskoriščavati tokom prvih 10—20 godina, dobije se poprečna masa po hektaru, ako podijelimo mase plohama.

Ako se ova masa pomnoži etatom po plosi, dobije se sječna mjera po masi.

Ako bi za prve sječe imali na raspoloženju u najvišem dobnom razredu 657 ha sa 224.690 m^3 drvene mase bez kićevine, otpada na 1 ha 342 m^3 . Uz maksimum etata po plosi od 29 ha iz primjera pod A. odgovarala bi sječna mjera od najviše $342 \times 29 = 9918 \text{ m}^3$.

Ovaj način daje donekle upotrebitve rezultate samo uz pretpostavku, da sječive sastojine nijesu prosječno starije od $o + 5$ godina.

Inače valja uvrstiti u račun masu takovih sastojina, čija je starost po prilici o. Pri tome valja uzeti u obzir razne vrsti drveća prema omjeru, u kome su zastupane u najstarijem dobnom razredu.

Često se također polazi sa poprečnoga boniteta (str. —) i poprečnoga prirasta skoro sječivih i sječivih sastojina te se ustanovi po prikladnim sastojinama ili skrižaljkama, koja masa otpada na 1 ha sastojine srednjeg boniteta i obrasta, koji odgovara većini sastojina (na pr. 0.85) u dobi ophodnje. Dakako valja pri tome primjerenou uvažavati svaku vrstу drveća, koja je zastupana u višim dobnim razredima.

Ova masa po ha umnožena sječnom mjerom po plosi daje etat po masi.

2. Ako su poznati masa i prirast sastojina, kojima ima više od $\frac{o}{2}$ godina t. j. onih sastojina, koje su po dobi prekoračile polovinu ophodnje, dade se iz ovih podataka potrajni etat po masi i izravno izračunati.¹

* Ova se metoda zove po autoru Hufnaglova.

Preduvjet za primjenjivanje ove metode leži u tome, da sastojinska tablica sadržava podatke o drvnoj masi za sve sastojine, kojima ima više od $\frac{1}{2}$ godina. Najprije valja zbrojiti plohe i mase svih tih sastojina.

Ukupnoj masi treba još pribrojiti prirast, koji će prvih $\frac{1}{2}$ godina pribasti na tim sastojinama. Budući da se ploha tih sastojina uslijed svakogodišnjega korišćenja smanjuje tako, da će u godini $\frac{1}{2}$ pasti na ništicu, to se može pribast da stvari poprečno samo na polovici plohe.

Što se tiče pribasta, koji se ima zaračunati, to dolaze u obzir dvije vrlo važne razlike:

- Može se računati tekućim godišnjim pribastom za sve sastojine, kojima ima više od $\frac{1}{2}$ godina. (Tu se prepostavlja, da je ovaj pribast već u sastojinskoj skrižaljci ustanođen i zaveden za sve sastojine.)

Za izračunavanje etata upotrijebiće se zbroj ovih pribasta na svima sastojinama, koje imaju više od $\frac{1}{2}$ godina.

Pri ovome zaračunavanju tekućeg godišnjeg pribasta prepostavlja se, da se sva korišćenja u sastojinama od više nego $\frac{1}{2}$ godina računaju u glavni užitak, dakle i u etat glavnoga užitka bez obzira na to otkuda potječe, dakle i drvo iz proredivanja i prigodna korišćenja. (Usporedi stranu —.)

- Zaračunava se prosječni sječivni pribast. Ovaj je jednak kvocijentu $\frac{\text{masa}}{\text{sječiva dob}}$.

Pri tome se kao kod računa na str. — polazi od prosječnoga boniteta i srednjega obrasta. Potraži se niz sastojina, koje odgovaraju ovim prosječnim vrijednostima i stoje po prilici u dobi opodnje.

Njihova masa, podijeljena njihovom dobom daje prosječni sječivi pribast. Ovaj će obično biti za 10—20% manji od tekućeg godišnjeg pribasta, kako je gore računan pod a).

Račun sada stoji ovako: m neka bude masa sastojina u dobi od više nego $\frac{1}{2}$ godina, p njihova površina i pr pribast tih sastojina po ha, tada je godišnji etat po masi

$$e = \frac{m + p \cdot pr. \frac{\frac{1}{2}}{4}}{\frac{1}{2}}$$

Riječima glasi ovo pravilo: **Masi sastojina i pojedinih stabala, kojima ima više od $\frac{9}{2}$ godina, pribroji se produkat iz plohe ovih sastojina, prirasta ovih sastojina po hektaru i četvrtine ophodnje.** Ovaj se zbroj mase i prirosta podijeli polovinom ophodnje.

Primjer: U šumi sa šumskom površinom od 2160 ha i ophodnjem od 80 godina neka je masa sastojina u dobi od preko 40 godina 321.100 m^3 , njihova površina 1120 ha prosječni sječivi prirost za 80. godinu 3.8 m^3 po ha.

Iz toga se izračuna etat po masi

$$e = \frac{321.100 + 1120 \times 3.8 \times 20}{40} = 10.000 \text{ m}^3 \text{ zackruženo.}$$

3. Već na strani — bilo je rečeno, da uz stanovite uvjete može da vrijedi zbroj tekućega godišnjeg prirosta cijelog gospodarstvenog razreda kao sječna mjera po masi.

Uvjet je prilično normalna podjela dobnih razreda, što tačnije ustanovljenje prirosta svih sastojina od 20 godina naviše i ponovo računanje ovoga prirosta na isti način u svrhu kontrole u razdoblju od 10 do 10 godina.

Svakako dovoljno tačno ustanovljeni ukupni prirost gospodarskoga razreda uvijek zasluzuje da se uporedi sa konačno odabranom sječnom mjerom po masi. Koristi li se više od prirosta, smanji se drvna glavnica, koristi li se manje, raste drvna zaliha.

4. Za one, koji pri uređivanju iz sklonosti ili prinuždeni prilikama hoće ili moraju, da se za određenje sječne mjerne po masi posluže metodom austrijske kameralne taksacije, slijedi ovdje ukratko bitnost ovoga načina uređivanja prihoda.

Kameralna taksacija računa etat po obličeću:

$$e = pr + \frac{zf-zn}{d}, \text{ gdje znači:}$$

pr = ukupni prirost gospodarskog razreda,

zf = faktična drvna zaliha,

zn = normalna zaliha i

d = doba izravnjanja, koje se odredi obično sa $\frac{9}{2}$ ali može da bude i veće ili manje prema nepravilnosti u razmjeru dobnih razreda.

Da se nade zf i pr treba da je ustanovljena i u sastojinsku skrižaljku unešena masa i tekući prirost za sve, također i za mlade sastojine. Ovo se obavlja za mlade dobine razrede po prihodnim skrižalkama. U konačnome zbroju sastojinske skrižaljke nalaze se zf i prizravno u svojoj pravoj veličini.

Normalna zaliha zn dobije se najprije za 0 ha zbrajanjem prihodne tablice po obličeću:

$$n(a + b + c + \dots + \frac{m}{2})$$

Ovdje znače a, b, c . . . m podatke tablica za dob od 10, 15, 20, 25 . . . m godina, n rastojanje podataka u skrižaljkama, dakle obično 5 godina (katkada i 10 godina), m masu u doba ophodnje.

U Feistmantelovim skrižaljkama navedena je »normalna drvna zaliha« za 1 ha u posebnoj skrižaljci.

Schwappachova skrižaljka daje na pr. za bor i II. bonitet ove mase bez kićevine (Derbholz):

dob	masa	dob	masa	dob	masa
15	20	35	151	60	310
20	47	40	188	65	334
25	79	45	223	70	356
30	114	50	255	75	376
		55	284	80	394

Normalna zaliha iznosi za 80-godišnju ophodnju i 80 hektara
 $5 \times (20 + 47 + 79 + 114 + 151 + 188 + 223 + 255 + 284 + 310 + 334 + 356 + 376 + \frac{394}{2}) = 14.670 \text{ m}^3$, dakle za 1 ha $14.670 : 80 = 183 \text{ m}^3$.

Ova drvna zaliha za jedan hektar puta šumska površina daje normalnu zalihu gospodarskog razreda.

Ako ima više vrsti drveća računa se normalna zaliha napose za površine, koje zapremaju pojedine vrsti, a zalihe se konačno zbroje.

5. U pravilu će uređivač biti prinuđen, da odredi sječnu mjeru po masi na razne načine i da onda pravo procjeni eventualne razlike.

U većini slučajeva pako, napose ako potrajnost (str. —) igra veću ulogu, odrediće se konačni periodični etat definitivno tek po općoj sječnoj (gospodarskoj) osnovi (str. —).

Nije uopće neophodno potrebno, da se sječna mjera po masi računa prethodno na drugi koji način, ona se može izravno izvesti iz opće sječne (gospodarske) osnove. Preporučuje se pako, da se etat radi kontrole računa uvijek na više načina.

Prije no što se obratimo općoj sječnoj ili gospodarskoj osnovi, potrebno je, da se zabavimo pitanjem, koje sastojine treba najprije sjeći, da se podmiri etat, a to vodi sastavljanju i važnosti sastojinskoga načrta i važnosti pojmovima »smjer sječe«, »sjećoredi«, »zrelost za sječu« i »sposobnost za sječu«.

(Nastaviće se).

L' aménagement des forêts pratique (suite).

Une traduction de l' oeuvre pratique du docteur Hufnagl avec supplément original sur les méthodes français et suisses. (à suivre).

Rédaction.

Broj Nro.	S o r t i m e n t		nach Holzart	Cijena - Prix - Preis	
	po vrstii drvela	selon essence		Jedinica mjera	na lovornoj stanici à la station d' expedition en der Verade-Sla- tion
1	I. Hrastovina	I. Chêne	Furnier-Klötz e. Säge-Klöz e. I. Kl. Säge-Klöz e. II. Kl.	m ³ m ³ m ³	2750—4000 1500—2000 800—1100
2	Trupci za oplatice	Grumes de placage	Wagenschuss (Kompakt)	m ³	Cif London 19-25
2	Trupci za I. kl. pilenje	Grumes de Ier Choix sclage Ile Choix	Wagenschuss-Boules	m ³	Cif London 17-25
3	II. kl.	Wainscoat	Centerplanks	m ³	
4	Počvniaci kompakini	Wainscot-Logs	Unbesäumle } unler 50 mm	m ³	2200—2800
5	Počvniaci ispljeni	Centerplanks	Breiller } über 50 mm	m ³	2500—3100
6	Srednjäče	Planches dessous 50 mm flacheuses / dessus 50 mm	Spiegelware	m ³	4000—5000
7	Okrajene piljenice	izpod 50 mm iznad 50 mm	Chassis	m ³	
8	piljenice	Quartiers	Thürlstücke	m ³	
9	Blišlæče	Chässis	Sargbretter	m ³	500—7000
10	Okvirnice	Portières	Hochschnitl	m ³	4500—5000
11	Vrahňače	Cercueil	Feuilletts	m ³	3200—4800
12	Daske za ljesove	Sur dosses	Staffeln	m ³	4700—7500
13	Bočnice	Feuilletts	Belagsfosten	m ³	2000—2500
14	Listovi	Chevroni	Doelipfosten	m ³	1800—2100
15	Četvrtäče	Pavimenti	Friesen	m ³	1600—2300
16	Tavanjače	Plateaux douelles	Traverses de ch. d. f.	1 komad 1 piece 1000 komada	cca Lit 1200.— cca Lit 1000.— Fob Trieste
17	Piljenice za hačeve	Frises	Merraines français	1 piece " Stöck " Stöck po akova	50—80
18	Popruge	Eisenbahnschwellen .	Französische-Dauben .	pieces " Stöck par seuax per Elmer	16000—22000
19	Želježnički pragovi		Binder-Waare . . .	komad " komad komad	80—120
20	Francuska dužica		Telegrafni-Stangen. . .	1 piece 1 Stück	40—50
21	Bavarska dužica	Douves allemandes			
22	Telegrafski stupovi	Poteaux télégraphiques			

Broj Nro.	S o r t i m e n t .			Jedinica mijeru Unité de mesure	Cijena - Prix - Preis
	po vrsti drveta	selon essence	nach Holzart		
II. Bukovina	II. Hêtre	II. Buche	m ³	310—400	Talijanska granica Frontière italienne italienische Grenze
1 Trupci za piljenje { I. kl. 2 Planke } parene neparene	Crumes de sciages Plateaux eluvé non eluvé	Säge-Klötzte Säge-Klötzte Pfosten Bretter	m ³ m ³ m ³ m ³	200—300 1300—1400 1250—1350 1459—1700	600—700 Lit 580—660 Lit 500—700 Lit 480—660 Lit
3 Daske } parene neparene	Planches non eluvé	Bretter ungedämpft	m ³	1350—1600	600—800 Lit
4 Popruge Čevrilače	Frieses Chevrons	Friesen Staffeln	m ³ m ³	800—1200	
5 Željeznički pragovi Ogrijevno drvo { I. kl. 6 Drveni ugelj	Traverses p. ch. d. f. Bois de chauffage { I-er Choix II-e Choix	Eisenbahnschwellen Brennholz { I. Kl. II. Kl.	komad Piece Stück	40—50	
7	Charbon de bois	Holzkohle	Wagon	2750—3200	
8			Wagen	2400—2600	
9			Wagon	9000—9500	
III. Ostalo tvrdo drvo	III. Les autres bois durs	III. Andere harte Hölzer			
1 Jasenovi trupci	Grumes en frené	Eschen-Klözte	m ³	700—800	
2 Brestovi trupci	Grumes en orme	Ulmen-Klözte	m ³	500—600	
3 Javorovi trupci	Grumes en érable	Ahorn-Klözte	m ³	700—800	
4 Grabovi trupci	Grumes en charme	Weissbuch-Klözte			
IV. Meko drvo.	III. Bois tendre	IV. Weiches Holz			
1 Meka grada } tesana grada piljena	Bois équarri tendre scié	Weiches Holz bezimmer! Weiches Schnittmaterial	m ³ m ³	350—500 600—750	
2					
3 Telegri. stupovi (jelovi)	Poteaux telegr. (sapin)	Teleg.-Slangen (Tanne)	komad pièce Stück	50—80	

Настава, наука и литература

Internacionalni kongres u Rimu. Primili smo prijavnice za ovaj kongres. Gospoda drugovi, koji žele da uzmu učešća na ovom kongresu, mogu prijavnice dobiti kod Uredništva. Ispunjene i potpisane prijavnice neka se pošalju našem Uredništvu (Zagreb, Vukotinovićeva ul. 2). Paralelno s tim potrebno je da se u Rim na adresu: »Comité du Congrès International de Sylviculture, Rome, Villa Umberto I. Rome (10) pošalje propisani primos (Vidi broj 4 Š. L.). Taj iznosi za svakog učesnika 50 franc. franaka, a za ostale članove porodice po 25 franc. franaka. Novac treba slati putem koje banke a nikako ne putem ovoga Uredništva.

Gospoda referenti treba da svoje referate pošalju u Rim na pomenutu adresu najkasnije 15. februara 1926. Prema poslijednjem obavještenju, što smo ga primili od pomenutoga komite-a, treba razlikovati i z v j e š t a j e (»rapports«) i s a o p ē e n j a c (»communications«). Izvještaji bit će diskutovani na sjednicama sekcije, a saopćenja neće. No jedni i drugi bit će štampani u aktima Kongresa. Komite nam skreće pažnju, da je u njegovim intencijama da broj izvještaja ne bude suviše velik. Izbor izvještaja bit će ograničen samo na one, koji su faktično od međunarodnog interesa. Pošto je program velikog obima a broj će učesnika biti velik, moli Komite, da mu se saopći tačan naslov izvještaja ili saopćenja, najkasnije do konca ove godine, kako bi se mogla izvršiti njegova podjela na sekcije. Rok za predlaganja izvještaja i saopćenja ostaje nepromijenjen (do 15. II. 1926.). Molimo gospodu drugove, koji kane uzeti učešća kao referenti, da nam što prije saopće naslov svoje teme, sekciju u koju žele da tema uđe te da li je smatraju izvještajem ili saopćenjem.

Sumarski inženjeri. Četrnaestoga oktobra o. g. položili su treći teoretski državni ispit i proglašeni inženjerima šumarstva ovi apsolventi zagrebačkog gosp. šumarskog fakulteta, gospoda Rasim Bećiragić iz Foče, Antun Cenić iz Komletinaca, Ciril Dimitrić iz Ljubljane, Makso Hranilović iz Dišnika, Petar Nedeljković iz Šašinaca, Kosta Sekulić iz Čemernice, Bogdan Smoljanović iz Čemernice, Franjo Stepančić iz Temnice, Živojin Vančetović iz Prištine i Josip Žužek iz Slatine.

Knjižnica Jugosl. Šumarskog Udruženja izdala je ovih dana svoju drugu ediciju: Ing. Andre Perušić: Krajiške Imovne Općine (s naročitim osvrtom na Brodsku Imovnu općinu), na koju ovim skrećemo pažnju.

Tom edicijom naše je Udruženje izvršilo jedan važan zadatak, a autor jednu stručnu i otadžbeničku dužnost. Među osnovne zadatke Udruženja treba ubrojiti njegov inicijatorni konsultativni i kritički rad. Autor je radio u smislu tih zadataka, kad je pred širokom javnošću načeo važno i veliko pitanje Imovnih Općina. I njega i Šumarsko Udruženje kao izdavača vodili su plemeniti motivi: krenuti

ovo pitanje sa mrtve tačke, podtaknuti njegovo javno raspravljanje u stručnom listu prije nego ono bude pokrenuto u dnevnim listovima.

Autor ima sve kvalitete, koje se traže od pisca ovakove teme. On — kako znamo — nije samo šumarski stručnjak već i apsolvirani jurista. A pravno znanje — pored nacionalno-ekonomskog i šumarsko-političkog neophodno je potrebno za obrađivanje ovakove teme. Autor je čitavu svoju — malo ne dvadesetgodišnju — praksu proveo u službi Imovnih Općina. Od toga je nekoliko godina proveo kao šef najveće Imovne Općine — Brodske. U časovima najtežeg administrativnog rada bio je on jedan od prvih šumara Imovnih Općina, koji je svoju snagu stavio u službu Ministarstvu Šuma i Rudnika, radeći kao referent za Imovne Općine. Pisac je i sad na čelu jedne od Imovnih Općina (ogulinske) te je prema tome na vrelu poznavanja stvari. Konačno autor je već i prije rata mnogo i sa uspjehom pisao o ovom predmetu.

Sve su ovo momenti, koji govore zato, da je autor zaista bio kompetentan da uđe u ovu temu. On prije svega iznosi općenite poglede na Imovne Općine, a zatim ulazi u detaljno prikazivanje Brodske Imovne Općine.

Knjigu najtoplje preporučamo. Cijena je knjizi 10 dinara, a naručuje se putem J. Š. Udruženja, Zagreb, Vukotinovićeva 2.

Agić: Pravoužitničko pravo Krajišnika. Vinkovci 1925. Primili smo knjižicu pod ovim naslovom. Pisac izlaže sve detalje prayne i administrativne prirode, koji se odnose na pravoužitništvo u Imovnim Općinama. On naročito prikazuje: personalnu i realnu kvalifikaciju, pravoužitništvo činovnika, časnika, učitelja, zanatlija, žena, djece, priženjenih, uzadruženih i doseljenika. Dalje govori autor o visini i promjenama selišta i nadležnosti, priznanju pravoužitništva, diobi, promjeni vlasništva, gubitku pravoužitništva i obustavi užitaka. Konačno prikazuje pisac i formulare molbi, koje se na pitanja pravoužitništva odnose.

Knjižica, koja je vrijedna preporuke, naručuje se kod autora.

KNJIŽEVNA OBJAVA.

Izašla je iz štampe knjiga

KATEKIZAM O UZGAJANJU ŠUMA.

Pitanja i odgovori iz područja uzgajanja šuma, šumske botanike i pošumljavanja krša.

Sastavio

DRAGUTIN D. VESELI,

profesor na Šumarskoj Školi u Sarajevu.

Sa 20 slika.

U vlastitoj nakladi piševoj.

Cijena 30 dinara sa poštarinom.

Knjiga će kao priručnik dobro doći i svakome šumaru, a osobito onome, koji uči ili se pripravlja za ispit.

Naručuje se kod pisca.

Razous: L' organisation du travail dans les exploitations forestières et dans les scieries mécaniques. Paris. Dunod 92, rue Bonaparte VL 1924. Str. 80. Pisac prikazuje savremeno stanje organizacije rada oko iskorisćavanja šuma i mehaničkog preradivanja drveta na pilani. Autor se naročito zadržava na prikazivanju novih tečevina u oblasti iskorisćavanja šuma kao što su: mašine za obaranje (abatteuses) i trupljenje (tronconneuses), peći za proizvodnju drvnoga uglja (fours à carboniser), za dobivanje katrana (dégoudronneurs), prenosne pilane (scieries portatives), sprave za pokretanje i tovarenje (leviers, chèvres, diables), jednotračne željeznicice (mcncrails), sprave za proizvodnju plinova (gazogènes) i druga aktuelna pitanja.

Praktično šumarstvo

НАБАВКА ШУМСКОГ СЕМЕНА.

Образовањем Фонда за Пошумљавање, а нешто и уз пропомоћ редовног државног буџета приступило се је последњих година интензивнијем раду на подизању шума и пошумљавању крша и голети. Но мора се упажити пред истаћи, да су ти радови код рећине шумских управа подбацили очекивање резултате и показали знатан неуспех. Узрок томе неуспеху не може се толико тражити у раду особља шумских управа, запослених у овом послу, колико у нехату (нама својственом) код набавке и добаве шумског семена. Изгледа да се не води довољно рачуна и не пољаже потребна пажња код квалитета, клијавости и извору семена, особинама и условима битним за успех клијања његовог. Тако већина шумских управа већ две године бацају грдве количине семена у својим расадницима, да од тога, тако рећи ништа, или један мали и незнатац проценат изникне. Постоји тога јесу: узалудно бацање новца, огромни материјални издатци око набавке и транспорта семена, радова у расаднику, око сејања и чувања, а што је најгоре губитак драгоценог времена и с тиме скоччана задовољења у радовима пошумљавања. На овај начин производња сваке биљчице способне за пресађивање кошта државу 50—80 пута скупље, него што би коштало да се мало више пажње посвети набавци семена. Многе шумске управе добијају скроз пропало јелово семе, од којег већ две године ниједно зрило није никло. Па готово ништа боље није ни са смрчом и бором. Набавку семена треба организовати тако, да се свака количина семена, пре него што се достави шумским управама, добро испита у погледу процента клијавости, а оно семе које нема установљени проценат клијавости, одбаци и не шаље узалуд управама, да се само баца новац, радна снага и да се губи време, те тиме сметају редовни културни радови који зависе од успеха овог семена.

Неможемо, а да не констатујемо жалостан факат, да наша држава, која обилује толиким шумама и сматра се међу најбогатијим државама у том погледу, мора да врши набавку семена од приватних лица, па можда чак и са стране (?!), а каквэ семе по квалитету од приватника можемо оче-

ливати, то се да претпоставити. Ако ништа друго бар би Министарство Шума и Рудника било у стању, да подигне себи потребан број модерних сушница за производњу семена ради подмирења домаће потребе, а не да се дозволи да нам приватна лица продају лошу робу за добре паре.

Ни једна грана радиности, ако се жели успех, не тражи толико разумне штедње и паметне економије као шумарство, које је тако осетљиво код иolle малог неуспеха, несмишљеног рада и узалудног бацања и расипања новца.

Постојеће сушнице данас изгледају недовољне за производњу потребне количине семена за подмирење домаће потрошње, до којег за кључка долазимо отуда, што већина управа не добију уопште семе које су требовале или га не добију у траженој количини (претпостављамо да узрок томе не лежи у данашњој нашој администрацији) те сматрамо за уменено, да би свака Дирекција Шума требала и могла подићи на својој територији по једну овакву сушницу за подмирење своје потребе. Могућности и средства за то пружа нам Фонд за Популацијавање, те не треба чекати на редовне кредите. Једна таква сушница у Македонији била би до вољна за подмирење целе Јужне Србије (на пр. при Шумској Управи у Штипу), а једна или две у предратним границама Србије подмиривале би потребу целе северне Србије.

Докле нам толико неизмерно благо у шумарицама трули и пропада во шумама, дотле со можда милиони бацају на набарку исквареног и неупотребљивог семена!

Инж. С. Р. Баранац (Алексинац).

ЛОВСТВО

ЛОВ НА КУНУ.

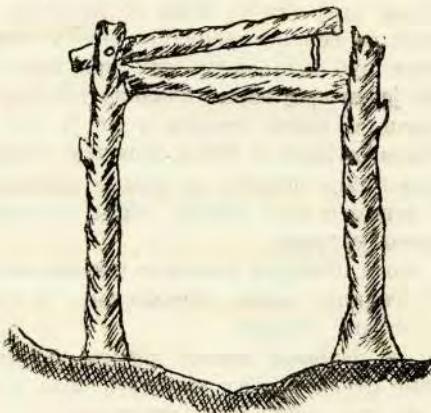
У прилогорским планинама једна од најпримамљивијих зверки за ловца је куна. Сирова кожа-чапра од куне овде кошта 1000 динара и лако нахиди куница на месту. Стога се лов на куну сматра овде рентабилним, и у слободно зимско време многи сељаци-планиници чекају први снег, да би се дигли »гонити куну«. Народио се овде читав кадар оваких ловаца-запатлија које предају тај запат из генерације у генерацију, а има већ од њих и првих »јунака од лова«.

По неколико дана и недеља ловац-запатлија на куне тумара по планинама, тражи место нахођења, лежиште куна и ту их дочекује са пушком или гвожђима или отровом. Вазда га прати његово псето и то таквом изгледа и екстерјера да никоме ни на ум не падне да то »кученце« толико вешто и сигурно уђе у траг куни и »ћера« исту и педа јој да се изгуби из вида. Колосалне снежне сметове прелазе ловци, њих затечу буре и страховите олује и тешко њима ако не нађу па време склоништа — какве колибе или празног катуна. Многи од њих већ су платили животом, смрза-

вали се у великим сметовима изгубивши пут заједно са »кученцем«, и тек на пролеће кад окопни снег, могу се они пронаћи.

Овде ја нећу да расправљам како се куна лови, јер је то у главном и познато, али ја хоћу да покажем овде један практички, чисто домаћи, сељачки начин ловљења куне, за који држим да је карактеран, ако и није у толико оригиналан.

»Гонити куну«, т. ј. ићи по трагу док се не трефи прилика на њу пущати — темка је работа, а главно није изводљива на сваком терену и у свако време. »Гонење« може да, прекише бура, студен и т. д. и може се лако објекат изгубити у најзгоднијем моменту. Сем тога пушком-брзометком тешко је погодити ову живу и витку зверку, а и треба је погодити тако, да се не би оштетила чапра, дакле или у главу или чак у око (има и таквих стрелана!). Није сваки ловац обдарен тим талентом, а о стрпљењу да се и не говори.

Лакше је ставити гвожђа, али иста може да затри па снег; може место куне пасти лисицу, вук или орао, а и сврака. Још је жалосније кад се ухвати у гвожђа куна, а њу поједе лисица и остави ловцу на успомену нешто драгоценог длака или, у бољем случају, реп. Дакле, и са гвожђима није вазда подесно ловити куне.

Са ловачком пушком прави ловац не лови куне, то се сматра као »mauvais ton«, јер се чапра потпуно оштети — изрешета сачмом и подлије се крвљу.

Тровање је строго забрањено законом, а и вуче са собом исте незгоде које и гвожђа.

Да би исправио или донекле смањио неприлике поменутих начина ловљења, наш сељак-ловац измислио је једну практичну и јефтину »ловушу« за куне, а која га је ослободила и од многих неприлика зимског доба и непрекидног тумарања по заснеженим шумама.

Кад уђете у шуму испосвећени, ви никад нећете скренути пажњу на такву »ловушу«, ако би њу случајно и угледали, пошто је иста толико проста справа и тако лено маскирана, вами неће пасти на ум да је то некаква »машинерија«, а и ловци их брижљиво крију. »Ловуша« је између дрвећа, грана, лежеће и оборене горе веома неприметна и не пада у очи.

То су два отања стабла посечена у висини 2.50—3 метра, а у одстојању једно од другога такођер 2—2.50 метра. Горе су две кладине: једна доња бенокретна, а друга горња једним је крајем покретно причвршћена док је други крај слободан. На горњој ивици доње кладине иде кроз целу њену дужину плитки глатко истесан жлеб, у који чврсто, али не дубоко придољази доњом ивицом горња кладина и, кад су исте склонљене, између њих нема шупљине. (Види слику на стр. 683.)

Ево ловуша је готова.

Кад се запише ловуша, онда се један слободан крај горње кладине мало задигне, тако да би куна могла слободно провући главу. Зато се у »уста« те ловуше стави »зуб« од дрвета а специјалног је устројства. То је кратки штапић до 15 см висок са заобљеним и финио углачаним крајевима у виду лоптица. Он се стави у жлеб доње кладине и додирује исто веома углачано место доње стране горње кладине — и тако су »уста« ловуше отворена. За доњи крај »зуба« веже се примама — спржено месо, кост или хлеб. Жлебови се обилно премазују машћу или уљем, тако да и за време мразева може зуб лако оклизнути при најмањем додиру. Особина на којој се креће један крај горње кладине такођер се финио углача и премазује машћу. Стави се овака ловуша у месту где је већ претходно дознато да је обљубљено кунама и близу њиховог ложишта.

Чим зверка и најслабије потегне за везану примаму, зуб се оклизне у жлебу, који је још нешто и косо урезан, горња кладина својом тежином приклони куну и чврсто је држи.

На овај начин, ловац, имајући неколико таквих ловуша у разним местима шуме, само у згодније време обилази њих и гледа да ли су исправне, или узима ухваћену дивљач.

Дубоки сисгови не затријају високе ловуше, лисица не може да на истима поједе лов, само понекад може оштетити орао, а то је веома редак случај, а и чапра се па овај начин неће оштетити.

. Овде се не захтева ни велика уметност стрељања, нити дозвола за лов и ношење оружја, а за средњег ловца успех је сигурнији, како је то и пракса показала, него од свих осталих скупљих начина ловљења.

Ф. Радченко (Никшић).

Из Југ. Шумарског Удружења

ZAPISNIK

o rednem letnem zboru podružnice Ljubljana J. Š. U. na Vrhniki
dne 20. avgusta 1925.

Ob 15 h je predsednik inž. Jos. Lenarčič otvoril občni zbor, ugotovil sklepčnost in pozdravil kot gosta zastopnika Zveze industrijev v Ljubljani Dr. Goljo in navzoče člane.

Predsednik se spominja umrlih članov, veleposestnika Hervarda Auer-sperga iz Turjaka in Mihe Vollmayer-ja iz Brega ter pozove navzoče, da počaste spomin umrlih s tem, da se dvignejo s sedežev; kar se izvrši s sklicem: »Slava jima«.

Na to omenja predsednik delovanje podružnice v pretekлом letu; obžaluje, da se niso na pristojnih mestih upoštevali po podružnici stavljeni predlogi, da se je m. dr. v pogledu agrarne reforme postopalo po šabloni ne glede na razmere Slovenije, ki se v marsičem bistveno razločuje od onih drugih pokrajin. Raztegnitev odredb agr. reforme na gozdove Slovenije se mu zdi neumestna. O priliki posvetovanja Upr. odbora J. Š. U. v Beogradu imel je možnost predsednik razgovarjati se s tedanjim ministrom za šume in rudnike dr. Krizmanom o agrarnih razmerah v Sloveniji. Tedaj je izjavil g. minister, da z ozirom na popolnoma urejene razmere v Sloveniji nikomur niti na um ne pride dregati v te razmere. Ker pa je po besedilu ustave vsa gozdnina posest izpostavljena udaru agr. reforme in se ima zadeva kmalu rešiti, treba bode biti opreznim in v kratkem zastaviti vse svoje sile, da se po nepremišljenih ukrepih gozdovi v Sloveniji ne oškodujejo.

Inž. Josip Rustia, kateremu so bili na izrednem občnem zboru v Celju do rednega občnega zpora poverjeni posli tajništva, poroča o tekočih zadevah in posebej še natančnejše pozivajoč se na skele izrednega občnega zpora:

a) da je bil po nadoskrbniku Langu stavljeni in od zpora sprejeti predlog glede preklica ozir. poprave naredbe ministrstva za šume in rude in ministrstva za agr. reformo z dne 8. IV. 1925. o »izločenju gozdnih ploskev veleposestev v svrhu preskrbovanja poljedelcev z lesom in pašo« poslan glavni upravi s prošnjo, da se z vso vnemo zavzame pri ministrstvu za šume in rudnike za to, da se naredba prekliče ali vsaj odloži do izglasovanja in uveljavljenja zakona o razlastitvi velikih šum. posestev, da se prepreči tako ustvaritev novih služnostnih pravic v neobremenjenih, urejenih gozdovih Slovenije in

b) da se je v namenu prireditve gozdarske, lovske in ribarske razstave o priliki velesejma v 1926 razposlala — po predlogu podružnice — potom uprave ljubljanskega velesejma širšim krogom predmetna okrožnica z vabilom, izjaviti se o eventualni udeležbi. Poročevalec omenja, da ni podružnica na prvo navedeno vlogo dobila še odgovora in da je bil uspeh okrožnice skrajno minimalen, čemur se je čuditi, ko se vendar v sosednjih državah (Češko-Slovaški, Avstriji, Italiji) kaže vse drugačno zanimanje za take prireditve. In vendar bi imeli pri nas pokazati svetu na polju gozdarstva, lovstva in ribarstva marsikaj interesantnega!

K prvemu predmetu poroča na to član glavne uprave vl. svt. Detela, da se je predlog podružnice podrobno obravnaval pred kratkim v seji upravnega odbora J. Š. U. v Kruševcu, da je odbor osvojil predmetno stališče podružnice in toplo priporočil predlog ministrstvu za šume in rudnike. — Glede udeležbe pri nameščanju razstavi izjavi vršilec dolžnosti šum. direktorja, inž. Zierfeld, da zbira direkcija šum v Ljubljani potrebne podatke in da bode pri prireditvi sodelovala.

Blagajnik inž. Obereigner poroča o denarnem poslovanju podružnice.

Stanje članstva:

Predmet	Ustanovni	Redni	Pomožni	Naročniki Šum. Lista
	č l a n i			
Stanje 1. VIII. 1924	9	251	2	18
Novo pristopilo	1	10	—	3
Izstopilo odnosno črtano	—	6	—	—
Umrli	—	2	—	—
Stanje 1. VIII. 1925	10	253	2	21

Denarno poslovanje l. 1924:

A. Podružnica.

D o h o d k i:

Vplačana članarina in pristopnina	Din 13.706.—
Ostali prejemki	71.28
Za prodajo raznih knjig	2.738.—
Glavna uprava refundira stroške	1.307.82
Razno	,	,	,	,	,	,	9.602.—

Skupaj: Din 27.425.10

I z d a t k i:

Primanjkljaj koncem leta 1923	Din 1.017.42
Upravni stroški podružnice	3.927.50
Stroški za knjižnico	76.—
Oddano glavni upravi	9.232.80
Glavni upravi predujmovani stroški	405.40
Razno	,	,	,	,	,	,	7.202.—

Skupaj: Din 21.861.12

Preostanek koncem leta 1924 5.563.98

Podružnica dolguje koncem leta 1924 glavni upravi na $\frac{4}{5}$ članarini Din 4.808.—
in od izkupila za prodane knjige 206.—

Skupaj: Din 5.014.—

medtem, ko ima dobiti od Glavne uprave predujmovane stroške v znesku	Din	145.—
Podružnica ni mogla nakazati Glavni upravi v teku leta 1924 razlike v znesku		4.869.—
ker je morala iz preostanka v znesku		5.563.98
v katerem so zapopadeni še neizplačani potni stroški inž. Ružića kot delegata v Pragi v znesku		2.400.—
kriti primanjkljaj pri fondu za rasadnike in pri fondu za skupščine, katera sta spodaj izkazana.		
B. Fond za propagando iz volilca »Save« izkazuje še neizplačano pod- poro delegatom za Beograd v letu 1922 v znesku		2.500.—
C. Fond za skupščine (nadaljevanje) ima primanjkljaj		91.25
D. Fond za rasadnike ima primanjkljaj		1.974.97
E Obračun o prodaji knjige »Gozdarstvo v Sloveniji« izkazuje preostanek		1.761.20

Obračun za leto 1925 do konca junija izkazuje:

Dohodkov Din 17.627.97, izdatkov Din 14.411.36.

Na članarinah se je do 31. julija 1925 vplačalo:

zaostanki iz leta 1923	Din	50.—
zaostanki iz leta 1924		250.—
članarina za leto 1925		2.448.—
članarina za leto 1926		52.—
podporniki za leto 1925		25.—
na vpisnih		25.—
	Skupaj	Din 2.850.—
k temu naročilo za list		1.450.—
	V s e g a	Din 4.300.—

Po obračunu koncem junija 1925 izkazuje Fond za skupščine pri- manjkljaj	Din	33.10
Fond za rasadnike primanjkljaj		1.974.97
Prodaja knjige »Gozdarstvo v Sloveniji«		1.891.20
Obračun društvene drevesnice v Slivnici pri Mariboru izkazuje za leto 1924 na dohodkih		23.061.68
na izdatkih		23.060.18
	preostanek torej	Din 1.50

V proračunu za leto 1926 so za to drevesnico predvideni stroški v znesku Din 35.200.—, kateri se bodo krili iz izkupila za oddane sadike (593.000 komadov raznih igličarjev) v preliminirani vrednosti 60.850 Din.

V spomladi 1925 se je oddalo 125.000 kom. 2 let. smrek in 30.000 kom. 2 let. smrek za presajevanje; 116.650 kom. 2 letnega belega bora in 20.000 kom. 2 let. mcesna skupaj 291.650 kom. sadik ter za iste izkupilo 28.130 Din.

Član nadzorstvenega odbora inž. Tavčar poroča, da je pregledal z inž. Sodnikom blagajniško knjigo in vse račune in sta našla vse v polnem redu.

Predлага, da se izreče rezrešnica blagajniku, kar odbor soglasno sprejme.

Predsednik omenja, da bi članom nadzorstvenega odbora odgovarjal bolje naziv preglednikov računov, s čimer se zborovalci strinjajo. Tozadevno bo poprava pravil potrebna.

Poročila predsednika, tajništva in blagajnika se vzemejo z odobrenjem na znanje.

Po blagajniku predloženi proračun za l. 1926, ki kaže skupno potrebščino v znesku 9.900 Din se enoglasno sprejme.

K bilanci omenja predsednik, da ima podružnica dobiti še volilo družbe »Sava« v znesku 12.500 Din in da se bo, kot član likvidacijskega odbora zavzel za to, da se to volilo v prid podružnice čimprej realizira.

Na to se preide k 5. točki dnevnega reda, k voltvam. Ker se je na izrednem občnem zboru v Celju izbralo predsedništvo in tajnik le začasno, ker so nekateri odborniki izstopili in ker se drugi dosledno ne udeležujejo sej in drugim poteka doba funkcije, se ima voliti uprava in odbor (čl. 7 in 12 pravil.) na novo.

Vl. sv. Detela prečita listo za upravo in odbor, ki naj bi se z vzklikom sprejela.

Predлага: za predsednika: inž. Josip Lenarčiča, za podpredsednika: inž. Jos. Rustia in inž. Franc Pahernika, posle tajništva naj bi se do izvolitve stalnega tajnika poverilo ing. Rustiji;

za blagajnika: inž. Emil Obereigner-a;

za preglednika računov: inž. Karl Tavčarja in inž. Viljem Putick-a;

v razsodišče: cl. sv. Otona Detela, inž. Antona Rudeža in inž. Zmago Ziernfelda;

za odbornike predлага: oblastna referenta inž. Antona Šivica in Janka Urbsa; vl. sv. Otona Detela; vršilca dolžnosti šum. direktorja inž. Zmago Ziernfelda; veleposestnika inž. Antona Rudeža in Milana Lenarčiča; inšpektorja inž. Ante Ružića; nadupravitelja inž. Cvetka Božiča; nadupravitelje inž. Franca Sonischlerja, upravitelja Franca Langa in Josipa Goedererja; tajnika kmetijske družbe inž. Rado Laha; veleposestnika Antona Podlesnika v Ribnici na Pohorju.

Predlog vl. sv. Detele se enoglasno sprejme.

Na opazko inž. Ružića, da dva izmed odbornikov nista naša državljan, izjavlja predsednik, da je eden član glavne uprave Udruženja J. Š. U. in da njih izvolitev odbornikom ne nasprotuje pravilom.

Glede organizacije podružnice omenja g. Rustia, da bi bito umestno, da se v svrhu poenostavljenja združijo določbe čl. 7, in 12, pravil z volitvijo uprave ali odbora podružnice, ki naj obstaja iz predsednika, 2 podpredsednikov, tajnika, bla-

Občni zbor podružnice je bil na Vrhniku vsled povabila g. predsednika Lenarčiča, ter se s predlogom strinja in priporoča, da se na prihodnjem občnem zboru J. Š. U. predлага in sprejme zadevna spremembra pravil.

Ker ni bilo drugih predlogov in se je bližala ura odhoda, zaključi predsednik sejo in se zahvali navzočim za udeležbo in izkazano zanimanje.

Občni zbor podružnice je bil na Vrhniku vsled povabila g. predsednika Lenarčiča o prilikli občn. zбора v letu 1924.

Po dohodu na Vrhniko so bili udeleženci zбора prijazno sprejeti in pogosteni z izredno skrbno prirejenim zakuskom v gostoljubni hiši g. predsednika Lenarčiča. Na to so si ogledali lepo urejeni in vzdrževani park gostitelja, ki nudi v botaničnem oziru marsikaj zanimivega.

Nadalje so si udeleženci ogledali z različnimi modernimi stroji opremljeno tovarno parketov in drugih finalnih lesnih proizvodov g. Lenarčiča. Posebno zanimanje je vzbujala zbirka krasno-umetno izdelanih, mozaiku sličnih parketov, ki se razpošljajo po večjih mestih domače države, zlasti pa v inozemstvo. Bili so tu zaboji, napoljeni s finimi parketami, namenjeni v Argentinijo, ki čakajo le odopoklica za vkreanje v parnik v Trstu, da jih popelje v Buenos Ayres.

Z automobile so se nato udeleženci vozili do bližnjih gozdov g. Lenarčiča in sosedov, malih kmetov. Pri obhodu gozdov so imeli priliko opazovati razsežne, znatne poškodbe jelovih gozdov po žuželkah. Šum. oblast. referent inž. Šivic je na licu mesta zelo podučljivo obrazložil pojav škodljivcev t. j. jelovega brstnega zavijača (*Tortrix murinana L.*), sorodnika *Steganoptyla rufimitrana H. S.*, lubadarja (*Tomicus curvidens in Cryptalus piceae*) ter zajedalke omele (*Viscum album*), ter omenil obrambena sredstva in izdane predmetne odredbe šum. polic. oblasti. — G. Lenarčič je obravnaval posledice te poškodbe iz gospodarskega stališča. Vsled skrajno slabega vremena se je moral obhod gozdov omejiti.

Po vrnitvi na Vrhniko so bili udeleženci, združeni pri izbornu pripravljenem obedu, zopet gostje g. predsednika. Tekom obeda se je gosp. predsedniku Lenarčiču in njegovi obitelji za izkazano izredno gostoljubnost v primernih besedah v imenu podružnice toplo zahvalil inž. Rustia. Zet g. predsednika, dr. Ivan Lovrenčič, predsednik Slov. lov. društva je v dvotipnem pozdravnem govoru povdral potrebo trajnih ožjih stikov med lovcem in šumarji, kar je izzvalo veliko zadovoljstvo.

Za tajnika:
Rustia, l. r.

IZVADAK

iz zapisnika IV. redovite Glavne Skupštine J. Š. U. održane dne 14., 15. i 16. septembra 1925. u Dubrovniku.

Dana 14. septembra u 10 sati otvorio je predsjednik Dr. Djoka Jovanović skupštinu u prisutnosti Ministra Šuma i Rudnika gospodina Dra. Nikole Nikića; Generalnog Direktora Min. Šuma i Rudnika gosp. Miodraga Stamenkovića; velikog župana dubrovačke oblasti gosp. Kneževića; predsjednika dubrovačke općine gosp. Drobca; predstavnika Čehoslovačkog Ministarstva Šuma i Rudnika, Generalnog Direktora gop. Dr. Šimana; predsjednika Čehoslovačkog Šumarskog Udrženja gosp. Fürsta.

Predsjednik moli skupštinu da u prvom redu pozdravi svoga Višokog Pokrovitelja Njegovo Veličanstvo Kralja Aleksandra I. što skupština oduševljenim poklicima i burnim pljeskanjem iskreno usvaja. Brzovaj je glasio:

»Sa četvrte glavne godišnje skupštine iz Atine Slovenskog roda — starog Dubrovnika, te sa obala plavog Jadranu, učesnici skupštine pozdravljaju u najvećoj odanosti Vaše Veličanstvo Svojeg Visokog Pokrovitelja i Zaštitnika kličući: Da živi cij Kraljevski Dom«.

Ujedno je skupština prihvatala, da se gospodinu Dr. Milanu Hodžu Ministru Zemedelstva u Pragu odašalje slijedeći brzovaj:

»Učesnici četvrte glavne skupštine Jugoslovenskog Šumarskog Udrženja, na kojoj učestvuju i predstavnici šumarstva bračkog nam čehoslovačkog naroda, da

produže i učvrste započeti rad slovenskih šumara oduševljeno pozdravljuju Vas ako najvišeg predstavnika čehoslovačkog šumarstva.

Po tom je predsjednik pozdravio gosp. Ministra Šuma i Rudnika zahvalivši mu na pažnji, koju je ukazao Šumarskom Udruženju posjetivši ovaj naš zbor i interesirajući se za prilike koli šumarstva kao važne privredne grane narodnog gospodarstva, toli i za same prilike šumarskog činovništva i njegovog materijalnog stanja.

Srđanim riječima pozdravio je predsjednik izaslanike i zastupnike Čehoslovačkog Šumarstva, kao i zastupnike domaćih oblasti.

Pošto su na predlog predsjednika izabrani za vodjenje skupštinskog zapisnika gg. Jerbić i Braljinac, a za ovjerače zapisnika gg. Dr. Nenadić, M. Jovanović i K. Drajić, uzima riječ gosp. Ministar Šuma i Rudnika Dr. Nikola Nikić, koji je u lijepom i dugom govoru istakao, da će on kao predstavnik šumarske struke, a ovdje i kao predstavnik vlade nastojati svim silama, da se u život provedu odluke, koje skupština, kao predstavnik svih šumara u zemlji, donese na korist i države i šumarske struke, a i samih šumara. Smatra, da je izbor mjesa za održavanje ovogodišnje glavne skupštine t. j. Dubrovnik dobro pogodjen, jer će ovdje šumarski stručnjaci imati priliku da vide ove gole i puste krševe koje valja pošumiti i u njih uložiti ne samo znatnih novčanih žrtava, već i mnogo stručnog znanja.

Uvjeren je, da će šumari i sada i u buduće, kao i dosada posvećivati svoje sile napretku države donašajući na svojim sjednicama korisne predloge, jer ima još mnogo rada dok se dodje do potrebnih šumskih i lovnih zakona, koji će biti jedinstveni za cijelu zemlju. Svaki rad i svaka pripomoć sa strane Šumarskog Udruženja dobro će doći vladu, a ona će znati takav rad cijeniti i potpmagati.

Gospodin Ministar je na zadovoljstvo svih prisutnih napomenuo, da je priznato, da je rad šumara skopčan sa velikim naporima i trudom, da se od njega u tom radu zahtjeva ne samo stručna spremna već i naporan tjelesni rad. Nastojati će kao predstavnik šumarske struke, da se šumarskom činovništvu pomogne, naročito što se tiče njegovog materijalnog položaja. Pozdravlja sve prisutne i želi skupštini uspješan i složan rad.

Nakon govora gospodina Ministra Šuma i Rudnika uzima riječ predsjednik dubrovačke općine gospodin Drobac, koji pozdravlja prisutne u ime starodrevnog grada Dubrovnika zaželivši im u njemu ugordan i prijatan boravak. Naročito ističe veselje, što su šumari ovaj puta izabrali za svoju skupštinu baš Dubrovnik, koji je bio jedan od prvih i najstarijih gradova, koji su kulturu i napredak širili u ovim krajevima. Veseli ga to još i sa onog razloga, kojega je spomenuo i gospodin Ministar, naime što će šumari moći putujući u Dubrovnik iz raznih krajeva naše države moći da vlastitim očima vide svu onu strahotu, koja se diže iz pustih i sivih krševa, koji pokrivaju velike komplekse naše države.

Drugu sliku i druge pojmove dobit će oni iz vlastitog opažanja, nego što su ih imali slušajući i čitajući samo o njima. Ovdje će tek oni moći da procijene svu golemost rada, koji ih čeka na pošumljivanju toga krša. Moli šumare, da svojim radom i svojim odlukama požure pitanje pošumljivanja krša, jer to ne će biti smo od koristi za dotični kraj već i za cijelu našu milu domovinu. Daleko više stranaca posjećivati će obale Jadrana, upoznati će kroz to naš narod, i pronesti će mu glas u daleke druge države.

Od kolike će to koristi biti za nas sve neće da dokazuje, jer je to jasno svakomu, naročito kada se uoči, što sve poduzimaju druge države, da promet stranaca što više povećaju. Pozdravlja skupštinare i želi im uspješan rad.

Nakon gosp. Drobca progovorio je i naš stari znanac predsjednik Čehoslovačkog Šumarskog Udruženja gosp. Fürst. U svom lijepom i temperamentnom govoru naglasio je kako ga vanredno veseli što se odnosi između Jugoslovenskog i Čehoslovačkog Šumarskog Udruženja sve srdačnije i intenzivnije razvijaju, izriče nadu, da ćemo jednom u svojem kolu vidjeti takodjer i šumare ostalih Slavenskih zemalja. Pozdravlja skupštinare u ime kolega šumara iz Čehoslovačke kao i u ime svoje.

Niz pozdravnih govora završio je Generalni Direktor Čehoslovačkog Ministarstva Šuma gosp. Dr. Šiman. On je i ovom zgodom poznatom virtuoznošću u svom govoru izrekao udivljenje koli nad radom našeg Udruženja toli i nad radom šumara u prirodi — u šumama, koje je prilikom svojega putovanja kroz našu državu vido. Pozdravlja prisutne i moli ih, da do godine dodju u što većem broju u Čehoslovačku, da nam i oni pokažu svoj rad na polju šumarstva i da nam uzvrate iskrenim gostoprимstvom lijepe doček, kojim smo ih mi ovdje počastili.

Pošto su govorici svršili sa svojim pozdravnim govorima, izrazio je gospodin Ministar Šuma i Rudnika želju, da se lično upozna sa svima učesnicima skupštine. Toj želji Gospodina Ministra najspremnije je udovoljeno, te je Gospodin Ministar primio redom po direkcijama i po oblastima razvrstano činovništvo, rukujući se sa svakim i pitajući svakoga za šumarske prilike njegovog kraja. Ovaj prijateljski gest vrhovnog šefa šumarstva, učinio je na prisutne prijatan dojam i utvrdio ih u uvjerenju, da će Gospodin Ministar i izvršiti obećanje, koje je dao u svom govoru t. j. da će poraditi da se naše šumarstvo podigne na onaj stepen, koji zahtjeva procenat šuma u našoj državi i da će nastojati da se šumarskim činovnicima dade mogućnost što intenzivnijega i boljeg rada.

Nakon prijema skupštinara po Gospodinu Ministru prešla je skupština na dnevni red.

Tajnik i blagajnik pročitao je izvještaje upravnog odbora o društvenom radu u godini 1924./25. kao i o društvenoj imovini i o stanju fondova. Pošto je zatim i pročitan izvještaj nadzornoga odbora, odobrila je skupština rad upravnog odbora bez svake debate.

Sa ovom točkom dnevnog reda zaključuje predsjednik zborovanje za ovaj dan.

Dne 15. nastavljeno je zborovanje, a prije svega pročitani su brzojavni pozdravi onih kolega koji su bili spriječeni da na skupštinu dodju.

Od prispijelih pozdrava ugodno su se skupštinara dojmili pozdrav dekanata Visoke Škole za gospodarsko i šumarsko inžinerstvo u Pragu, kao i gospodina Anastasesco generalnog inspektora i glavnog urednika rumunjskog Šumarskog Lista iz Bucuresta.

Pošto je po točki petoj dnevnog reda skupština jednoglasno podjelila razrešnicu upravnom odboru prešlo se na toč. 6. t. j. na izbor novih članova glavne uprave i nadzornog odbora, koji istupaju po čl. 16., 17. i 28. društvenih pravila.

Kako je već u broju 8. Šumarskog Lista javljeno istupili su: podpredsjednici: Miloš Čirković i Karlo Karop; odbornici: Vilim Dojković, Pero Manojlović, Rudolf Pilepić, Risto Stojanović i Dragoljub Petrović, te cio nadzorni odbor i

njihovi zamjenici. Predsjednik je protumačio zboru da je dosele bio običaj, da se biraju članovi glavne uprave po pokrajinama, pak da taj način biranje treba da ostane i sada.

Cirković predlaže, da se napusti taj način biranja a u glavnu upravu da se biraju članovi, koji su spremni i voljni da u Udruženju rade.

Dojković tvrdi, da je najbolje da se izabere kandidacioni odbor, koji neka riješi pitanje koga i na koji način će skupština birati. U kandidacioni odbor je predložio jedanaest skupština.

Skupština je usvojila predlog Dojkovića sa nadopunom predsjednika naime da u kandidacioni odbor udje 13 članova. Nakon što se kandidacioni odbor povratio u dvoranu predložio je Dojković kao predsjednik kan. odbora slijedeće kandidate:

Za potpredsjednike: Miloša Čirkovića i Vilima Čmelika.

Za balgajnika: Milana Drnića.

Za odbornike: gg. Petar Manojlović, Hugu Sacher, Ristu Stojanović, Đuro Ljuba Petrović, Petra Bambulović, Ivana Čeović Vilima Dojković.

U nadzorni odbor: Josipa Rustiju, Matu Babić, Jovana Simonović i Dr. Andriju Petračića, a za zamjenike: Dr. Vladimira Škorića i Zdenka Vildera.

Nakon tajnog glasovanja izabrani su gornji kandidati u glavnu upravu ogromnom većinom, skoro jednoglasno.

Pošto su izabrani članovi glavne uprave priopćio je predsjednik, da na dnevni red dolazi sastav budžeta za god. 1926. te je ujedno predložio u finansijski odbor Milorada Jovanovića, Hugu Sachera i Zmagu Ziernfelda.

Dok je finansijski odbor vijećao o sastavu budžeta prešlo se na osmu točku dnevnoga reda promjenu Poslovnika J. Š. U. u.čnom dijelu, koji govori o dužnostima poslovnog tajnika i urednika Šumarskog Lista.

Predloženu promjenu Poslovnika skupština je jednoglasno prihvatile.

Nakon što je prihvaćena promjena Poslovnika prešlo se na sastav i prihvat pravilnika za uređivanje i administraciju Šumarskog Lista.

Nakon što je tajnik Čeović pročitao pravilnik, kako ga je usvojila glavna uprava i sada predložila glavnoj skupštini, razvila se je živahna debata o tom, da li je taj poslovnik uopće potreban.

Dr. Nenadić stao je na gledište, da se takovim poslovnikom uz redakcioni odbor vežu ruke glavnem uredniku.

Predsjednik i tajnik protumačili su skupštini da se takovim pravilnikom nipošto ne vežu ruke glavnem uredniku, već je dapače takav pravilnik glavni oslon uredniku Šumarskog Lista, jer u mnogim slučajevima dolazi do potrebe da odluči o nekoj stvari nekolicina članova redakcijonog odbora, čime pada glavna odgovornost sa glavnog urednika.

Pošto je u debati učestvovalo više govornika skupština je većinom glasova prihvatile pravilnik kako ga je glavna uprava predložila.

Prema desetoj toč. dnevnoga reda, izvještaji odsjeka rada, podjelio je predsjednik riječ Vilimu Dojkoviću, koji govori o važnosti lova, kao znatne grane narodnog gospodarstva. Iznaša zatim da se sekciјa za lov pozabavila načrtom lovнog zakona, koji je izradjen u Ministarstvu Šuma i Rudnika.

Nakon svestranog proučavanja donijela je sekciјa slijedeći zaključak: Nakon provedene rasprave te potrebe, da se lovna sekciјa izjavlji o načrtu okvirnog lov-

nog zakona izradjenog u Ministarstvu Šuma i Rudnika zaključeno je, da se glavnoj skupštini Jugosl. Šumarskog Udruženja na prihvat predloži slijedeći zaključak:

Gledom na to, što je nedavno u Zagrebu održani kongres lovaca sabranih iz cijele države jednodušno izjavio, da u pojedinim pokrajinama postojeći lovski zakoni za sada odgovaraju svojim svrhama, da se zamoli G. Ministar Šuma i Rudnika, da se prethodno odustane od forsiranog donošenja novog lovnog zakona. Da se takav zaključak tim više izvoli stvoriti što je dokazano, da su dosadanji lovni zakoni, dok su se doslijedno i brzo provadjali, odlično djelovali na racionalni uzgoj lova i eksport divljači; kao što je lov u državi počeo propadati tim časom, čim se propisna provedba tih zakona pustila s vida. Nadalje neki se glavna skupština J. Š. U. izvoli izjaviti, da se postojeći zakoni o lovu posvuda doslijedno i strogo provadju, te da se provodjenje istih stavi u ruke šumarskih stručnjaka, koji su jedini za tu provedbu i zvani.

Skupština je ovaj prijedlog lovne sekcije jednoglasno prihvatala.

Kolega Pećina pita upravu da li je glavnoj upravi poznato, da je naredbom Ministra Šuma i Rudnika zabranjen lov na svu korisnu divljač u Primorsko-Krajiškoj oblasti. Ujedno moli, da uprava poduzme korake, da se dozvoli barem lov na zeceve, kojih tamo ima u znatnom broju.

Tajnik izvještava, da uprava nije o tome sa nijedne strane obaviještena, pak da je potrebno da kolega Pećina stavi takav predlog i zamolbu pismeno glavnoj upravi.

Pošto je finansijski odbor dovršio predlog budžeta koji izskazuje prihode sa 382.000.— dinara, a rashode 381.000.— dinara, prešlo se na debatu.

Dr. Nenadić tumači, da je svojedobno osnovan fond za propagandu šumarstva a da upravni odbor iz istoga podmiruje putne troškove članova uprave, kada putuju na sjednice. Predlaže, da se sjednice drže samo u Beogradu, Zagrebu i Ljubljani da se na taj način uštide suvišni izdaci. Ti suvišni izdaci mogli bi se pripojiti literarnoj i pripomoćnoj zakladi.

U nastaloj debati o tom pitanju, u kojoj su učestvovali nekolicina skupština, kao i članova glavne uprave odgovara Dr. Nenadiću tajnik Čeović, da glavna uprava nije iz redovitih prihoda Udruženja potrošila niti pare za svoja putovanja, već da je potrebne iznose sakupila dijelom od kolega, a najvećim dijelom je dobila od Ministarstva Šuma i Rudnika lih u svrhu, da se sjednice upravnog odbora održavaju u raznim krajevima države, kako bi glavna uprava mogla točno upoznati prilike i odnošaje šumarstva po cijeloj državi, a po tom podnašati Ministarstvu i ispravne predloge.

Potpredsjednik Ćirković upozorava skupštinu, da je glavna skupština u Ljubljani odobrila glavnoj upravi rashode iz fonda za propagandu u svrhe putovanja na sjednice glavne uprave.

Pošto je blagajnik Čeović dokazao, da je glavna uprava u nekoliko zadnjih mjeseci podvostručila imovinu Udruženja, to je skupština prihvatala predlog budžeta za godinu 1926.

Dana 16. nastavljen je rad skupštine.

Pošto je predsjednik Dr. Jovanović oputovao sa Čehoslovačkim delegatima na ekskurziju, otvara skupštinu potpredsjednik Ćirković te iznosi na dnevni red toč. 12. referat Dr. Balena: Organizacija rada oko pošumljenja krša i goljeti. Pošto je toga dana broj učesnika na skupštini bio premalen, to je ta točka po želji Dr.

Balena skinuta sa dnevnog reda. Njegov referat štampati će se u Šumarskom Listu.

Predsjednik predlaže skupštini na odluku predlog nadzornog odbora, da se pozovu stari utemeljači Udruženja, da nadopune utemeljiteljnu svotu do visine današnje utemeljiteljne članarine.

Nakon kratke debate skupština odbija predlog nadzornog odbora.

Kod točke 13. dnevnog reda saopće predsjednik skupštinarima da će godine 1926. naše Udruženje slaviti 50-godišnjicu svoga opstanka i izlaženje Šumarskog Lista. Predlaže stoga, da se iduća skupština održi u Zagrebu, kao u mjestu u kojem su niknule prve ideje o udruživanju šumara gdje je svoj život počelo najstarije Šumarsko Udruženje.

Skupština je taj predlog usvojila jednoglasno.

Kolega Pećina predlaže, da se pozovu članovi Udruženja da doprinesu svoj obol u noveu kako bi se ta proslava mogla što ljepeš i dostojnije održati.

Kolega Matić protivi se tomu i traži, da se proslava ograniči samo na literarnu stranu, a eventualno i na izložbu, dok bi trebalo mimoći davanje banketa i raznih izleta, da se Udruženju ne prave suvišni troškovi.

Predsjedatelj Čirković tumači, da je glavna uprava već i ove godine oduštala od davanja banketa nu da će do godine obzirom na to što će proslavi prisustvovati po svoj prilici i delegati drugih stranih država — biti potrebno da se ta proslava što svećanje obavi. Moli skupštinu, da ovlasti glavnu upravu, da poduzme shodne korake, koji će omogućiti da se na dostojan način pribjeru novčana sredstva, potrebita za tu proslavu. Skupština je jednoglasno usvojila ovaj predlog predsjedatelja.

Pošto je time dnevni red iscrpljen pita predsjedatelj sakupljene skupštine, da li ima koji kakav upit ili predlog.

Javlja se kolega Ružić, koji govor o vanrednim prinadležnostima šumarskog osoblja (deputatima). Citira zakon o činovnicima koji određuje, da se sve vanredne prinadležnosti imaju regulisati pravilnikom. Finansijski zakon o zadnjim budžetnim dvanaestinama donosi odredbu, po kojoj se sve prinadležnosti obustavljaju sa 1. januarom 1926. u koliko nisu regulisane pravilnikom. Interesi cjelokupnog šumarskog osoblja zahtijevaju, da se taj pravilnik što prije doneše. Moli skupštinu, da ovlasti upravni odbor da po tom pitanju i dalje poradi.

Na izvode gosp. Ružića odgovara tajnik Čeović, da je u Ministarstvu Šuma i Rudnika već izradjen pravilnik o vanrednim prinadležnostima šumarskog osoblja i da je taj pravilnik Udruženje uzelo u pretres i nadopunilo ga odredabama, po kojima će te prinadležnosti uživati podjednako šumarski činovnici cijele države. Taj nadopunjeni pravilnik predan je sa iscrpivim obrazloženjem Ministarstvu Šuma i Rudnika s molbom, da ga što prije iznesе pred Ministarski Savjet, koji treba da ga usvoji. Izjavljuje u ime glavne uprave, da će to vitalno pitanje glavna uprava držati u vidu i nastojati, da bude što prije riješeno.

Kolega Trumić moli upravu, da se zauzme kod Ministarstva Šuma i Rudnika, da se pilanje eksproprijacije velikih šumskih posjeda ispravno riješi, nadalje da se poradi i na tome, da se zakupnina sopstvenicima ekpropriiranih zemljišta redovito isplaćuje, jer dosele nije skoro ni jedan sopstvenik dobio zakupnine od sadašnjih uživaoca.

Potonjоj molbi priključio se kolega Popović, koji izlaže da su i od imovnih općina ekspropriirani veliki kompleksi zemljišta, što je u protimbi sa postojećim propisima kao i interesima imovnih općina, kao zajednica zemljoradnika.

Tajnik Čeović odgovara, da je glavna uprava već izradila opsežan referat i predlog za Gospodina Ministra Šuma i Rudnika u predmetu sakupljanja podataka za eksproprijaciju šumskog veleposjeda. Što se tiče posjeda imovnih općina koje je ekspropriirano u agrarne svrhe, moli kolegu Popovića da, imovna općina podnese Udruženju pismeno obrazloženi predlog, po kojem će glavna uprava dalje postupati.

Kolega R. Marković govorи o štetnosti partajskog utjecaja u našoj nacionalnoj ekonomiji poglavito u šumarstvu. Apeluјe na kolege, da se odupru tom štetnom uticaju partijskih vodja, jer će samo na taj način šumsko gospodarstvo, koje ne trpi političkog utjecaja moći dobro da napreduje.

Kolega Ružić se slaže sa predgovornikom nu izjavljuje, da Udruženje kao cjelina nije zvano, a niti može da utiće u partijske borbe, već je zvan svaki pojedinac, da se toj borbi odupre u interesu naprednog gospodarstva.

Time je skupština završila svoje poslovanje.

Predsjedatelj se zahvaljuje prisutnima na ustrajnom radu, kojeg su pokazali ostajući do konca zborovanja. Žali samo, što su mnogi kolege otišli sa skupštine ne sačekavši, da ona dovrši svoj rad.

Poziva prisutne, da se prijave kod kolege Keleza, ako žele prisustvovati izletu s parobrodom u Boku-Kotorsku.

Kako su se prijavili skoro svi, koj su bili zadnji dan na zborovanju, to je posebnom ladjom učinjen izlet do Kotora, pak se je i za vrijeme vožnje mnogo diskutovalo o raznim pitanjima općeg i šumarskog značaja.

Učesnici su se diljem čitave vožnje divili ljepoti obale našega Jadrana, dok su neki iz Kotora automobilima posjetili Cetinje prijestolnicu vladike i kneza Njegoša, gdje su se baš tih dana vršile svečane pripreme za prenos kostiju tog velikog muža u njegovo zadnje počivalište — na vrh ponosnog Lovćena.

ИСКАЗ УПЛАЋЕНЕ ЧЛНАРИНЕ И ПРЕТПЛАТЕ У МЈЕСЕЦУ СЕПТЕМБРУ И ОКТОБРУ 1925. ГОДИНЕ.

Редовити чланови:

Остојић Душан, Грабовац Дин. 90.— (за год. 1924. и 1925.); Живановић Живан, Расинја Дин. 30.— (за год. 1925.); Медлин Улдарих, Кипин Дин. 35.— (за год. 1925.); Јовановић Милан, Београд Дин. 130.— (за год. 1922., 1923. и 1924.); Думенџић Адолф, Осијек Дин. 60.— (за год. 1925.); Др. Грађевић Михајло, Београд Дин. 55.— (за год. 1925.); Милекић Сретен, Јакшић Дин. 25.— (за год. 1925.); Баретић Бартол, Загреб, Дин. 180.— (за год. 1922., 1923., 1924. и 1925.); Спасојевић Вукота, Београд Дин. 100.— (за год. 1924. и 1925.); Рукавина Руде, Н. Градишча Дин. 200.— (за год. 1922., 1923., 1924. и 1925.); Гјурековић Милан, Загреб Дин. 100.— (за год. 1924. и 1925.); Мајер Мирко, Бјеловар Дин. 50.— (за год. 1925.); Вилдер Зденко, Загreb Дин. 50.— (за год. 1925.); Станић Јован, Срем. Митровица Дин. 50.— (за год. 1925.); Марковић Љубомир, Моровић Дин. 50.— (за год. 1925.); Петровић Каменко, Моровић Дин. 100.— (за год. 1925.); Ђоп Томо, Добрлин Дин.

50.— (за год. 1925.); Калинић Антун, Битољ Дин. 100.— (за год. 1924. и 1925.); Штефовић Јосип, Грубишно-Поље Дин. 100.— (за год. 1925. и 1926.); Поповић Павле, Лесковац Дин. 50.— (за год. 1925.); Томљеновић Анте, Ст. Микановци Дин. 50.— (за год. 1925.); Марјановић Милорад, Скопље Дин. 50.— (за год. 1925.); Форет Едо, Будинци Дин. 50.— (за год. 1925.); Чокрлија Ристо, Травник Дин. 100.— (за год. 1925. и 1926.); Шчербашвић Карло, Бос. Дубица Дин. 50.— (за год. 1925.); Болић Мехмед, Приједор Дин. 50.— (за год. 1925.); Јаксимовић Бранко, Књажевац Дин. 50.— (за год. 1925.); Руње Хинко, Новиград Дин. 100.— (за год. 1925. и 1926.); Носал Хуго, Бабино Поље Дин. 50.— (за год. 1925.); Дртић Иван, Лапчић Дин. 50.— за год 1925.); Јајер Стјепан, Изидоровац Дин. 50.— (за год. 1925.); Век Иван, Бјеловар Дин. 50.— (за год. 1925.); Иштаковић Блајк, Рајевосело Дин. 50.— (за год. 1924.); Хол Фердо, Сарајево Дин. 50.— (за год. 1925.); Фрањеш Јурај, Бјеловар Дин. 50.— (за год. 1925.); Шипковец Богомир, Принципија Дин 50.— (за год. 1925.); Живојиновић Владимир, Жагубица Дин. 50.— (за год 1925.); Андерка Јулио, Церна Дин. 50.— (за год. 1925.); Хавличек Александар, Фужине Дин. 50.— (за год. 1925.); Каудерс Алфонс, Сушак Дин. 50.— (за год. 1925.); Рукавина Бранко, Пакрац Дин. 100.— (за год. 1924. и 1925.); Шарчевић Коста, Г. Милановац Дин. 50.— (за год. 1925.); Росић Сретен, Д. Милановац Дин. 50.— (за год. 1925.); Премужић Анте, Загреб Дин. 50.— (за год. 1925.); Тропер Анте, Чачак Дин. 50.— (за год. 1925.); Илић Никола, Нови Мароф Дин. 50.— (за год. 1925.); Воркапић Лазар, Београд Дин. 100.— (за год. 1924. и 1925.); Матизовић Драгутин, Загреб Дин. 50.— (за год. 1925.); Радуловић Јосип, Сарајево Дин. 50.— (за год. 1925.); Мужинић Милан, Београд Дин. 50.— (за год. 1925.).

Утемељаџи:

Миодраг Стаменковић, Београд Дин. 500.—

Подупиратељи:

Ђушковић Илија, Велес Дин. 107.— (за год. 1924.).

Претплатници:

Шумска управа, Призрен Дин. 300.— (за год. 1923., 1924. и 1925.).

UPOZORENJE!

P. n. gg. članovi koji nijesu još uplatili članarinu za ovu godinu ili duguju članarinu za prošle godine umoljavaju se, da podmire dugovanje.

Mnogi članovi i preplatnici Šum. Lista reklamiraju nakon više mjeseci list ma da nijesu Upravi i Udruženju javili promjenu adrese. Udruženje žrtvuje velike troškove oko izdavanja Šum. Lista pak nije moguće list dva puta otpremati.

Lične vijesti

POSTAVLJENI SU:

- Frković Mijo**, za sekretara 8. kat. 7. grupe pri generalnoj direkciji šuma u Beogradu.
- Žibrat Milan**, za šum. nadzornika I. kat. 7. grupe i referenta kod pogl. sreza u Križevcima sa sjedištem u Vrbovcu.
- Pleša Nikola**, za šum. nadpovjerenika I. kat. 7. grupe i referenta kod pogl. sreza u Čazmi.
- Matizović Dragutin**, za direktora I. kat. 3. grupe kod direkcije šuma u Zagrebu
- Lach Gustav**, za šum. nadsavjetnika I. kat. 5. grupe i referenta kod pogl. sreza u Čakovecu.
- Djermanović Radoslav**, za inspektora I. kat. 4. grupe pri gen. dir. šuma u Beogradu.
- Prpić Petar**, za direktora I. kat. 4. grupe kod Dir. šuma u Vinkovcima.
- Vlatković Petar**, za direktora I. kat. 4. grupe kod Direkcije šuma gjurgjevačke imovne općine u Bjelovaru.
- Milković Ivan**, za šumarnika I. kat. 6. grupe pri Dir. šuma gjurgjevačke im. općine u Bjelovaru.
- Kubović Dragutin**, za nadšumarnika II. kat. 1. grupe i šefa šum. uprave u Petrinji.
- Filipović Slava**, za asistenta III. kat. 3. grupe pri dir. šuma u Sarajevu.
- Konstantinović Milorad**, za pisara III. kat. 2. grupe pri dir. šuma u Skoplju.
- Zlăh Karlo**, za šum. inžinjera II. kat. 5. grupe pri šum. upravi u Ljeskovcu.
- Muselius Mihajlo**, za šum. inž. asistenta I. kat. 9. grupe pri direkciji šuma u Sarajevu.
- Jelinek Bogomir**, za činovnika II. kat. 5. grupe pri šum. upravi u Drvaru.
- Havliček Aleksandar**, za direktora I. kat. 4. grupe pri direkciji šuma na Sušaku.
- Pećina Mihovil**, za direktora I. kat. 5. grupe direkciji šuma otočke imovne općine u Otočcu.
- Pečić Viktor**, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe pri dir. šuma gradiške imovne općine u Novoj Gradiški.
- Ferenčić Stjepan**, za šum. savjetnika I. kat. 6. grupe i taksatora pri direkciji šuma križevačke imovne općine u Bjelovaru.
- Ljuština Mihajlo**, za inspektora I. kat. 4. grupe pri gen. dir. šuma u Beogradu.

PROMAKNUTI SU:

- Simić Stjepan**, za direktora I. kat. 5. grupe dir. šuma brodske im. općine u Vinkovcima.
- Simić Mihajlo**, za sekretara II. kat. 2. grupe pri gen. dir. šuma u Beogradu.
- Manojlović Milan**, za okružnog šumara I. kat. 7. grupe pri šum. upravi u Beogradu.

Vuković Zlatko, za šum. rač. savjetnika II. kat. 2. grupe pri dir. šuma ogulinske im. općine u Ogulinu.

Draženović Ivan, za šum. nadinžinjera I. kat. 7. grupe pri šum. upravi u Orijevcu.

PREMJESTENI SU:

Muhvić Antun, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Garešnice u Čazmu.

Šebetić Marko, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Velike Gorice za šefa šum. uprave u Otočcu.

Tumin Petar, honorarni čin. od poglavara sreza u Sarajevu Biro-u za uređivanje šuma dir. šuma u Sarajevu.

Klimeš Josip, nadlugar zvaničnik II. grupe iz Sarajeva za šum. referenta kod pogl. sreza u Brčkom.

Runje Hinko, šum. nadpovjerenik I. kat. 7. grupe iz Novog-Grada za šum. referenta kod sresk. poglav. u Biogradu n/M.

Prstec Milan, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe od dir. šuma gjur. imovne općine za šum. referenta kod pogl. sreza u Koprivnici.

Telar Đuro, šum. nadsavjetnik I. kat. 4. grupe iz Sarajeva dir. šuma brodske im. općine u Vinkovcima.

Maruzi Ivan, inspektor I. kat. 6. grupe iz Biograda n/M. gen. dir. šuma u Beograd.

Dremil Oskar, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Petrinje županij. oblasti u Zagreb.

Mijatović Matija, akcezista III. kat. 1. grupe iz Požege sres. pogl. u Vojnić.

Leo Adolf, akcezista III. kat. 1. grupe iz Siska srez. pogl. u Jasku-Kostanjevac.

Majer Mirko, šum. nadsvjetnik I. kat. 4. grupe iz Bjelovara srez. pogl. u Zagreb.

Kereškenji Velimir, šum. nadsavjetnik I. kat. 5. grupe od zagrebačke oblasti dir. šuma u Zagreb.

Brnjas Dragutin, šumarnik I. kat. 6. grupe iz Ogulina za taksatora kod dir. šuma brodske im. općine u Vinkovcima.

Crnadak Milan, šum. nadinžinjer iz Orijevcu za taksatora kod dir. šuma gradiške im. općine u Novoj-Gradiški.

Markić Mihovil, inspektor I. kat. 6. grupe iz Vinkovaca gen. dir. šuma u Beograd.

Dr. Balen Josip, inspektor I. kat. 6. grupe iz Senja gen. dir. šuma u Beograd.

Koprivnik Vejko, inspektor I. kat. 4. grupe iz Beograda sreskom poglavaru u Varaždin.

Kraljević Jovan, inspektor I. kat. 6. grupe iz Beograda Dir. šuma na Sušak

Šole Svetozar, inspektor I. kat. 6. grupe iz Beograda Dir. šuma u Vinkovce.

Jelača Đordje, šum. inžinjer I. kat. 8. grupe iz Beograda inspektoratu za pošumljivanje krasa u Senju.

Šokčević Djuro, okružni šumar I. kat. 8. grupe iz Otočca šum. upravi u Kumamoto.

Cikoš Stjepan, šum. savjetnik II. kat. 1. grupe iz Bjelovara zagrebačkoj oblasti u Zagreb.

Telar Djuro, šum. nadsavjetnik I. kat. 4. grupe iz Vinkovaca dir. šuma u Sarajevo.

Troppi Antun, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Čačka za šefa šum. uprave u Županji.

Burlakov Đordje, šum. referent I. kat. 6. grupe sa Cetinja sres. pogl. u Biogradu n/M.

Smilaj Ivan, šum. inž. I. kat. 8. grupe iz Cetinj-Grada šum. upravi u Rajevom-Selu.
Zastavniković Bogdan, šum. inžinjer I. kat. 9. grupe iz Aleksinca sres. pogl. u Požegi sa sjedištem u Kutjevu.

Saula Dušan, knjigovoda II. kat. 3. grupe sa Sušaka rač. gen. dir. šuma u Beograd.

Tomas Marijan, podšumar II. kat. 5. grupe iz Skoplja šum. upravi u Gjevgjeliju.

Mihalđić Vidžije, šum. nadinžinjer I. kat. 8. grupe iz Rajića sres. pogl. u Krapinu.

Tomičić Božidar, šum. inž. I. kat. 8. grupe iz Vrbanje šum. upravi u Krasnom.

Pater Ivan, šum. inž. I. kat. 8. grupe iz Dubrovnika za šefa šum. uprave u Novi Gradu Podravskom.

Dubravčić Venceslav, šum. inž. pristav I. kat. 9. grupe iz Krasna za šefa šum. uprave u Pitomači.

Janković Djurdje, sekretar I. kat. 7. grupe iz Osijeka gen. dir. šuma u Beogradu.

Šole Svetozar, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Vinkovaca dir. šuma u Zagreb.

Snajder Luka, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe iz Morovića dir. šuma petrovaradinske im. općine u Srem. Mitrovici.

Serdar Franjo, blagajnik II. kat. 4. grupe iz Skoplja dir. šuma na Sušak.

Bojanić Janko, podšumar III. kat. 2. grupe iz Brusa šum. upravi u Novi-Pazar.

UMIROVLJENI SU:

Štenel Zoltan, pom. gen. dir. šuma I. kat. 3. grupe u Beogradu.

Metlaš Jovan, dir. I. kat. 3. grupe dir. šuma u Zagrebu.

Kundrat Emīl, šum. nadsavjetnik I. kat. 4. grupe kod dir. šuma u Zagrebu.

Beck Ivan, šum. nadsavjetnik I. kat. 5. grupe kod dir. šuma križevačke im. općine u Bjelovaru.

Blažić Dinko, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe kod osječke oblasti u Osijeku.

Grünwald Josip, st. šum. nadzornik I. kat. 6. grupe kod primorsko-krajiške oblasti u Karlovcu.

Res-Koritić Antun, šum. nadzornik I. kat. 6. grupe kod pogl. sreza u Zagrebu.

Hajek Bogoslav, šum. savjetnik II. kat. 1. grupe kod dir. šuma gradiške imovne općine u N. Gradiški.

Ilić Slavoljub, načelnik I. kat. 3. grupe pri gen. dir. šuma u Beogradu.

Jovanović Milan, dir. I. kat. 3. grupe direkcije šuma u Čačku.

Vac Gašo, šum. nadzornik II. kat. 1. grupe kod poglavara sreza u Varaždinu.

Drobnjak Josip, šum. pis. oficijal III. kat. 1. grupe kod direkcije šuma u Vinkovcima.

Althaler Franjo, šum. savjetnik I. kat. 5. grupe kod zagrebačke oblasti u Zagrebu.

Hajliček Hubert, šum. savjetnik I. kat. 6. grupe kod dir. šuma na Sušaku.

NA SLUŽBI SU SE ZAHVALILI:

Zgurić Mihajlo, šum. referent I. kat. 7. grupe kod pogl. sreza u Delnicama.

Winkler Teofil, knjigovoda II. kat. 5. grupe pri računovodstvu dir. šuma u Čačku.

IZ DRŽAVNE SLUŽBE OTPUŠTENI:

Lindl Ivan, pisar III. kat. pri direkciji šuma u Skoplju.

† IVAN DERNIČ.

Dne 15. oktobra 1925. je umrl v Bosni g. Ivan Dernič iz Lancovega pri Radovljici na Gorenjskem. Bil je industrialet in lesni trgovec ter si je bil ustanovil doma lepo podjetje. Znan je bil kot izvanredno nadarjen, priden in podjeten samouk, o čemur pričaju mnogo strokovnjaško izvršenih lesnoindustrijskih naprav in predmetov tesarske in mizarske stroke.

Zadnja leti se je udejstvoval tudi v Fojnici i Bosni, kjer je izvršeaval dela za novo veliko, lesno industrijsko podjetje. Tam ga je, že dulje časa bolehaločega, dohitela smrt.

Pokojni je bil član Jugosl. Šum. Udrženja. Vdeležniki ekskurzije slušatev zagrebške šumarske fakultete, katero je vodil leta 1924 gosp. profesor Dr. A. Ugrenović na Gorenjsko, se bodo spominjali prerano umrlega Ivana Derniča. Razkazoval nam je v Belci pod visokò Kepo naprave za spravilo lesa ki jih je bil v glavnem sam zamislil in zgradil z majstrsko roko. Videli smo v najtežavnejšem terenu speljane suhe drče, vodne drče, žičnico, ki je vlačila les navzgor in končno takšno, po katerej so prožili les v dolino do vzorno zgrajene žage.

Mož z lastnostni, kakor jih je imel Dernič, je malo. Gospodarski krogi ga bodo teško pogrešali. Šumarji mu ohranimo najlepši spomin!

Ing. A. S.

Broj 463.

OGLAS DRAŽBE HRASTOVIH STABALA.

Na temelju odobrenja Ministra Šuma i Rudnika od 23. septembra 1925. broj 30911, prodavat će se javnom dražbom i to samo putem pismenih ponuda **5. novembra 1925.** u 10 sati prije podne kod šumarskog ureda u Lekeniku hrastova stabala u šumama:

1. Šumarija Jurjevac:

U šumi Modrušje 422 hrastova stabla sa iskličnom cijenom od 58.000.— Din, koja je udaljena od želj. stanice Lekenik 8 km.

2. Šumarija Šiljakovina:

a) U šumi Dubrava 370 hrastovih stabala sa iskličnom cijenom od 312.000 Din, koja je udaljena od želj. stanice Vel. Gorica 8 km.

b) U šumi Brezovka 744 hrastova stabla sa iskličnom cijenom od 312.000 Din, koja je udaljena od želj. stanice Vel. Gorica 12 km.

3. Šumarija Ozalj:

U šumi Galašin i Mavrinka 758 hrastovih stabala sa iskličnom cijenom od 150.000 Din, koja je udaljena od želj. stanice Mohično 3—6 km.

Ponuda mora sadržavati:

a) ime, prezime i obitavalište nudioca;

b) točnu oznaku dražbenog predmeta;

c) izjavu ponuditelja, da su mu dražbeni uvjeti točno poznati i da na iste bezuvjetno pristaje;

d) ponudu ima nudioce odnosno njegov opunomoćnik vlastoručno potpisati i priložiti joj 10% (deset) isklične cijene u gotovom novcu ili u ovozemnim državnim ili inimi u kraljevini Srbu, Hrvata i Slovenaca zakonitu pupilaru sigurnost imajućim vrednosnim papirima.

Strani državljanin ima priložiti 20% (dvadeset) kaucije.

e) Ponuda (ofert) treba biti takrirana sa 100 Din.

f) Ponudu se ima staviti za svaku pojedinu šumu napose.

Dražbeni uvjeti mogu se vidjeti svaki dan za vreme uredovnih sati u šumarskom uredu u Lekeniku i kod šumarije Ozalj.

U Lekeniku, dne 2. oktobra 1925.

Šumarski ured.

Broj 7867—1925.

LICITACIJA DUGE.

5. novembra o. g. u 11 sati pre podne prodavaće se u kancelariji potpisane direkcije javnom ofertalnom licitacijom 5481 akov njemačke bačvarske robe sa stovarišta željezničke stanice Rajić uz početnu cenu od 60 Dinara po akovu. Vadij u iznosu 32.900 Dinara polaže se do 10 sati dana licitacije kod blagajnice ove direkcije, u valjano zapečaćene i sa taksenom markom od 100 Dinara providjene ponude sa natpisom: Ponuda za bačvarsku robu Rajić od imaju se podneti najkasnije do 11 sati dana licitacije komisiji za održavanje licitacije pri direkciji šuma. Bliži uslovi i lista kastlovane duge dobivaju se na uvid kod direkcije šuma u Vinkovcima i kod šumske uprave Rajić ili poštom uz prethodno odaslanje 20 Dinara takse.

Vinkovići, dne 3. oktobra 1925.

Kr. Direkcija Šuma.

OGLAS DRAŽBE STABALA.

Na osnovu odobrenе drvosječne osnove za godinu 1925. i naredbe Ministarstva Šuma i Rudnika, Generalne Direkcije Šuma u Beogradu od 19. augusta 1925. broj 27.848 prodavat će se kod Direkcije Šuma imovne općine ogulinske na dne 7. studenoga (novembra) 1925. niže navedena stabla.

Skupina	Stabla se nalaze u sum. predjelu	Šum. uprava	Vrst drveća			Prodaje se		Isklična cijena		Opaska
			jela i smreka	bukva	javor	gradiva	goriva	paušalno	za 1 m ³	
				broj stabala	kubnih m.			Dinara		
1	Podkamačnik U. J. Podkamačnik br. III.	UGULIN	—	500	—	1.074·21	—	96.140	—	Udaljeno od stанице Vrbovsko 5 km.
2	Cetinska šikara U. J. Kučaj-Trtor br. IX.	UGULIN	—	523	—	950·64	1.014·76	77.222	—	Udaljeno od stанице Gomirje 6 km.
3	Babina gora U. J. Babina gora br. XIV.	PLAŠKI	—	—	414	414·66	—	44.783	—	Udaljeno od stанице Josipdol 24 km.
4	Pištenik Skrada U. J. Ljubča Skrada br. XV.	PLAŠKI	332	—	—	568·88	676·16	45.540	—	Udaljeno od stанице Blata 7 km.
5	Korać U. J. Visoki vrh br. XVI.	PLAŠKI	879	—	—	1.274·38	3.187·78			Udaljeno od stанице Ličke Jesenice 5 km
6	Krasnica U. J. Krasnica br. XVII.	PLAŠKI	281	—	—	434·03	—	—	54·90	Udaljeno od stанице Plaški 5 km.
7	Rasova	BRINJE	5.983	—	—	25.145	—	Ponude		Udaljeno od stанице Jos pdol 20 km. a od pristanjšta Senj 52 km. Žaobina 234.000 Din.
8	Piščetak U. J. Piščetak crnačka strana	BRINJE	—	39.636	—	57.218	—			
			—	—	2.467	4.934	—			
9	Golosmrke U. J. Golosmrke br. II.	BRINJE	663	—	—	2.066·27	1.550·90	136.592	—	Udaljeno od stанице Josipdol 19 km. a od pristan. Senj 49·6 km.
10	Žiline U. J. Jelavje br. III.	BRINJE	800	—	—	2.272·40	—	—	52.30	Udaljeno od pristanjšta Senj 40 km.
			1000	—	—	2.768·24	—	—	52.30	Udaljeno od pristanjšta Senj 40 km.

O p e n i t i d r a ž b e n i u s l o v i :

1. Primaju se samo sa 100 Din. biljegovane ponude, koje moraju biti valjano zapečaćene i predane najkasnije do 10 sati gore navedenog dana dražbe kod urudžbenog zapisnika Direkcije Šuma imovne općine ogulinske u Ogulinu. Po nude ispod iskličene cijene, brzjavne, uslovne, te koje nisu tačno prema uvjetima sastavljene ne će se uzeti u obzir.

2. U ponudi mora biti naznačeno, na koju se skupinu ovoga oglasa ponuda stavlja, da su općeniti i naposebni dražbeni uslovi nudiocu dobro poznati, te da na njih bezuslovno pristaje:

3. Za skupinu broj 7 Rasova treba ponuditi:

a) Za svaki obli kubni metar četinjavog tehničkog drveta u šumi na panju u procentima od prosječne prodajne cijene četinjavog rezanog materijala franko vagon Josipdol ili Ogulin ili franko brod Senj.

b) Za svaki obli kubni metar bukovog tehničkog drveta u šumi na panju u procentima od prosječne prodajne cijene bukovog rezanog materijala franko vagon željeznička stanica Josipdol ili Ogulin ili franko brod Senj.

c) Za svaki obli metar javorovog tehničkog drveta u šumi na panju u procentima od prosječne prodajne cijene javorovih trupaca franko vagon željeznička stanica Josipdol ili Ogulin ili franko brod Senj.

4. Kupojnina imade se uplatiti prema uslovima, navedenim u dražbenim uslovima.

5. Ponudi mora biti priložena žaočina u 10%-tnom iznosu od isklične cijene, odnosno u iznosu navedenom u opasci oglasa.

Žaočina može biti gotov novac ili vrijednosni papiri, koji su u kraljevini S. H. S. priznati kao jamstvo prikladni, a računaju se po burzovnom tečaju od dana dražbe no nikada iznad nominale.

6. Povrh kupovnine, dužan je kupac platiti 0.5% od cijelokupne kupovnine u korist zaklade za pošumljenje primorskog krasa i 0.2% u korist zaklade za uzgoj djece siromašnih šumarskih činovnika.

7. Kupac je dužan nabaviti i šum. organu na raspolaganje staviti brojno kolo i primjerku.

8. Naposebni dražbeni uvjeti mogu se vidjeti za vrijeme uredovnih sati kod direkcije Šuma imovne općine ogulinske u Ogulinu, a na zahtjev se mogu dobiti i u prepisu uz prethodnu upлатu od Din. 30 po svakom primjerku.

U Ogulinu, dne 8. listopada 1925.

Direkcija Šuma imovne općine ogulinske.

Broj 12756—1925.

OGLAS.

Na osnovu rješenja Ministarstva Šuma i Rудnika od 6. augusta 1925. broj 27.195 prodavaće se kod kr. Direkcije Šuma u Zagrebu dana 16. novembra 1925. u 11 sati prije podne putem ponovne javne ofertalne licitacije jedna prodajna skupina na području kr. Šumske Uprave u Pitomači u sjekoruđu I. B., okružje 2 čestica 14.

Ova skupina ima 202 hrastovih, 236 brijestovih, 65 jasenovih i 63 kruškovih stabala. Drvena masa ovih stabala procijenjena je na 1344 kubična metra hrastova tvoriva i 978 kub. metara goriva; 1386 kubičnih metara brijestova tvoriva

i 984 kubičnih metara goriva; 341 kubični metar jasenova tvoriva i 339 kub. metara goriva; 82 kubična metra kruškova tvoriva i 52 kubična metra goriva.

Šuma je udaljena 17 km. od željezničke stanice Gjurgjevac.

Stabla su obročana brojevima 1—597.

Isklična je cijena 1,199.459 Dinara za cijelu skupinu, a vadium 120.000.— Dinara.

Trajanje ugovora do kraja 1926. godine.

Kod uplate prvog obroka kupovnine, dužan je kupac platiti još 6% od cele kupovine u fond za pošumljivanje i 0.2% u fond za uzgojnu zakladu, te propisane takse na ugovor.

Sa taksenom markom od 100 Dinara providjene dobro zapečaćene ponude valja predati najzad 16. novembra 1925. do 11 sati potpisanoj Direkciji gdje se mogu viditi i dobiti pobliži uslovi licitacije i ugovora, obrazac ponude i omot.

U Zagrebu, dne 10. oktobra 1925.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 12.897—1925.

OGLAS LICITACIJE DRVA.

Kr. Direkcija Šuma u Zagrebu prodavati će pismenom licitacijom dana 18. novembra 1925. u 11 sati u šest prodajnih skupina ove sjećine:

Na području kr. Šumske Uprave u Ravnoj gori.

Skupina I. U sjekoredu II. okružje 4/6 na panju jelovih 582 drveta, procijenjenih na 1220 m³ tvoriva i 891 m³ goriva, bukovih 694 drveta procijenjenih na 450 m³ tvoriva i 1010 m³ goriva, te javorovih 20 drveta procijenjenih na 24 m³ tvoriva i 31 m³ goriva, sve uz iskličnu cijenu od 90.492 Dinara. Vadium 9100.— Dinara.

Skupina II. U sjekoredu II. okružje 4/6 na panju jelovih 802 drveta, procijenjenih na 1563 m³ tvoriva i 952 m³ goriva, bukovih 861 drveta procijenjenih na 379 m³ tvoriva i 1168 m³ goriva, te javorovih 12 drveta procijenjenih na 14 m³ tvoriva i 13 m³ goriva, sve uz iskličnu cijenu od 103.241 Dinar. Vadium 10.500 Dinara.

Na području kr. Šumske Uprave u Fužini.

Skupina III. U sjekoredu I. okružje 3/1 i 2 na panju jelovih 1300 drveta procijenjenih na 2113 m³ tvoriva i 1870 m³ goriva, bukovih 4339 drveta, procijenjenih na 470 m³ tvoriva i 3182 m³ goriva, sve uz iskličnu cijenu od 176.238 Dinara Vadium 18.000 Dinara.

Skupina IV. U sjekoredu V. okružje 3/3, 5/3 i 5/4 na panju bukovih 4453 drveta, procijenjenih na 1890 m³ tvoriva i 4139 m³ goriva, uz iskličnu cijenu od 152.995 Dinara. Vadium 16.000 Dinara.

Skupina V. U sjekoredu VI. okružje 1/4 i 6 i 2/3 na panju bukovih 3008 drveta, procijenjenih na 795 m³ tvoriva i 1822 m³ goriva, uz iskličnu cijenu od 56.810 Din. Vadium 6.000 Dinara.

Na području kr. Šumske Uprave u Novome.

Skupina VI. U sjekoredu IV. okružje 3/10 na panju jelovih 134 drveta, procijenjenih na 196 m³ tvoriva i 104 m³ goriva, bukovih 1157 drveta procijenjenih na 138 m³ tvoriva i 1101 m³ goriva, te javorovih 29 drveta procijenjenih na

10 m³ tvoriva i 86 m³ goriva, sve uz iskličnu cijenu od 26.988 Dinara. Vadium 2700.— Dinara.

Sa taksenom markom od 100 Dinara providjene, dobro zapečaćene ponude valja predati najzad do 11 sati dana licitacije kod potpisane Direkcije, gdje se mogu viditi i dobiti pobliži uslovi licitacije i ugovora, obrazac ponude i omot.

U Zagrebu, dne 7. oktobra 1925.

Kr. Direkcija Šuma.

Broj 3106/1925.

Predmet: Veleprodaja stabala Otočke Imovne Općine.

OGLAS DRAŽBE STABALA.

Na temelju odobrene drvosječne osnove za godinu 1925. i dozvole Ministarstva Šuma i Rudnika od 12. oktobra 1925. god. broj 34177 prodavati će se kod Direkcije Šuma Otočke Imovne Općine u Otočcu dne 30. novembra 1925. god. u 10 sati putem javne pismene dražbe slijedeća u naravi brojnim kolom označena stabla.

Broj skupine	Šum. uprava	S r e z a		Br. čuvanje odjela	Šumski predjel	Stabala		Drvna gromada		Isklična cijena	Opaska
		Ime	Br.			vrst	br.	Tehnič. uporab. m ³	za gorivo pr.m.		
I.	O TO Č A C	Rastovka	3	2		jela	777	1928	—	87380	
II.	O T O Č I Č	Brušljan	7	11 b.	Melatovac	bukva	3376	698 1454	4713	239488	cjep. tvor.
III.	P E R U Š I Ć	Bijele i Crne grede	14	29	Biljevine	"	4000	356 2620	5943	163115	cjep. tvor.
IV.	P E R U Š I Ć				Siće	"	2200	94 1614	2342	83324	cjep. tvor.
V.	P E R U Š I Ć	Bakovac	17	35	Bilo istočni dio	"	3116	1628 2968	4654	82398	cjep. tvor.
VI.	P E R U Š I Ć				Bilo zapadni dio	"	3500	1087 1782	5379	91492	cjep. tvor.
VII.	V R H O - V I N E	Marković rudine	22	14		jela	2377	3394	—	224004	
VIII.	K R A S N O	Knežev vrh	10	45		bukva	1400	200	2982	91356	
IX.	K R A S N O	Begovača	18	50	Apatišanska koša	"	1550	203 107	2518	21462	cjep. tvor.
X.	K R A S N O					"	1900	369 216	2637	29871	cjep. tvor.

Opći dražbeni uvjeti:

1. Dražbuje se putem pismenih ponuda, koje moraju biti valjano zapečaćene i propisno sa 100 Dinara biljegovane te napred rečenog dana predane do 10 sati prije podne po uredskom dobniku kod uručbenog zapisnika potписаног uređa.

2. U ponudi mora nudio tačno naznačiti za koju se skupinu ovog dražbenog oglasa natječe te da su mu opći i posebni dražbeni uvjeti dobro poznati i da ih u cijelosti prihvata.

3. Ponutbena cijena imade glasiti jasno brojkama i slovima i to za svaku skupinu posebno.

4. Ponudi se ima priložiti u ime žaobine 10% isklične cijene one skupine, na koju ponuda glasi.

5. Žaobina mora se priložiti ili u gotovom ili u tuzemnima, za jamstvo prikladnim vrijednosnim papirima po njihovoj nominalnoj vrijednosti.

6. Dostalac imade uplatiti odmah nakon saopćenja, da je dražba odobrena, 0.2% (dve desetinke) od kupovnine u korist uzgojne zaklade te 6% za pošumljenje Krasa. Osim toga imade uplatiti kod kr. poreznog ureda nakon odobrenja dražbe 2% od dostalne svote u ime takse pristojbe.

7. Odobrenje dražbe izriče Ministarstvo Šuma i Rudnika u Beogradu.

8. Kupovnina se imade uplatiti u četiri jednaka obroka i to prvi u roku od 14 dana nakon obavijesti o odobrenju dražbe, a ostala tri u tromjesečnim razmacima.

9. Rok za sječu, i izradbu i izvoz stabala ustanavljuje se do 31. decembra 1927.

10. Posebni dražbeni uvjeti mogu se vidjeti za vrijeme uredovnih sati u pišarni ove Direkcije i kod šumskih uprava: Otočac, Perušić, Vrhovine i Krásno.

U Otočcu, dne 16. oktobra 1925.

Direkcija Šuma Imovne Općine Otočke.

Broj 10.281/25.

Predmet: Stolni kaptol križevački dražba bukovih stabala.

OGLAS.

Rješenjem Ministarstva Šuma i Rudnika u Beogradu od 23. IX. 1925. broj 31.843 prodavat će stolni kaptol križevački u Križevcima, dana **20. studenoga 1925.** u svojoj pišarni u Križevcima u 11 sati do podne putem pismene ponude 1.828 komada bukovih stabala koja se nalaze u šumi Belovarci i Obćina, upravne općine Raven 15 km. udaljeno od željezničke stanice Vrbovec-Križevci sa 10 km. ceste i 5 km. mekanog puta uz iskličnu cijenu od 46.022 Din. 50 p.

Dražbeni uvjeti mogu se vidjeti svake subote od 8–12 sati do podne u uredovnici šumarskog referenta sreskog poglavarstva u Križevcima.

Pismene ponude, obložene 10% žaobinom, imadu se predati rečenoga dana i sata u pišarni stolnog kaptola križevačkog (biskupski dvor).

Križevci, 19. X. 1925.

Jasenovu piljenu robu,

najbolje bijele i žilave kvalitete, bez raspuklina i inih pogrešaka, koja leži na skladištu najmanje 4 godine, dugačku 4 metra i preko toga, debelu 70—120 mm., izrezanu od stabala posve čistih od grana i debelih barem 40 cm. kupujemo u svakoj količini Ponude u dolarskoj valuti, postavno na njemačku granicu, neka se šalju na adresu:

Karl Wissmann, Holzgrosshandlung

Ludwigshafen am Rhein.

Filialen in Düsseldorf und Amsterdam.

Isprobano fosfornu raslopinu za vrane

s oblastno odobrenim napuškom za upotrebu.

Strihnin za lisice kao i za drugu zverad

Kozmetička sredstva, sve

Športske i turističke higijenske potrepštine žepne apoteke

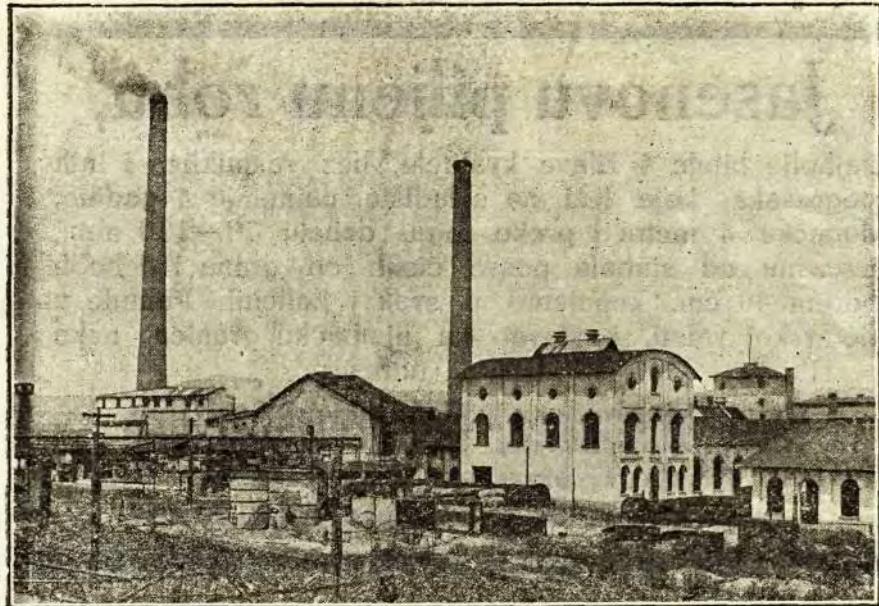
prodaje i raspošilje promptno, solidno, kulantno

„Drogarija Adrija”

Ljubljana, Šelenburgova ulica 5.

usuprot glavne pošte.

NB. Otroci se prodaju i šalju samo po uverenju političkih vlasti

PRVO JUGOSLOVENSKO D. D. ZA ŠUMSKO GOSPODARSTVO I INDUSTRIJU, DESTILACIJA DRVA D. D.

Centrala:
ZAGREB
Boškovićeva 33.I

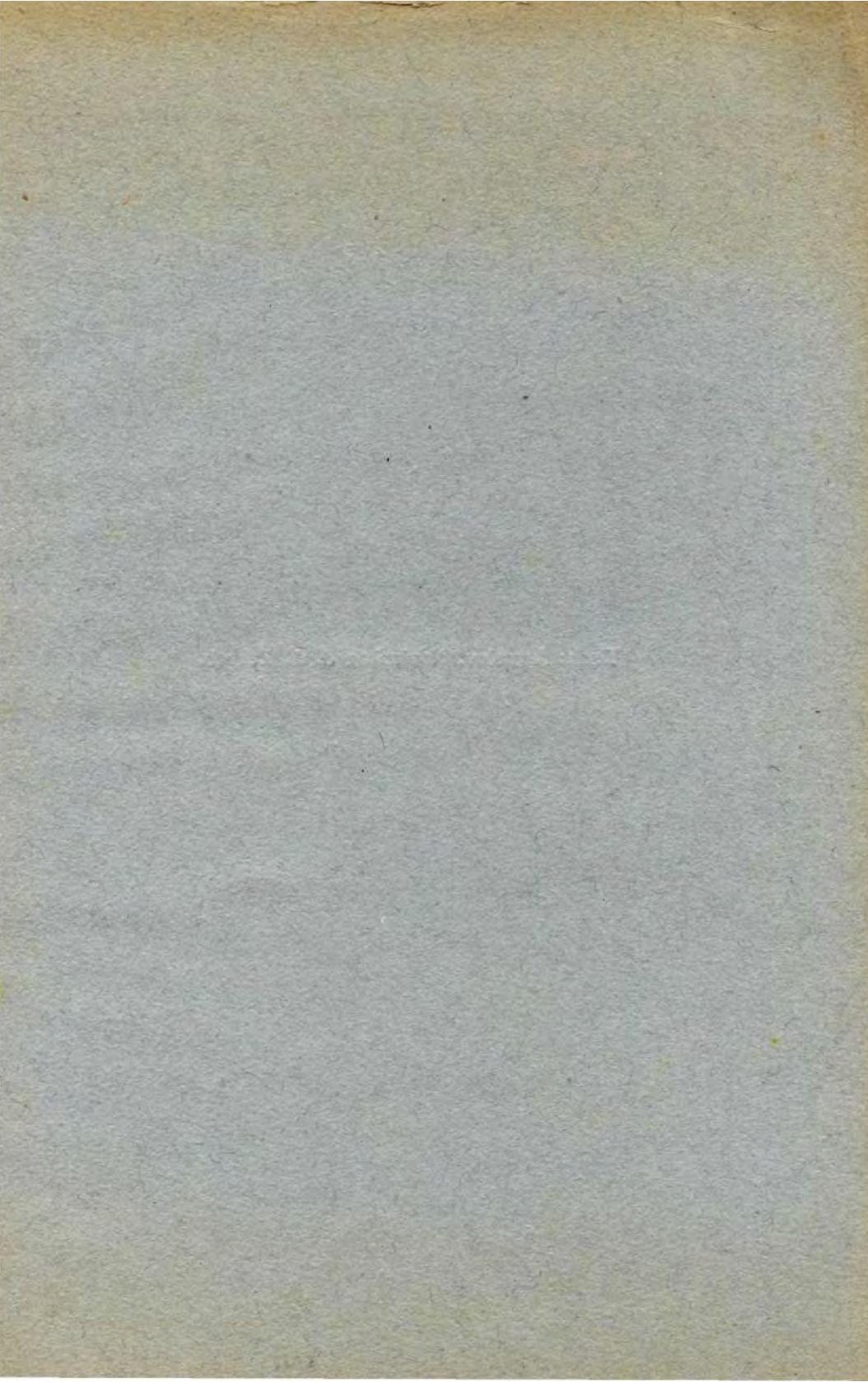

Poduzeća:

Tvornica za suhu destilaciju bukovog drva u **Tesliću**. Parna pilana u **Tesliću** i vlastelinstvo u **Siraču** kraj Daruvara.

Producija:

Aceton, metilni alkohol, drveni kreč, drveni ugljen, ketoni, formaldehyd sredstva za denaturiranje, lahka i teška ketonska i acetonska ulja, katran i smola, katranska krezozna ulja, željezni lak. Sve vrsti smrčevog, jelovog i borovog rezanog materijala, javorovi i jasenovi trupci. Vapno za građevne i tvorničke svrhe.

Tisak: Jugoslov. Novinskog d. d., Zagreb.